

אורי קלט (מורה חדש)
עוזו יומי בלתי מפגין בשפה העברית
העורכת ד"ר ג. מרטון
העורך האמריקאי דוד סון
המוכר: מורה חדש בע"מ, ת"א, תנ"ב 101

UJ KELET

PARTONKIVÜLI NAPILAP

Alapító főszerkesztő: Dr. MARTON ERNO
המסד העורכי הראשון: ד"ר א. מרטון

Eskol: Van egy saját határidőm a koalíció összeállítására

A miniszterelnök félreérthetetlen célt tett a kisközlök lehetőségére - A Poale Agudat Jiszrael csatlakozását valószínűleg tartják - Eskol ígéretet tett az általános betegbiztosítás bevezetésére

Tel-Aviv (Az Uj Kelet politikai tudósítójától). - Van egy saját határidőm, ameddig a nagy-koalíció érdekében hajlandó vagyok tárgyalni. Ha nem megy, akkor kis-koalíció lesz" - mondotta tegnap este Lévi Eskol...

szervezet vezetői megjelentek az ülésen és megint összehívték Árnán, aki csak abban az esetben hajlandó a koalícióra...

lálták idomosnak, hogy az egyedüli vallásos csoport legyenek a kabinetben.

Tegnap mozgalmas nap volt a megszületendő koalíció körül. Délelőtt a Vallásos Nemzeti Párt és a Független Liberális Párt képviselőivel tárgyalta Lévi Eskol...

Ez a koalíció a Vallásos Nemzeti Párt és a Poale Agudat Jiszrael és ellenzéki erőket válassza, akik a koalíció vezetői...

Az elso angol eroket Kenyából vezénylik Zambiába. Wilson beismerte a parlamentben, hogy bizonyos nehézségek mutatkoznak angol csapatok felállításában...

Párdesz rabbi - vallásügyi miniszter?

Felmerül a kérdés, hogy amennyiben a Vallásos Nemzeti Párt és a Poale Agudat Jiszrael az ellenzéki erőket válassza, ki kapja a vallásügyi miniszteri tisztséget?

A „KÉKEK” ES A „FEKETEK” HARCA

A nagy őszi hadgyakorlat sikeres erópróbjája volt hadseregünknek. A gyakorlatorzók alakulatok - a „kékek” és a „feketek” neveli csatájára harcokosít ütközettel ért véget...

A „KÉKEK” ES A „FEKETEK” HARCA
A nagy őszi hadgyakorlat sikeres erópróbjája volt hadseregünknek.

Nasszer-barát puccskisérlet Szíriában

Allítólag meggyilkoltak 100 lázadó tisztet. Ankarában (—) Hivatalosan meg nem erősített hírek szerint, tegnap Nasszer-barát puccsot kíséreltek meg Szíriában...

Amerika legnagyobb anyahajóját is bevetették Vietnamban

Dean Rusk: Ujra hajlandók vagyunk felfüggeszteni a légitámadásokat. Saigon közölte, hogy a világ legnagyobb anyahajóját, a 400 méter hosszú „Enterprise”-t...

BEN BARKA ÉLETBEN VAN

Tárgyalások Franciaország és Marokkó között. Kairó, (IFP). - A Muszauar című egyiptomi lap tegnap azt a szenzációs hírt közölte, hogy Mahdi Ben Barka...

A Szovjetunió enyhíti álláspontját a NATO atomhadereje tekintetében

Optimista légkör Stewart moszkvai tárgyalásain - Vietnam kérdésében nincs megengedés. Moszkva, (Reuter, IFP). - Angliában derült ki, hogy a külügyminiszter...

ROYAL DUBEK 20 KING SIZE CIGARETTES. A FEJEDELMI CIGARETTA

VILLA COTTAGE. Eladó villa - cottage Tel-Aviv Cáfón csendes környékben.

A menekültügyi javaslat megváltoztatásáról tárgyal az amerikai UNO-küldöttség. Arthur Goldberg megbeszélése délamériai diplomatákkal.

BINYAN BIZTOSÍTÓ RT. A BIZTOSÍTÁS MINDEN ÁGAZATA CHÉC ÉS CHÉC 1000 ÉLETBIZTOSÍTÁS

Az angol repülőgépek ma érkeznek Zambiába

„Anglia nem maradhat tétlen, ha Rhodesia megzavarja Zambia részbenyáinak munkáját” - Wilson szerint vérontás nélkül is rendet lehet teremteni Rhodesiában

Luszaka (IFP, UPI, Reuter). Angol katonai egységek érkeznek ma Luszába, Zambia fővárosába...

megrongálása után az energia szolgáltatást a zambiai részbenyáknak Wilson végezteti...

Az angol miniszterelnök egyben azt is közölte, hogy tovább folynak a megbeszélések Zambiában...

re nincs szándékában összehívni a Commonwealthhez tartozó államok vezetőit...

Letartóztatási végzés Rakaz volt iraki miniszterelnök ellen

A szeptember 15-iki puccskisérlet vezetőit Egyiptomban menekültek. Bagdad, (IFP). - Az iraki fővárosban tegnap elfogatási végzést adtak ki...

LE AKARJA ÁLLITANI az összes textilgyárat

A Gyárparcosok Szövetségének határozata - A Hisztadrut sem támogatja a sztrájkot

Tel-Aviv, (Az Uj Kelet katonai tudósítójától). - A bénebraki Argaman textilipar...

Három Harmas

A Sisiát Hátéumim hármas, a Geser Hájárkon hármas, a Hágászs Háchivér hármas...

Emelték az árakat Egyiptomban

Kairó, (Reuter). - Egyiptom lakosai megkezdték a NASO roszkán fúzni a nadrágszíjat...

Néretországot segélyt ígér Marokkónak

Düsseldorf, (Reuter). - II. Hassan marokkói király tegnap, négyórpos nyugat-németországi látogatás után...

Gottlieb József

AZKARAJA ES IRKOVAVATASA december 6-án, hétfőn délután 3 órakor lesz a kirját-sauli temetőben.

Guttman Cipora és Báruch

25-ik házassági évfordulójára szeretettel gratulálunk és hosszú boldog életet kívánunk Stern Juda (Lipi), az „Ideál” cukrászaim társulatjának és az izem dolgozóit.

Jakab Ferencné

Megboldogult édesanyánk, (szül. Fein Rivka) S I R K O V A V A T A S A

Klein Ernő Leibi

Bánfihunyad - Ezra Ubicaron AZKARAJA ES S I R K O V A V A T A S A

Gottlieb József

AZKARAJA ES IRKOVAVATASA december 6-án, hétfőn délután 3 órakor lesz a kirját-sauli temetőben.

Gottlieb József

AZKARAJA ES IRKOVAVATASA december 6-án, hétfőn délután 3 órakor lesz a kirját-sauli temetőben.

Gottlieb József

AZKARAJA ES IRKOVAVATASA december 6-án, hétfőn délután 3 órakor lesz a kirját-sauli temetőben.

Az új ásdodi kikötőben

Előttünk a tenger végtelen kékje, mögöttünk a sárguló futóhomok, s a kettő között ezer dunám betonfolt, a tenger kékségét megtörő betonkarok: az ásdodi kikötő. Sokéves harcot szimbolizál ez a hely, amelyről az izraeliek elszántságát és rátermettségét nem ismerő külföldi szakértők azt mondták: Márpedig itt soha nem lesz kikötő.

Ma, fordított világ van, mert külföldről jönnek ugyan ezek a szakemberek tanulmányozni az izraeli találmányosság és szorgalom egyik újabb „csodáját”.

Most, amikor a levegőt megtölti a kopácsolás, a gép zakatolása, a munka ütemének zenéje, eszünkbe jutnak

Ki volt az első?

Az a furcsa helyzet állt elő, hogy ha gyermekeink, vagy unokáink megkérdezik tőlünk, mikor nyitották meg az ásdodi mélyvízi kikötőt, akkor hebegni-dadogni fogunk. Amikor 1936-ban a telavivi kikötőben megindultak az építkezési munkálatok, ott volt az ország színe-java és a lelkes munkások cementes zsákkal a vállukon táncoltak, ha kellett a sekélyes tengervízben is. Ásdodban nem volt hóra, sem az első alapköveteltek, sem a hullámtörő gátak építésének befejezésekor, de még akkor sem, amikor az első hajó horgonyt vetett a még épülőben lévő ideiglenes móló mellett.

Még azt sem tudják, hogy melyik volt az első hajó, amely Ásdodban horgonyt vetett. A Járdén, a Pálmách, amelyek a nyáron, vagy pedig a Mázál izraeli teherhajó, amely három héttel ezelőtt kikötőfelszereléssel a fedélzetén futott be az ásdodi kikötőbe. Talán a Vingaland norvég teherhajó az első, amelyből cukrot rakodtak ki, de a munkások nem lejtettek örömtáncot a nehéz zsákokkal a vállukon, csak a teherautó-sofőrök veszték

Maroknyi történelem

A kormány 1948-ban elvi határozatot hozott egy déli mélykikötő építéséről, attól az elgondolástól vezetve, hogy az elősegíti Izrael déli részének betelepítését, gazdasági és természeti kincsének rentábilisabb kihasználását és biztosítja a lakosság decentralizáló politikáját. — Három évvel később még azon vitakoztak, hogy a Rubin-patak, vagy pedig a Láchis-patak torkolatánál lesz-e a kikötő. Végül is a kisebb győzelem az ásdodi kikötőt az egykori Szuchrir, a mai Láchis-patak torkolatánál, Tel-Avivtól 40 kilométernyire délre, építették fel. Az építkezés folyamán megváltoztatták a Láchis-patak

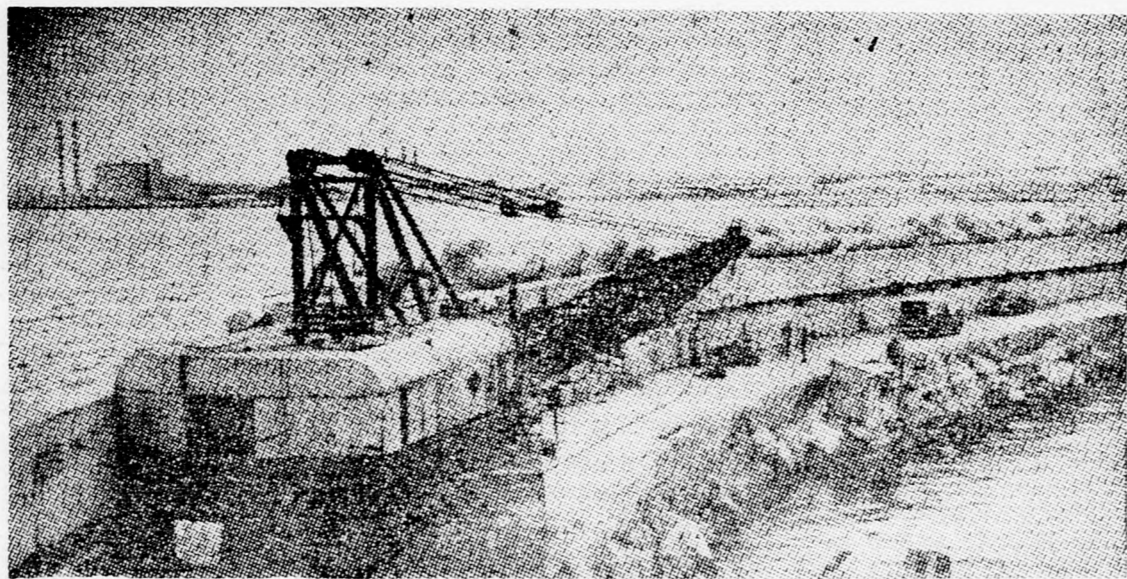
Irta: Fuchs Ávrám

a néhány év előtti botrányok, amelyek az ásdodi kikötő építését kísérték. Tengerbe dobott dollár- és fontmilliókról, az építési vállalkozó Szolel Bone tehetetlenségéről, a tervek végrehajtásának több évi késéséről és az emiatt fizetendő kártérítés, illetve veszteség méreteiről cikkeztek és vitáztak akkor.

És ma? Még avató ünnepséget sem tartottak. Mose Kármel közlekedési miniszter kijelentette, hogy a választások miatt mondtak le a fényes kikötő-megnyitó ceremóniáiról és erre valószínűleg csak a jövő év márciusában-aprilisában kerül sor.

össze a szállítványozás joga fölött. Talán ezen vizslát részén fogunk valaha emlékezni az ásdodi kikötő megnyitására?

Nagy kár ez, mert Izrael második földközi-tengeri kikötőjének építése izgalmas mérnöki és technológiai drámának nevezhető. Nemcsak a tervek változtak meg több-ször a tervezés és az építkezés ideje alatt, hanem mélyreható változásokon ment át az ország déli része is.

Kilátás a „kis” hullámtörő végéről. Előtérben a gátat védő tetrapodokat emelő 80 tonnás darú. Háttérben, a homokbuckák között az ásdodi villanytelep

is csak sokéves késéssel. A nehézségek láttán a Szolel Bone külföldi szakértőket hívtak meg, de sokat tanultak a keserves tapasztalatokból. Miután a vállalkozó nem tu-

Citrus-kikötő 130 millió fontért

Ma a kikötő-hatóság és a Szolel Bone azzal érvel, hogy a szükségleteknek megfelelően, gondosan megváltozott az alapterv és az első szakasz munkálatait két részre osztották. Elsőnek megépült a citrusgyümölcs-rakpart és tavasszal befejezik a foszfát-rakodó mólók építését, amelyre az eredeti terv szerint csak az építkezés második fázisában került volna a sor.

A héten nyitották meg hivatalosan a „citrus-kikötőt”, amely 130 millió fontba ke-

Tetrapod és társai

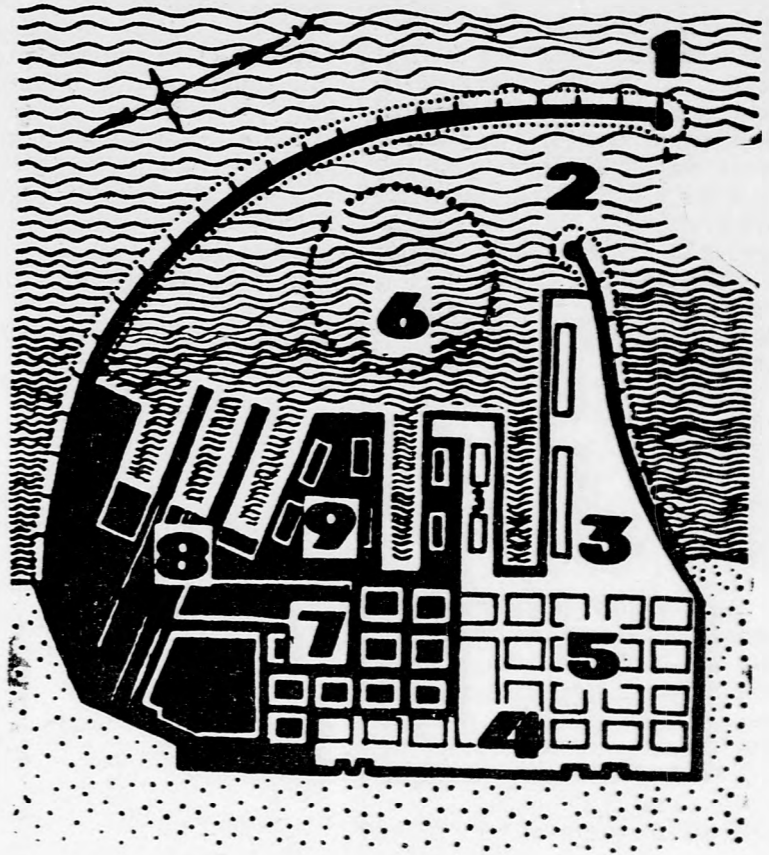
A napokban az ásdodi kikötőben jártunk. A jövőbeni raktárak közötti területet már beaszfaltozták, lefektették a vasúti síneket, amelyeket a jövő hónapban kapcsolnak be a luddi sínpárba. A citrus-horgonyzó mentén felkiáltójelként égnek meresz-

dott megbirkózni ezekkel a nehézségekkel, megszülettek a kikötő építésére vonatkozó eltérő dátumok és tervváltozások. Már 1963-ban nyilvánvaló volt, hogy a kikötő első szakasza a legjobb esetben 1965 végén — 1966 tavaszára, vagyis 12 — 16 hónapi késéssel készül el.

Egyelőre csak 300 m hosszú rakpart áll készen és egy 500 négyzetméter területű raktár.

Tavasszal készen lesz a 600 méter hosszú rövidrakpart, a 680 méter hosszú nagy rakpart és a foszfát-rakodó móló. Ezek a munkálatok közel negyedmillió fontba kerülnek majd. A kikötő második vagyis befejező szakaszának építését csak a 80-as évekre tervezik és a kiadások addig — a várható drágulás nélkül — 360—380 millió fontra rúgnak majd.

és az általuk kidolgozott eljárás segítségével ezután napi 70 ilyen betonkoloncot sikerült lerakni. Ezzel az eljárással sikerült meggyorsítani a mólók építését és jelentősen beállították az építésben beállított késedelmet. Ma ez az amerikai mérnök —

A fehér terület: az eredeti citrus-kikötő és az építkezés első szakaszának eredeti terve

A fekete terület: az ásdodi kikötő építésének teljes első szakasza (végleges)

1. A fő hullámtörő-gát
2. A mellék-hullámtörő
3. A citrus-rakpartok
4. Igazgatósági épület
5. Zárt és nyitott raktárak
6. A hajók manőverezésére szolgáló mesterséges öböl.
7. Zárt raktárak
8. Foszfát, kálisó és ömlesztett áru-rakpart
9. Utas- és teher-rakpart

47. ásdodi új olé dolgozik, h...esebben mondva, tanulja egy nagy nemzetközi kikötő építésével kapcsolatos szakmunkákat. Miután a kezdeti stádiumban legalább 1100 munkásra van szükség az ásdodi kikötőben, a hiányzó munkaerőt a kikötőben felállított „iskolában” képezik ki. Ebből a célból 100 ezer font befektetéssel megépítettek egy teherhajó fedélzetének és raktárának eredeti

magaságú részlegét, mellette a rakpartot egy darúval és a közelben kisebb raktárhelyiséget. Az Ásdodban élő egykori marokkói, tuniszi és indiai olék most ezeken a szemléltető eszközökön sajátítják el a rakodást, darúkezelést és a többi nehéztípusú munkát igénylő kikötői munka csinát-binját. A szakértők szerint érdemes volt ez a befektetés, mert megvan a pozitív eredménye.

Ásdod város és a „kikötője”

Még sok munka van hátra. Be kell fejezni a raktárak építését, a vámhivatal felállítását, a vasúti berendezést (racionális okokból a kikötő területén kívül lesz a tolatás), széles országutakat építeni és későbbi időpontban további 700 méterrel meghosszabbítják a fő hullámtörő gátat, a mellék-hullámtörőt 600 méterrel északra helyezik át és ekkor az ásdodi kikötő másfél négyzetkilométer nagyságú 10—12 méter mély horgonyzási területtel fog rendelkezni, ahol még a 40.000 tonnás nehéz teherszállító hajók is nyugodtan rakodhatnak még a legviharosabb időjárásban is. Ebben az időben egyszerre 32 személyes teherszállító gőzös horgonyozhat Ásdodban, míg a haifai kikötőben ma mindössze 17 hajó számára van hely.

„Mindenki „ásdodi kikötő”-ről beszél, pedig ez a hatalmas

mas mű, amelynek fontos szerepe van az ország déli részének fejlesztésében, a jövőbeli környezeti tanács fenntartására alá tartozó területen fekszik...

Ásdod városa, amely jövőjét a kikötő építéséhez köthette, nem hajlandó lemondani a „tulajdonjogról”. A város mindössze alig egy kilométer távolságra fekszik a kikötőtől, mégis lakosai ma 8—9 kilométeres kerületen jutnak el a kikötőbe. A helyi kereskedők, munkások és üzletemberek a közeli he- tekben akcióba kezdenek az azal a célal, hogy a kikötővel összefüggő kormányhivatalokat, valamint az export- és import-cégek kirendeltségeit Tel-Avivból Ásdodba helyezték át, amely nemcsak a forgalmas kikötőváros jellegét adja meg, hanem jelentősen emeli majd Ásdod lakosainak életnivóját is.

Judaisztikai kiadványok Brüsszelben

A jeruzsálemi héber egyetem judaisztikai fakultása és a brüsszeli judaisztikai tanulmányi központ a brüsszeli szociológiai intézetben előadás sorozatot szerveztek a mai Európában élő zsidó életéről. Az előadásban és az azt követő vitában több ország szakemberei vettek részt.

Erről az előadás-, illetve vitasorozatról nemrégiben 368 oldalas szakkönyv jelent meg a brüsszeli szociológiai

intézet kiadásában. A mű a zsidóság demográfiai statisztikáján és kulturális életén túl számos más, a zsidóságot érintő aktuális kérdést tárgyal igen alaposan. Két más kiadvány, a zsidóság újkori történelmével, a negyedik pedig a belga népnek a faji megkülönböztetéssel szemben elfoglalt álláspontját tárgyalja.

A Szolel Bone kikötőt épít

1957-ben az amerikai Frederick Harris cégre bízták a kikötő alaptervének kidolgozását és a francia hidraulikai laboratóriumra a tenger s az áramlatok feltérképezését. Az amerikai cég egy évvel később nyújtotta be a tervet, amelyen változtattak a franciák: tengeri vizsgálatok eredményei alapján. Miután 1960 szeptemberében a Vignibank 27,5 millió dollár költséget hagyott jóvá 25 évi lejáratra a kikötő építésére, két hónappal később kiírták az építkezésre vonatkozó versenypályázatot és hét országból jött ajánlat. Végül is a Szolel Bone és három fran-

cia cég kapott megbízást az izraeli kormánytól a kikötő építésére, miután kötelezték magukat, hogy 100 millió dollár költségvetés keretében 1964 végéig felépítik a kikötő első szakaszát.

Es itt kezdődtek a bajok. Kiderült, hogy az építkezési vállalkozónak nincs elegendő gyakorlata és hiányos a szervezés, az ügyvezetés és a szakismeretük is. Elkésve derült ki, hogy rosszminőségű építőköveket választottak ki, a közszállítványok el- késve érkeztek és attól tartottak, hogy Ásdodban soha nem lesz kikötő, vagy ha lesz is valami hasonló, akkor

tett karokkal, munkára készen áll négy hatalmas mozgó darú, mely 7—9 tonna súlyt emel 20 méter magasra. A rakpart túlsó oldalán már felszerelték további négy mozgó óriásdarú alapját és a közeli hetekben ezek is már munkára készen állnak.

A kilenc méter magas fő hullámtörő gát karja 2200 méter hosszúságban egy négyzetkilométernyi horgonyzóterületet karol át és vele szemben kézfogásra nyújtózkodik a 900 méter hosszú kisebb hullámtörő. Ennek a két kolosszusnak építésébe 2,5 millió tonna, jeruzsálemi és gálili sziklát fektettek, a 20 ezer darab 12,5—40 tonna súlyú tetrapodon kívül.

Ez a tetrapod francia találmány. Négyágú beton-tömb, amelynek az a feladata, hogy a hullámtörő gátakat megvédje a viharzó tengertől. Egy ilyen tetrapod ár: 1000 font, vagyis csak a móló védelmére 20 millió font értékű ilyen négykarú betonszörnyet dobtak a tengerbe.

A tetrapod vasos karjai egymásba fonódnak és nincs az az erő, amely elmozdít-hatja őket. Egy amerikai mérnök a kikötő építésének hőskorában bonyolult matematikai számítások alapján, óvatosan akarta a tengerbe helyezni azokat és ekkor naponta csak négy tetrapodot rakhattak le. Az ötletes izraeli mérnökök a természetre és a nehézségi erőre bízták a bonyolult mérnöki munkát

aki jelenleg Indiában épít kikötőt — már Ásdodban járt tanulni...

Elkészült az öt dunám területű 4-es számú raktár és a közeli hetekben még további három raktár építését fejezik be a tervbe vett nyolc tágas raktár közül. Ugyancsak elkészültek már a „nem-érezkeny” áruk tárolására szolgáló nyitott raktárhelyek is.

A kikötő műhelyében két sorban állnak a sárgára festett villásemelők, amelyeknek kapacitása 10—22 tonna. Kifényesítve várja a teljes munka beindulását nyolc óriási traktor és 25 hatalmas „platform”.

Dokkmunkás iskola

A kikötőtől délre fekvő Nebi Junesz nevű dombon már készen áll a 68 méter magas világító torony, mely 40 kilométernyi távolságra küldi fényjeleit december közepétől kezdve. A nemzetközi szabályok értelmében az ásdodi kikötő világító toronyának 20 másodpercenként három fényjelet állapítottak meg, nehogy a hajók tévedésből a nem túl nagy távolságban lévő gázai kikötőbe fussanak be.

A kikötőnek munkáskezekre van szüksége. Ásdodba került a bezárt telavivi és jaffai kikötő azon 450 munkása, aki hajlandó volt lemondani a búsos kártérítésről, helyet változtatott, hogy a déli kikötővárosban építse jövőjét. Rajtuk kívül még

Franciaország öreg vezére és Kongó fiatal ejtőernyőse

Charles de Gaulle, aki szíven csupán a húszadik század — és nem minden idők — legkimagaslóbb francia hazafiának tekint magát, nemrég megélt 75-ik születésnapját — és meg kellett élnie azt is, hogy kénytelen megjelenni a televízióban és két rövid beszédet tartani a vasárnapra kitűzött elnökválasztás előtt, bár eddig nagy megvetéssel teljesen átengedte a propaganda terepét az ellenjelöltjének. Ezelőtt a tábornok csak egyszer szólalt meg: pontosan kilenc percig tartó nyilatkozatban közölte népével, hogy hajlandó további hét évre vállalni az elnökség terhét és ezt csak azért teszi, mert jaj Franciaországnak, ha nem Charles de Gaulle vezetése alatt fog állni!

A franciák elég komolyan vették a figyelmeztetést és De Gaulle intését, hogy visszatérhet a kóosz. Semmitől sem félnek jobban, mint a IV. Köztársaság rémképétől, az örökös kormányválságok és gazdasági nehézségek emlékeitől, az algériai háború és a lázongó gyarmatok véres képétől, az esztelen pártverszalkodásoktól és az örökös visszatérő pártvezetők soha be nem váltott ígéreteitől. Szemükben Charlemagne (Nagy Károly) — ahogy a hőrihorgas elnököt egymás között nevezik — mindazt képviseli, ami a IV. Köztársaságból hiányzott és az V-ikben megvan: a francia frank ismét kemény valuta és a francia nemzeti becsületből ismét nemesebb lett. — Nincs többé háború Algériában — de van szaharai petróleum és szaharai rakétakilövő terep. Franciaország nemzetgazdasága ismét felvirágzott, a gyárak teljes lendülettel termelnek, új, modern üzemek keletkeznek és exportálnak, a francia paraszt jó áron adja el terményeit a Közöspiacon és prosperitás jelei mutatkoznak az egész országban.

Öfen a tábornok ellen

A 28 millió választó szavazataért, illetőleg azoknak legalább feléért öt jelölt versenyez. Alig kétli valaki, hogy Charles de Gaulle megkapja az elnök megválasztásához elegendő abszolút többséget, illetőleg 50 százalékat és még egy szavazatot. Ha senki sem jut ilyen többséghez, akkor két hét után újabb választást kell tartani, amelyen csak az a két jelölt vesz részt, aki előzőleg a legtöbb szavazatot kapta. Csakhogy ez a lehetőség gyakorlatilag nem áll fenn. Charles de Gaulle tudatta, hogy világos felhatalmazást, „megfelelő többséget” követel a néptől. Ha tehát nem jut előszörre az általa elengedőnek tartott többséghez, valószínűleg visszavonja jelölését és „átengedi Franciaországot a káosznak”.

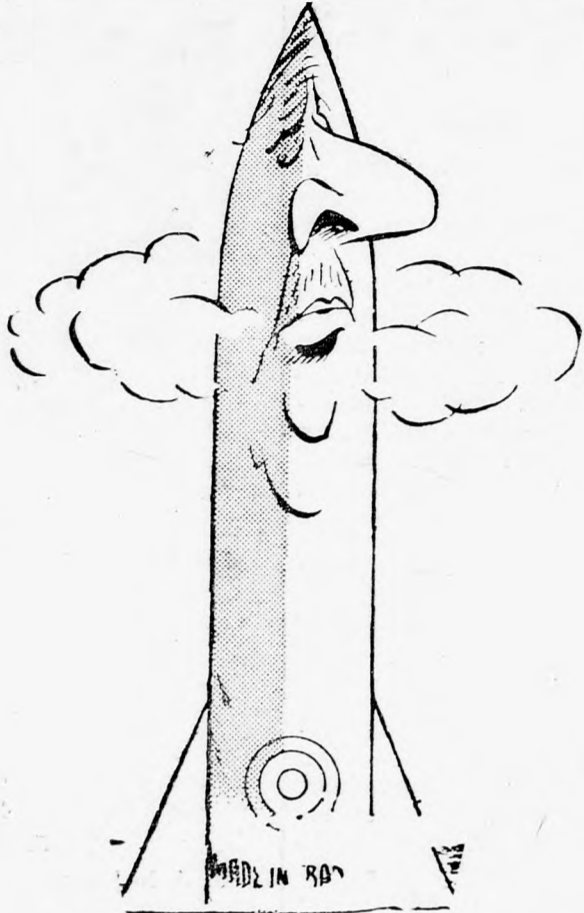
Volta képpen nem tartják kétségesnek, hogy Charles de Gaulle jóval több szavazatot fog kapni, mint öt ellenfele együttvéve. Csakhogy a közvéleménykutatás megállapításai szerint ez a várható többség az elmúlt két hét alatt 65-68 százalékról 52-54 százalékra esett vissza. Ezért Georges Pompidou miniszterelnök és a kabinet vezető tagjai De Gaulle rosszallását figyelmelen kívül hagyva, az elmúlt napokban komoly választási kampányba kezdtek és rábírták az elnököt, hogy kétszer jelenjen meg a televízióban a rövid kampány utolsó napjaiban.

Kennedyre hasonlít?

Míg Mitterrand igen jelentős politikai pártok támogatását élvezi, érdekes módon aránylag nagy népszerűsége tett szert a legfiatalabb ellenjelölt, a 45 éves Jean

Persze van elégedetlenség is: nem minden termény árát tartják elégségesnek, a szakszervezetek küzdenek a bérlőfizetés ellen, a drágulást nem lehet mindig fékentartani, — de hivatásos politikusokon kívül kevesen kívánják vissza a De Gaulle elnök sége előtti „régi jó időköt”. Ezzel szemben még mindig van hatása annak a jelszónak, hogy De Gaulle diktá-

Írta: Arad Gideon

tor, hogy megnyírbálta a demokratikus jogokat, hogy a pártoknak, tehát a polgároknak már alig van beleszólásuk az ország ügyeinek irányításába és az elnök nyílt megvetéssel kezeli az ország legfelsőbb politikai fórumát, a parlamentet — és mi lesz, ha a tábornok meghal? Az elégedetlenség méreteit a vasárnapi szavazás fogja megmutatni.

között szerez sok hívet. Eddig hibátlan politikai múltját azonban sietve lerontotta amikor nyilvánosan köszönetet fogadta Pierre Poujade, a hírhedt szélsőjobb oldali fasiszta képviselő támogatását.

A jelöltek táborának szószertint kimagasló alakja Pierre Marilhac szenátor, akinek egyetlen jellegzetesége, hogy legalább öt centiméterrel magasabb a hóri-

zető szerepet játszott országának idegen uralom alól való felszabadításában. De Mobutu a belga gyarmati hatalmat ebrudalta ki és új, független országot teremtett. Azóta több mint öt év telt el és a hatalmas területű, számos törzs által lakott Kongó csak nem tud megnyugodni. Mobutu már egyszer kezébe vette a hatalmat, de gyekezett attól mielőbb megszabadulni.

A fiatal tábornokot jól ismerjük. E sorok írója legutóbb Kfár Szirkin repülőterén találkozott vele, amikor Lévi Eszkol hadügyminiszter a mellére tűzte az izraeli ejtőernyősök jelvényét. A kongói hadsereg főparancsnokára jellemző, hogy nem elégedett meg katonáinak ejtőernyős kiképzésével, hanem maga is gyors tanfolyamot végzett és sikeresen abszolválta az előírt ugrásokat — egy franciául beszélő izraeli őrmester irányítása alatt. Mobutu akkor meg is magyarázta, hogy magáévá tette az izraeli parancsnokok jelszavát, akik ezt mondják katonáiknak: „Utánam!” — „Hogyan adhattam volna ezt a parancsot az ejtőernyősöknek, ha nem ugrom le magam is?” — magyarázta akkor Mobutu.

Most ugyanezek az Izraelben kiképzett első kongói ejtőernyősök, Mobutu hadseregének élcapatá hajtotta végre a vérontás nélküli államcsíny. Kaszavubu elnököt az ejtőernyős kaszárnyában tartják őrizet alatt. Szép lakása, elsőrangú kiszolgálása van a kaszárnya területén fekvő épületben és Kaszavubu csak annyit mond az újságíróknak, hogy jól érzi magát, — de nem nyilatkozik.

A kongói helyzetben jártas megfigyelők azt gyanítják, hogy a letartóztatást maga Kaszavubu kérte. Mobutu tábornok és közvetlen munkatársai ugyanis mindig Kaszavubu oldalán álltak, ezzel szemben nem szeretik Moise Csombét. Amikor Kaszavubu eltávolította Moise Csombét a kormány éléről és helyette Evariste Kimbát nevezte ki, a parlamentben a Csombéhez tartozó többség leszávozta. Ugy látszott, hogy Csombének a közelgő elnökválasztáson sikerülni fog legyőznie Kaszavubut és legális úton beleülni Kongó elnöki székébe. Ekkor lépett közbe Mobutu és — önmagát nevezte ki öt évre elnöknek. Ezzel Moise Csombe elnökjelöltsége lekerült a napirendről. Még kérdéses, mi lesz Kaszavubu sorsa.

Mobutu tábornok az első, öt év előtti hatalomátvételkor nem bizonyult önálló politikusnak és akkor is az általa „erőszakkal” elmozdított Kaszavubu elnök tanácsait követte. Lehet, hogy azóta tanult, de most sem kockáztathatja meg, hogy nyíltan szembeszálljon akár a Kaszavubu, akár a Moise Csombe táborát képező nagyerejű törzsekkel. A kérdés tehát, hogy kinek az utasításait fogja végrehajtani Mulamba ezredes, az eddigi vezérkari főnök, akit Mobutu miniszterelnökké nevezett ki.

Az ejtőernyős tábornok

Afrikában, ahol De Gaulle már likvidálta a gyarmati impériumot, a napokban egy ilyen fiatal tábornok ült bele hatalmas országának elnöki székébe: a 35 éves Joseph Mobutu, aki abban hasonlít De Gaulle-hoz, hogy ő is ve-

KÖSSÜNK...

1. sz.

Mától kezdve minden pénteken rendszeres kötő-rovatot közlünk, amelyben pontos útmutatást adunk a különböző divatos kötött modellek elkészítésére.

A rovatot a „LEWIT'S GYAPJU” nyújtja. Az egyetlen cég a fonalszakmában, amely elnyerte az állami „kiting exportör” címet.

A Lewit's Gyapjúfonal Vállalat sokéves multra tekint vissza és a gyapjútermelésben már patinás hírnévre tett szert. Neve ezen a téren valóságos fogalomává vált.

Az alanti rovat a háziasszony szabad óráinak kellemes eltöltésére szolgáló útmutatás és reméljük, hogy annak jóhasznát is fogja venni.

CSIPKEMINTÁS, HOSSZUJU, GALLÉROS DELUTÁNI RUHA MODEL J. S. 034 SZAM, 42-ES MÉRLET

Hozzávaló: 550 gram „MARNY” gyapjú, Lewit's gyártmány. 3.5-es kötötű és 4-es horgolótű.

A MINTA:
1. Sima kötés — a 3.5-es kötötűvel.
2. Horgolás, a 4-es horgoló tűvel. Egy láncsor.

a) Első sor: 3 láncszem, rövid láb a láncsor negyedik láncszemébe, ismételni ezt a mintát.

b) Második sor: 5 rövid láb horgolni az előző sor 3 láncszemből álló hurokjába (nem beszűrni a láncsze-

oszjuk a kötést, hogy a nyak-kivágáshoz a fogyasztást lekössük: minden második sorban fogyasztunk: 8 szem, 5 szem, 4 szem, 3 szem, kétszer 2 szem és háromszor 1-1 szemet. A karlyuktól 18 cm magasságban a vállnak 5-ször 1 szemet fogyasztunk.

Az újjak: Horgolótűvel a fenti 2. számú mintát horgoljuk.

Előbb azonban el kell készítenünk az újjak szabását, vagy egy ruhánk alapján, vagy készítenünk egy újj-

mekbe a rövid lábakat, csak átfogni azokat).

c) Harmadik sor: Három láncszem, rövid láb beszűrni az előző sor öt rövidláb közepébe (illetve a harmadik rövidláb).

Ezt követően a második sort, majd az első sort horgoljuk és így ismétljük. E fenti két sor képez egy „csoportot”, illetve a mintát.

A mérték: 13 szem = 5 cm. (1. sz. minta.)

ELKÉSZÍTÉS:

A háta: 130 szemet felvenni és sima kötéssel 83 cm. hosszúságot kötünk, majd mindkét oldalon a karlyuk elkészítéséhez fogyasztunk: 5 szem, 3 szem, 2 szem és háromszor 1-1 szemet. A karlyuk fogyasztásától 10 cm. magasságban kettéosztjuk a kötést, hogy a hát nyílását elkészíthesük. A kettéválasztott két részt külön tükkel kötjük. Kötünk most 8 cm-t. (Összesen tehát a karlyuk fogyasztásának kezdetétől 18 cm), ekkor kezdjük el a váll és a nyak-kivágás fogyasztását. A vállnál minden második sorban 5x5 szemet fogyasztunk. A nyak-kivágásnál a fogyasztás 10 szem, 6 szem, 5 szem, 4 szem és 2 szem.

Az eleje: Pontosán úgy kötjük, mint a hátat, azzal a különbséggel, hogy a hátrnyílás természetesen elmarad. A karlyuk fogyasztásától 12 cm-re a közepén ketté-

szabásmintát, amely az újjak horgolásának alapjául szolgál. (A horgoló-minta nyúl, ennél fogva az utasítást nem áll módunkban pontos számokban adni.) A horgolást a csuklónál kezdjük, láncsorral, a megfelelő nagyság szerint és a szabásminta szerint bővítjük a fentebb megadott horgolási minta alapján.

Befejezés: A részeket nedves ruhával, de nem túl meleg vasalóval gondosan átvasaljuk. Összevarrjuk az egyes részeket. A nyak-kivágásra egy sor rövidláb horgolunk. Ez képezi a gallér alapját, amelyet a sorból kiindulva kezdünk meg és a hátrnyílásig horgolunk. Ennek is a 2. számú minta (horgolás) az alapja, mint az újjaknál. Hat sor után, tehát a mintának 3 csoportját (3x2 sor) horgolunk, a következő csoportba minden hurokba 6 rövidláb horgolunk 5 helyett, az ötödik csoportba 7 rövidláb minden hurokba, a következő, illetve hatodik csoportba 8 rövid láb hurokonként. A következő, 7 és 8-ik csoportba ugyanannyit. — A gallér a nyolcadik csoport horgolásával fejeződik be.

Most bevarrjuk az újjakat és a gallér csuklásánál egy gombot varrunk az összefogásra. Három cm. felhajtjuk a szoknyát.

(*)

Látnia kell...

ZENIT
KÁRPITOZOTT-BUTOR KIALLITÁSÁT

TEL-AVIV, BEN JEHUDA 178

Ahol a jótettért börtön jár

— Helyzetkép a romániai hitközségek belső életéről, a viszonylagos vallásszabadságról és az ifjúság zsidó neveléséről —

Irta: Schön Dezső

Máramaros megyében egyet len zsidó templom van nyitva: a század elején épült szigeti szefárd zsinagóga. Ennek üzemeltetése is inkább hivatalos jellegű, kifelé szól. A vidéki zsidóság rég lemondott arról, hogy saját erejéből toborozzon össze egy minijánt. Felsővisón mindössze 4-5 család él, ugyanannyi Borsán. A falvakban csak elvétve akad egy-egy zsidó. Ilyen körülmények között közösségi életre senki sem gondol.

A gyökeres változás (egyszerűbb szóval, a pusztulás) beszédes bizonyítéka a szigeti zsidó élet egykori központja.

Eltűnt a nagytemplom és a szervesen hozzátartozó Kahan-féle imaház. Eltűnt Reb Joszi, a sámesz lakása meg a „beszéd stíbi”, ahol a háromtagú rabbinikus bíróság a peres ügyeket tárgyalta. Eltűnt a hitközségi iroda, amelynek több mint 40 éven át a sziporkázóan szellemes és népszerű Frenkel Salamon főtitkár volt a koronázatlan királya.

A hitközségi autonómiának nyoma sem maradt

Kérdem, hol a hitközségi iroda. A szefárd templom irányába utasítanak. Földszintes ház az egykori vizsni imaházzal szemben, a kapu mellett néhány lépcső. Az ajtó zárva. Hivatalos órák — az

Eltűnt a rabbi-ház, a Teitelbaum család udvara, chaszid zsidók záradékai és lelki mentővára. Eltűnt a tanház, a világhírű szigeti jesiva, amelyben több mint száz éven át mélyes hitet, zsidó hűséget és a Tóra szeretetét plántálták a lelkekbe. Mindennek nyoma sincsen.

A szigeti zsidó élet egykori pezsgő, lüktető központja helyén park áll: fű, virág, cserje. Egyik csücskében emlékmű, rajta négy soros jidis szöveg: „Örök emlékül a kegyetlen fasizmus auschwitzzi áldozatainak”.

Az emlékművet bekerítették, vigyáznak rá, nehogy vandál kezek kárt tegyenek benne. Azt is meg kell említeni, hogy az emlékmű létét a mikvének köszöni, amelyet a városi tanács közföldként kezel. Dr. Rosen országos főrabbi, a Federáció elnöke ezzel kapcsolatban a következőket mondja:

— A szigeti emlékmű nem okoz gondot. Megmondtam nekik világosan: abban az esetben adom a mikvét, ha vigyáznak az emlékműre... Beleegyeztek...

tatjuk, akkor tagadhatatlan: Romániában korlátlan a vallásszabadság. A Federáció hivatalos lapja, a Revista, szigeti a hitsorsosokat, jelentések be ebellei igényeiket hitközségeiknél, amely gondoskodik majd mindenről. Nem vagyok cinikus, de ez a helyes kifejezés: minden romániai zsidó szabadon, „la discretie”, annyi sziderlit, ftilint és ciceszt koptat, amennyit akar... Ez vonatkozik a pázkára és (ha olyan helyen lakik, ahol van vágás) a kóser húsról is... Kellőképpen tudom értékelni a zsidóság eme nemzetfenntartó szimbólumait. Országához viszonyítva Romániában valóban paradicsomi állapotok uralkodnak.

— Nem csinálom titkot belőle — folytatja informátorom — számomra a vallásszabadság többet jelent, mint

Bajok az „egyforma mérték” körül

Informátorom igyekszik helyzetképet festeni.

— Szabály, — mondja — hogy a hitközség napi kaszját csinál és a pénzt másnap reggel befizeti a bankba, a Federáció számlájára. Az is szabály, hogy a bevételhez nem nyúlhat hozzá, hogy saját kezdeményezésére, saját belátása szerint egy banit sem költhet. Mit csinál a hitközség, ha jön mondjuk egy idősebb, beteg, egyedülálló nő, aki 250 lejes havi, úgynevezett szociális nyugdíjon tengődik és panaszkodik, hogy nincs tüzelője? Mit csinál a hitközség, ha más hasonló probléma adódik? Bölcsenink szerint a jótékonykodás a világmindenség egyik tartóoszlopa. Kérdem, hol itt a vallásszabadság, ha a hitközség nem indíthat gyűjtést, ha a pénzügytést bizonyos esetekben (utazás, sabb...) hosszú évekre terjedő börtön büntetéssel sújtják?

— A tájékozatlan és naiv kívülálló azt mondhatja:

A jótékonykodás legendás alakjai

Ez a jótékonykodási dolog pillanatra sem megy ki a fejemből. Hiszen ilyen gezerát nem ismer az évezredek zsidó történelem... Kidus-Hásém, tortura, börtön, halál — csak azért, mert az ember segít embertársán? Miféle agyban született meg ez az elmélet?

Különösen bánt és izgat az a dolog Szigeten, ahol ezer emlékem az emberi szív eme legszebb megnyilvánulásaihoz fűződik. Ha válaszolnom kellene arra a kérdésre, véleményem szerint mi a máramarosi zsidóság legjellemzőbb vonása, habozás nélkül mondanám: a jótékonykodás. Ezt szívtá magába az anyatejjel minden máramarosi zsidó. Ezért osztotta meg embertársával az utolsó falatot, ezért adott neki a legnehezebb körülmények között is hajlékot.

A szigeti utcákat járva a jótékonykodás legendás alakjai jutnak eszembe. Nyílt titok volt a városban, hogy Reb Elje Stern jövendelmének javát szétosztja. Ez a halksza-

pázkát és kóser húst... Talán kezdjem ott, hogy a zsidóság mindenekelőtt sorsközösség. Mindenütt az, Romániában is az, — akkor is, ha hivatalosan nem vallják be. Megértem őket: a szovjet-orosz mintára az összes szocialista rendszerek azt hirdetik, hogy minden problémát meg tudnak oldani, hogy minden bajra kéznél van a csodaszere... Ostobaság volna most azt kívánni tőlük, vallják be, hogy egyáltalán léteznek zsidókérdés... Hogy ezen a téren nem megy minden olyan egyszerűen, olyan simán...

— Mire gondol? — próbálom sarokba szorítani.

— Megmondom: a hitközség nem gyakorolhat jótékonykodást. Kérem higgye el, ez is úgy hozzátartozik a vallásszabadsághoz, mint a pázka és a kóser hús...

ilyen a rendszer és pontum. A törvényt zsidóval és gójjal szemben egyforma mértékkel alkalmazzák. Ami jó 19 milliónak — jó kell, hogy legyen a 130 ezernek is... Ennek képtelenebb okfejtést alig bírok elképzelni. Az említett szerencsétlen zsidó öregasszony egyedül áll, mert hozzátartozóit kiirtották... Nincs gyerek, nincs unoka, nincs testvér és nincs sógor, aki a tüzelőről gondoskodna... Számára a hitközség a család — de a hitközségnek nincs módjában segíteni... Azt se felejtjük el, hogy a romániai zsidóság zöme ötvenen felüli emberekből áll. Hogyan lehet ezt a maradék zsidóságot, a koncentrációs táborok, munkatáborok, transzmissziós gettók menekültjeit munkaképesség és egészségi állapot szempontjából összehasonlítani a gazdaneppel? Az egyforma mérték ebben az esetben diszkriminációt jelent.

Szárá. Csak emlékezetből és kapásból vettem papírra ezt a néhány nevet. A felsorolást hasábkokon át lehetne folytatni. Se szeri, se száma azoknak a jámbor zsidó asszonyoknak, akik hétköznapon szombati ruhát öltöttek és kendővel a kezben — párosával! — elindultak a városba pénzt gyűjteni.

Még Auschwitz sem dermesztette meg a máramarosi zsidóság szívét. Emlékszem, — és amíg élek emlékezni fogok — azokra a 15-16 éves máramarosi fiúkra, akik a dorai tábor úgynevezett külön gyermek-kommandójában dolgoztak és krumplit loptak számunkra — jöllehet tisztában voltak vele, hogy az életükkel játszanak. És emlé-

szem a szigeti Cheszel Ringre, aki levette és nekem adta a kapuját azzal a megjegyzéssel, hogy a saját számára sikerült szerezni egy másik párt, de egy héttel később, amikor újból találkoztam vele, látnom kellett, hogy megsántult, mert kapca híján a fatalpu bakancs feltörte a lábát...

C'dáká táci mimávet, a jótékonykodás megóv a haláltól — hirdeti a zsidóság évezredek tapasztalata. Ez a fennmaradásunk titka. Ahol nincs jótékonykodás, a zsidóság menthetetlenül elkalldik.

Akkor is, ha pázskaszükségletét nem korlátozzák, akkor is, ha a sziderlikről intézményesen gondoskodnak...

Mit tud az új nemzedék a zsidóságról?

Romániai látogatásom során a világmindenség elsőszámú tartóoszlopa, a Tóra is érdekelt. Mit tud az új nemzedék a zsidóságról? Hol tanul? Mit tanul? Hogyan kapcsolódik, hogyan formálódik a történelmi aranylánc eme újabb karikája?

Érdekel Reb Mose, az erdélyi vándorsakker véleménye. Válasza rövid:

— A jóságos Teremtő nem

kivert kutya... Mindennap más asztalnál ékezem, minden éjjel más ágyban halok.

Más irányba terelem a beszélgetést.

— Reb Mose, hallom, hogy Aradon van jesiva.

— Volt... Az is csak forma szerint. Egyébként az aradi jesivát a Misnáb igazolja. Emlékszik Rabbi Josze ben Kiszná esetére? Benne van a Perek-ben... Sok ezer arany

A SZIGETI IFJU BARISSZIA — 1928-BAN
Első sor (jobbról balra, ülnek): Fuchs Géza (Haifa), Perl Dávid (mártírhalált halt), Danzig Hillél (Tel Aviv), Koppel Zoltán (Franciaország), Fried Gábor (Franciaország).

Második sor (állnak): Danzig Tibor (mártírhalált halt), Wertheimer Miklós (Brazília), Weisz Zoltán (Cholon), Sternberg Sándor (mártírhalált halt), Binder Imre (mártírhalált halt), Guttman Zoltán (mártírhalált halt).

Harmadik sor (állnak): Káhn Kálmán (Máramarossziget), Kormos Andor (mártírhalált halt), Stein Lázár (Tel Aviv).

akarja, hogy Erdélyben tanuljanak Tórát. Még Sziget és Szatmár sem kivétel.

— Honnan tudja Reb Mose, mi az, amit a jóságos Teremtő nem akar?

— Azt hiszem, hogy szándékát elég világosan tudomásunkra hozta.

Ezen a ponton nem vitakozom.

— Ha már ilyen szépen meggyőződött, Reb Mose, árulja már el nekem, mi az, amit a jóságos Teremtő igenis akar?

— Azt akarja, hogy a Negevben tanuljanak Tórát... Ezt is világosan tudomásunkra hozta. Az én gyermekeim is ott tanulnak... Én meg itt élek magamban, mint egy

dénárt, drágakövet és gyöngyöt ajánlottak neki azért, hogy egy bizonyos helyen telepedjen le. A fényes ajánlatot a bölcs így utasította el: „Ha nekem adnát a világ minden ezüstjét, aranyát, drágakövet és gyöngyét, akkor sem laknék csak a Tóra tájékán”. A kérdés kézenfekvő: Miért nem alapított Reb Josze jesivát a tőmérdek pénzre? A tanulság pedig az, hogy pénzrel lehet ugyan jesivát alapítani, de a Misnában jelzett „mákom Torá” ennél többet igényel... Megfelelő légkör kell hozzá, táptalajra van szüksége, ez pedig nem kapható pénzzel... Ezért zárta be az aradi jesiva kapuit...

Zárt ajtók mögött héberül diskurálnak...

A háború után létrejött, úgynevezett második házasságból született fiatalok zöme ma 17-18 éves. Alkalmam volt azonban beszélgetni ennél fiatalabb fiúkkal és lányokkal is. 1965-ben keltezett bizonyítványok tucatja ment át a kezemen.

Csupa kitünő tanuló.

Külön tanulmányt igényel annak megállapítása, miért ilyen szorgalmas és komoly, miért ennyire koraérett ez az ifjúság. Itt csak akarom leszögezni, hogy általában a matematikához és nyelvtanuláshoz vonzódnak, szóval éppen azokban a tantárgyak-

ban jeleskednek, amelyekben az izráeli ifjúság gyenge.

Minthogy zsidó tudást csak a szülői ház nyújt, nem lehet szó általános színvonalról. Csak külön esetek, meglepetések és véletlek vannak. Találkoztam például érettségizett fiúkkal és lányokkal, akik nem ismerik az alef-béteket, fogalmuk sincs Tnáchról, zsidó történelemről, zsidó ünnepekről és azok jelentőségéről. Ugyanakkor 13-14 éves fiúkkal (természetesen,

(Folytatás a 13-ik oldalon)

EMLEKMŰ — AZ EGYKORI SZIGETI ZSIDÓ KÖZPONT HELYÉN
„Örök emlékül a kegyetlen fasizmus auschwitzzi áldozatainak”

ajtóra szegezett cédula szerint — hétfő és szerda délután 4-5 óra között.

A szomszédasszony, vasutas felesége, megbámul. Csofálkodik azon, hogy a hitközségi irodának egyáltalán látogatója akad.

Bukarestben hetven hitközségről és tökéletes vallásszabadságról beszélnek, de csak a vidéken látod, mivé lett a hitközség és mit értenek vallásszabadság alatt. Minthogy a kérdés döntő jelentőségű bir, érdemese alaposabban szemügyre venni.

Tudjuk, hogy a hitközség elsősorban szervezeti keret. Nos, szervezeti szempontjából a romániai zsidóság felülmúlhatatlan. Az egyes hitközségek a Federáción, illetve a központon keresztül élnek és lélegznek. Az egykori hitközségi autonómiának, hatáskörnek, anyagi függetlenségnek nyoma sem maradt. Bukarestben állítják össze minden hitközség évi tervét, az úgynevezett plan-t és Bukarestből utalják át minden hónapban a hitközség fenntartásához szükséges összegét. A helyi vezetők, az elnök, az alelnökök, a rabbi a sakter, a titkár, a sámesz, csupa kinevezett ember (15 év óta nem voltak választá-

— Az utóbbi években — mondja — két ízben is jártam Oroszországban, ahol főleg azt tapasztaltam, hogy a zsidóságnak nincs címe. Az oroszok szemében fantom-nemzet, fantom-vallás vagyunk... Se hitközség, se szervezeti keret, se képviselő. Csak templom. Levin moszkvai rabbi is csak úgynevezett templom-rabbi, akinek semmi köze ahhoz, ami templomának falain kívül történik... Románia a második véglet. A zsidóságnak ott van címe, de minden tekintetben egyetlenegy cím... Dr. Rosen kezében futnak össze az ősszes száalak. Ő az országos főrabbi, az országos elnök, a lapszerkesztő, a parlamenti képviselő, a múzeum-igazgató, a Zsidó Világkongresszus helytartója, sabbóbi, sabbóbi. Az ő kifejezett hozzájárulása nélkül ember nem mozgatja meg ujját, madár nem csicsereg, légy nem zümmög...

Mi a vallásszabadság?

Kérem emberemet, hogy konkretizálja mondanivalóját.

— Vegyük a vallásszabadságot — mondja. — Attól függ, hogy mit értünk alatta... Ha imakönyvekre, min- jenre és kegyserre vonatkoz-

Nyelvtanfolyamok délelőtt, délután és este

tanuljon Berlitznél

IVRIT, ANGOL, FRANCIA, NÉMET nyelvet Kis csoportok.

INTENZIV KURZUSOK alap- és középfokú iskolák diákjai számára. Különleges osztályok felnőtteknek.

TEL-AVIV, Nachlat Benjámin 2. Tel. 56347. HAIFA, Hechaluc-utca 27. Telefon: 69265.

A KOMA-FA ELSZÁRAD

Irtta:
SÁSDI SÁNDOR

41.

Délután Grün dr. két SS-tisztrel és egy német orvosnővel jön. Mérgesarcu, dusszemöldökű nő és, akire rámutat, fel kell kelnie. Tizenöt-husz mezítelen férfi áll már előtte, néha kérdez valamit Grün dr.-tól, néhány beteget visszaküld az ágyba, a többi ruhát és cipőt kap. Az orbáncos holland félrebeszél. Ijesztő az arca, a vereslő daganatoktól alig látszik szeme. Az orvosnő mérgesen rászól Grün dr.-ra, az alázatosan feleli, hogy nincs külön szoba, annyit tehetett csak, hogy a holland egy-maga fekszik az ágyban.

A márciusvégi napfény megváltoztatja köröttünk a világot. Magunkra terítjük a pokrócot és sütkérezünk a drótsővény mellett. Első nap támogatnak, úgy jutok el a farönkig. Leültem, kinyujtom mezítelen lábamat, a fagyást, a sebeket had süsse a jó meleg nap. Arcomra is ráhull a simogató fény, lehúnyom szememet, így leg-alább az őr se látom, a fegyveres őr és érzek valamit abból, amit a szó jelent: tavasz...

A Komor Fenyvesek Egyesületébe iratkozott erdő külsőleg nem változott. Seholy sem látok egyetlen szál hóvirágot, ibolyabimbót, sárga kankalint, vagy legalább kakukkfűvet. Kis és nagy fenyők állnak unalmas sorban, olyan fegyelmезetten, mint a mezítelen térdű Hitlerjugend, de az ég különvált e komorságtól, langyos kéksége olyan, mint odahaza a kertünk felett szokott lenni, amikor anyám gereblyézte az ágyásokat, ültette belé a dughagymát, szélere a saláta-palántát.

Az új világításban idegenszerűnek tűnnek fel az ágyakból jólismert arcok. A nap reflektorfényében jobban látszik a testi leromlottság, a bőrt átszűrő esontok kegyetlensége, a ráncok sokasága, az arcok ijesztő sápadtsága. Hirschler mezítelen combján gennycsik fut végig, szemérmesen letakarja pokrocával, dudorászni kezd, Wolf se jaggat, valami történik bennünk, körülöt-tünk és ezt Gellért Imrus fejezi ki:

— A menyasszonynak Ilus a neve.

Megejtett bennünket a tavasz és hácsak percekig is tartott, jó volt. Elmúlt. Arra gondolunk már, igaz-e, hogy a káposztafélékhez két-két szemkrumplit is kapunk?

Kerpner Karesi kelet felé mutat:

— Arra van Magyarország.

Igy, kinyujtott karral a földre.

Tóni bácsi nem volt ott, senki se mondta el a halotti imát.

Minden nap a kerítés mellett sütkérezünk. Néha arra mentek a konyhás-nők. Legtöbbje szlovák, de néhány magyar is akadt közöttük. Arcuk telt, némelyik már frizurát tud csinálni, annyira megnőtt a haja. Sokszor elgondoltam: egyszer látni fogom Irmát. Az Appelplatz felől jön, vagy talán a Waschraumból, fatalpu cipőben, rövid hajjal, mint a pesti Elza, meg se ismer, én szólok neki... Próbálok, de nem tudom elképzelni rövid hajjal, olyannak látom, mint amikor Pécest, a gettó terén elbúcsúztam tőle. Kötött barna kabátot visel, a haja koszorúba tűzve. Bundában is látom néha, kis fekete kalappal, ahogyan Kispesztén leszállt a villamosról. Munkaszolgálatos voltam akkor, a Szent Imre herceg-úttól követték, nehezen bírtuk a munkát, mert Márcz százados úr hajszolt bennünket. Apám bekecsében voltam, csakányoztam a kidobálásra szánt követ, villamosok ro-bogtak el mellettünk, de ritkán néztünk oda, mert a ka-lauzok és az utasok közül többen gúnyos, vagy szidal-mazó szavakat kiabáltak felénk. Egyszer azonban ön-kéntlenül arrafelé néztem, Irmát láttam a kocsi peron-ján, a fekete bundában, fekete kis kalappal és a leg-furcsább az volt, hogy meg se lepődtem. „Igen, Irma...” Néztem a villamos után, de azután újra nekihajoltam a csakányozásnak, mert Márcz közelgett. — Egy nő várja a kocsmában — súgta a városi munkafelügyelő és hoz-zátette: — Mindjárt bemehet, mert a százados úrért el-jött az autó.

Irma sokféle hazait hozott, pucolta bekecséről a sarat, megemelte a csakányt, hogy milyen nehéz, meleg sálát kötött a nyakamra.

Nehezen indult meg a beszélgetés, mert Irmának sírnia kellett volna és én is nagyon szomorú voltam.

Ha most látnám, itt, a fenyőfák alatt, talán most se csodálkoznék. „Irma, persze, hogy az...”

Nem látom, Irma nem jön. A pesti Elza hasonlít hozzá, a szeme emlékeztet nővéremre, de ha sokáig né-zem, eltűnik a hasonlatosság.

Húsvétra a lengyel zsidók néhány darab pászkát sü-tötték a konyhán. A somkúti rabbi darabkát nekem is ad belőle. Elmondom hozzá az imádságot, mielőtt belé-harapok. Eszembe jut a tavalyi húsvét, az utolsó, ame-lyen harman együtt ültünk. Egy kicsit akkor már bú-csúztam mamától és Irmától, hosszan néztem őket, egy-szer egyiket, egyszer a másikat, mama felnézett a vé-konyka könyvből és elkezdte: — Ki tudja, hol leszünk jövő ilyenkor? — Talán nem is volt hideg, de fáztunk azon az estén is, a konyhában égett a tűz, a kék láb-as-ban gőzölgött a tormamártásos libahús, nemsokára esz-szük a széderesti vacsorát, holnap is ennél az asztal-nál, de vajon jövőre?...

Kinéznek a Revier ablakán: szegesdrót és fenyőt

látok. Hallom a Hauptbaustelle közúóját, a járvány-bunkerből a kenyérhordó deszkán három halottat hoz-nak ki, egymás tetején fekszenek, a legelső keze a földre lóg. Behúnyom szememet, régebbi húsvétokra akarok gondolni, amikor még apám élt és osztotta ki nekünk a reszelt-tormát, a keserű-fűvet és amikor az Eliást-váró imához ért, felkeltem, kinyitottam az ajtót, hogy hoz-zánk is eltaláljon a Messiás. Húsvéti új-ruhában temp-lomba mentem apámmal. Polgárék szőlője mellett fe-hérlett a kökényvirág, a kálvária kövei is fehérek vol-tak, a harangszó is fehér, csak az ég kéklött, olyan ala-csonyan, mintha az országútmenti nyárfák hordoznák.

Ehes vagyok, mindig éhes. A Hauptbaustelléről szü-net nélkül hallatszik a gépek lármája, a mozdonyok füttye. Esténként hordágyon hozzák haza onnan az em-bereket. Helyet kell szoritani nekik a Revier-ágyon. Legtöbbje eszméletlen, arcukon a cement halál-jele, a dagadtóság. — Nehéz a munka? — kérdezzük, de az új beteg csak annyit mond: — Jaj... — Némelyik kimond egy nevet, azután megint csak sóhajt: — Jaj és többet fel se nyitja száját. Reggelre halott, de a Revier-kapo nem is bánja, mert úgy sincs hely. Estére másikat hoz-nak, ötöt-hatot is egyszerre. Sok nyitott sebet kötöz be Bence doktor, felhasadt szemhéjat varr össze, senkit se kérdez, hogy mi történt vele, hogyan sebesült meg, néha ráakiabál valakire: — Ne jajgasson, mert kite-szem. — Nem haragból mondja, így palástolja felin-dultságát.

A néhány kilométernyire lévő Mühlendorfot bombáz-ták. Jól hallatszottak a bevágódások, a Revier ablakai közel felőlről át reszkettek. — Zene van — nevetgált Gyöngyösi Pista, amíg vagdosta szomszédja lábujjáról a körmöt. Neki volt csak éles kése, értett mindenhez, a főorvosnak cigarettadobozt faragott, belevésvé az év-számot és a kezdőbetűit. A nagy bombázást követő na-pon eltakarítási munkához vitték a dolgozókat. Csodál-kozva mesélték az amerikai repülő-k teljesítményéről. A mühlendorfi állomáson megrakott vagonok végtelen sora állt, azt érték a találatok. Sokfélélt hoztak bajtár-saink. Cukorral tömték meg zsebüket, gyógyszert, kek-szet, szardíniát szedtek elő a vagonroncsok alól, de ma-gyar csendőrséget és játékkártyát is találtak. Har-madnap négy lengyel zsidót agyonlőttek a helyszínen, mert kockacukrot vágtak zsebre.

Bence dr. újságoletta, hogy a Hauptbaustellén meg-szünt a munka. Repülőgépek százai szálltak el a lager felett. Közele bombázás hallatszott, a légnymás négy helyen megrepesztette a kórház falát, az összes ablakok betörték. Aznap nem kaptunk kenyeret. A következőn és a harmadikon se. Senki se ment ki a napra, szótlá-nul feküdtünk az ágyon, nagyritkán kérdezte csak va-laki:

— Csahó, hány óra?

A leves még hígabb lett, nyomokban se találtuk meg benne a krumplit. A konyhások közül hozta valaki a hírt, hogy Münchent bombázták, telitalálat érte a rak-tárakat, ahonnan teherautó szokta számunkra a kenyé-ret hozni. A munkára beosztottak kaptak csak az SS-konyháról fejünkint 10 deka kenyeret.

Négy napig falatot se kaptunk. Stern Feri nem tu-dott tovább várni, de nemcsak ő halt meg, hanem a hol-land és a tizenhat éves Jenő is, aki tegnap még azt mondta, hogy nem jár többé iskolába, hanem parkett-táncos lesz, mert akkor nemcsak nappal ehét, hanem egész éjszaka is. A tifuszosok számára újabb barakot rendeztek be, Bence dr. becsületzavarával erősítette, hogy Berlin csakugyan elesett, magától a Hauptmann-tól hallotta. Senki se felelt neki. Hozták a levest, két szem héjaskrumplit is kapott mindenki, fejünk felett egyre búgtak a gépek és Gyöngyösi most se mulasztotta el megjegyezni:

— Tafelmusik.

Beer Pista a modern méhészetéről tartott előadást, de hamar elfáradt és abbahagyta.

A következő napon se kaptunk kenyeret.

Rosa, a görög zsidó fiú, szalmaszálat rágesált. Ab-bies azt ígérte, holnap lesz kenyér. Franck és Pogány nem hitte el, behaltak a pesszimizmusba, de Tóni bácsi nem mondta az imát. Talán aludt, vagy úgy járt, mint a vicces Roby, aki becsületzavára kijelentette, hogy nincs ereje a szemhéját kinyitni, de nem is rossz a sö-tétség, ami vastagon veszi körül, csak egy nagy darázs dong a feketeség közepén, viszont az is lehet, hogy az ő agyában lármáz az a darázs. Schwartz Pali megrázta a vállamat:

— Tudod, hogy a tejbeftő darát el lehet tenni más-napra, hidegen ki kell nyujtani, mint a tészta, karikára vágni és húsvévesbe főzni. Kitűnő...

A vastag kenyérkarajra gondoltam, amelyet anyám szokott vágni a mosónőnek. Megkente vajjal, pirospap-rikát szórt rá. Jóba néztem, nem volt foga, a vajke-nyeret beleaprotta a kávéba, úgy ette, hogy hegyes álla is mozgott. Vastag föl úszott annak a kávénak a tetjén... Mérgesen kiáltottam Palira:

— Hagyj békén!

Másnap estefelé hallatszott az udvarról:

— Brot holen!

Félóra mulva kiosztották a kenyeret. Friss volt, egé-

szen friss. Darabig szagolgattam, nyelvemhez tettem a héját, azután beleharaptam.

— Két nap mulva itt lesznek az oroszok — újsá-golta Ádi, pattogtatta ujját örmében, mindenki jókedvű volt, hiszen kenyeret ettünk, néhány harapás kenyeret és Farkas Lajos előadást tartott „Egy alföldi vásár” címen.

A Revierre vörös kereszt zászlót tűztek ki, ágyuzás hallatszott, némelyek tankdübörgést is hallottak, éj-szaka megvilágosodott a láthatár. Az orvosok és a Stu-bendienst nem vetkőzött le. Vass Imrus elárulta nekem, hogy a Hauptschaarführer lepecsételt borítékban pa-rancsot kapott Münchenből. Nagyon lehangoltnak lát-szik és nincs kizárva, hogy a mi kivégzésünket rendel-ték el. — Ne ijedjek meg — mondta — majd résen lesz-nek és meglátják, mit tehetnek.

Április 30-a volt, esett a hó és esett május 1-én is. Mindig úgy képzeltem, nagy tavaszi ragyogásban, vil-lódzó, aranyló napfény özönében jön majd a felszaba-dító csapat. A becsempészett „Münchener Nachrichten” óriási német ellentámadásról írt, a hó szakadt, a szél rázta a konok német fenyőket és én arra gondoltam, soha nem lesz vége nyomoruságunknak. Május 2-án Ádi futott be, fején SS-sapkával, kezében szétört német puskával és úgy ordította, ahogy száján kifért:

— Die Amerikaner... die Amerikaner sind hier...

Nem tudta tovább mondani, csak állt, kezében a tö-rött puská, fején a sapka és hangosan, zöpögve, mint a kigyerek, sírni kezdett.

— Vége a háborúnak — kiáltották odakünt, Roby a két tenyerét verte össze: — Tudtam, hogy csesznye-érésre otthon leszek.

Autó bűgött, „vége a háborúnak” — kiáltotta más-valaki, megismertem Abbies hangját is: „Do domu!” A szobánkban lévő két lengyel zsidó kiugrott az ágyból és akkor már négy amerikai katona állt az ajtóban. Magasak, fiatalok, szőkék voltak, furesa zavar látszott arcukon, beljebb léptek, a két lengyel zsidó nekik esett, csókolták a kezüket. — No, no! Don't — szabadkozta az amerikaiak, de akkor már tizen-húszan rohantak meg őket, a kezük után kapkodtak, csókolták a ruhájukat, ahol érték, ott csókolták őket, közben sírtak, a négy amerikai katona zavartan állt, biztosan megölelték vol-na bennünket, de teljesen mezítelenek voltunk, tetvesek, sebessék és csunyák; csak álltak — Poor, poor men — mondogatták és mindjárt elkezdtek fényképezni, később cigarettát, kekszet és csokoládét osztottak.

Nem esett a hó, sütött a nap, úgy sütött, ahogyan mindig elképzeltem. Szinte a szeges drót is csillogott és megszéledülten zöldeltek a fenyőfák.

— Csakugyan vége? — kérde Pali, szorongatja kezemet, megcsókoljuk egymást.

Senki sincs az ágyán. A valószínűtlenné, emberiet-lenné soványodott férfiak ölelkeznek, aki még tegnap haldoklott, most bokázva táncol, mindenki hangosan be-szél, nevet, kiabál, mindenki ölelkezik valakivel és a mezítelen, csúnya testek kavargásában van valami für-telmesen megrázó és fajtalan szerű. Abbies hiába próbál rendet teremteni.

— Haza megyünk... haza — üvöltik kórusban; én szótlánul fekszem, Pali a kislánya nevét mondja.

Másnap kényelmes betegszállító autókban átvittek bennünket az ampfingi kórházba. Fürdés, fertőtlenítés után kerülünk a fehérhuzatú ágyba, fejünk alatt igazi vánkos, a takarónk újszerű amerikai gyapjúpokróc. Hozzák a vacsorát. Vass Imre sorrajárja a szobákat, mint egy aggódó apa a mohó gyerekeit, úgy kér min-denkit, hogy vigyázzon, ne egyen sokat, türtőztesse magát. Tudom, szót kellene fogadni, de három adagot eszem a borjúbecsináltból, hozzá sok-sok kenyeret, nagy karjű fehér kenyeret, amelyet mama szokott vágni Jóba nének. Ugy harapom, hogy egyszerre tele legyen a szám, csunyán, animális mohósággal eszem, de nem tu-dok gondolkodni, türtőztetni magamat, csak falom az ételt, sietve lenyelem a puha, elomló húst, alig rágom meg, már újabb falat kerül a számba, még, még ezt a darabot, hiszen lehet, hogy álom ez is, mint a punc-torta, a grizesmetélt és a túrósrétes.

Ejszaka rosszul leszek. Ugy érzem, az éhség sem kínzóbb (mint amit most érzek. Fejem szédül, futok az ajtóhoz, kinyitom, előtte a vödör. Ha nem szenvednék olyan kegyetlenül, talán nevetnék is a látványon. A hosszú, széles folyosón végig, huszan-harmincan állnak a vödör fölé hajolva, öklendezve, aki végez, annak a he-lyére új áll, már engem is eltol Hetényi:

— Engedj... adj egy kis helyet...

Reggelre félliter sűrű csokoládét, vaját, mézet, két főtt tojást és kekszet kapunk.

— Álom... — gondolom és, mint a visszhang, hal-latszik a negyedik ágyból.

— Álom... Nem esaptok be, tudom, hogy álom... Tabak Péter furcsán nevet, egészen különös tekin-tettel néz végig rajtunk és hirtelen mozdulással leso-dorja a tálcáról az ételt.

— Nem, nem akarok álmodni, maradjunk csak a ri-deg valóságnál... Cement los! Mindegyik zsák nehe-zebb, mint az előző... Ne bántás Tigris, sebes a vállam, ne bántás...

Kiabál, letépi ingét, befut az ápolónő, az orvos, nagy-keservesen lefogják, viszik kifelé, de a folyosóról is hallatszik:

— Számoljunk a rideg valósággal. Rechts, links, rechts...

Az éhség naponta százával pusztította az embereket és most sokan behaltak abba, hogy ettek, mindig csak ettek.

(Folytatása következik.)

Mitől drágul a dugó?

Írta: Kishont Ferenc

Az Izraeli Dugóművek mintegy 3-4 évvel ezelőtt került megalapításra, de azóta felküzdötte magát építő gazdasági életünk egyik fontos tényezőjévé. Az Izraeli Dugóművek jól megkonstruált produktói nemcsak a helyi szükségleteket látják el, hanem betörték a külföldi piacokra is, vagyis Ciprusra. Az igazság kedvéért hozzá kell tennünk, hogy a létfontosságú csúcsumem bírja a hatóságok kifejezett rokonszenvét, vagyis 165 centet kap szubszidium gyanánt minden exportdollár után, amelyet a dugók behoznak. Nincs ebben a támogatásban semmi szegélyelnyaló, mert hiszen a nyersanyagot, a kiváló minőségű parafát az üzem Svájcban keresztül kapja, a munkásait pedig a Hisztdarutól.

Az első válság jelei azon a podvás hétfőn jelentkeztek. Azon a hétfőn Steiner úr, a cég megalapítója és igazgatóságának elnöke magához hívatta a munkások üzemi bizottságának titkárát, Jozsef Ginsburgot és aszonta neki: — Az üzem éjjelre őrizet nélkül marad. Valóságos csoda, hogy nem lopnak el valamit. Mindez nem tartozik magára, Ginsburg, de a rend kedvéért mégis közlöm magával, hogy az igazgatóság éjjeli felvételét határozta el.

— Először is, ez rám tartozik — válaszolta Jozsef Ginsburg —, az üzemi bizottságnak jóvá kell hagynia a határozatot.

— Nincs nekem szükségem semmiféle jóváhagyásra, Ginsburg — így Steiner úr —, de mindegy. Minden további szó fölösleges volt: az üzemi bizottság egyhangúlag jóváhagyta egy Trebits nevű öregedő munkásnak éjjeli őrségbe való áthelyezését azzal a kikötéssel, hogy bizonyos többletjavadalmazást kap, mint mondjuk a pusztasági pótlék, amelyet a Negeven dolgozók kapnak, valamint természetesen a fizetés egyharmada mászháchnász nélkül, tekintet nélkül arra, hogy mit irnak a könyvekbe. Az igazgatóság azonnal elfogadta az enyhe feltételeket és az öreg Trebits elkezdte szolgálatát az éjjeli őrségben. Egy időn keresztül minden a legnagyobb rendben folyt, de a második éjjel után felkereste Trebits a titkárát: — Ginsburg — mondta neki —, félek egyedül.

A titkár az igazgatósághoz továbbította a felfolyomást. Steiner úr ismét kimutatta antiszociális fogaférgét és azt követelte, hogy helyezték vissza a nyúlsvíví öregedő előző munkahelyére. Jozsef Ginsburg legottan kijózanította: — Az ember nem dugó, Steiner, hogy ide-oda lehessen hajgálni — mondta neki. — Trebits munkahelyére már felvettünk egy új munkást és őtet nem hagyjuk kirugni, mert ez nem igazság. Azt ajánlom, hogy a házbéke érdekében nevezzen ki az üzem még egy éjjeliőrt az öreg mellé...

Steiner beadta a derekát, miután a gyár kétféle típusdugójának előállítására csak 12 agora volt és nem akarta a prosperáló üzem morálját meggyengíteni. Aznap éjjel már két éjjeliőrt teljesített szolgálatot a szűk kis helyiségben, ahol voltak éppen a dugógyártás folyt. Am másnap reggel felkereste az öreg Trebits Jozsef Ginsburgot: — Most jobb — közölte vele —, de csuda éhesek vagyunk éjjelente. Kéne büfé...

Az összecsapás Steiner úr és az üzemi titkár között rendkívül éles volt ez alkalommal. Az igazgatóság hajlandó volt hozzájárulni ahhoz, hogy Ginsburg követelésének megfelelően, felvegyenek egy asszonyt, aki teát főz a két éjjeliőrnél, de mereven elzárkózott az elől, hogy egy külön villanyszerelőt is felvegyenek, aki este felgyújtja a villanyt az üzemben és reggel eloltja.

— Már mi a csudának? — emelte föl hangját Steiner úr. — Ők talán nem tudják maguk eloltani a villanyt?

— Először is, ne kiabáljon, Steiner, mert ez úgysem segít magán — jegyezte meg Jozsef Ginsburg nyugodt hangon. — Másodsor is, nem vagyunk mi gyerekek, világos, hogy az üzem dolgozói képesek egymagukban villanyokat felgyújtani és eloltani. Ez azonban már változást jelent a beosztásban és elveheti egy másik munkás jölmegérdemelt kenyerét. Ha az igazgatóság úgy döntene, hogy a két éjjeliőrnél nehéz testi munkát kell végeznie éjjelente, az üzemi bizottság tehetetlen volna az önkényes rendelkezés ellen, de éjjeliőrt nem kötelek betölteni a villanyszerelő posztját is!

Steiner úr már vörös volt: — Ginsburg — suttogta rekedten —, ez kizárólag az igazgatóságra tartozik!

— Steiner — így a titkár —, a bizottságra! Szokás szerint elővették hát a kollektív szerződést, amelynek 27-ik pontja megállapítja, hogy „az üzem igazgatóságának jogában áll teljesen önállóan végrehajtani bármilyen technikai átszervezést az üzem kebelén belül, amennyiben ez nem változtatja meg a munkafeltételeket”.

— Ez az — jegyezte meg Jozsef Ginsburg —, ez megváltoztatja!

— Nem változtatja meg!
— De még mennyire megváltoztatja!
— Egy frászt változtatja meg!...

Az élénk vita megszakítás nélkül 36 órán át folyt, míg aztán a helyi munkástanács titkárának beavatkozása kompromisszumos megoldáshoz vezetett, amely, legyünk őszinték, megmentette az Izraeli Dugóművek igazgatóságát egy súlyos presztízsesztéségtől. A kompromisszumos megállapodás értelmében felveznek egy asszonyt az éjjeli büfé vezetésére, valamint egy villanyszerelőt a villany kezelésére, de a valóságban nem a villanyszerelő fogja felgyújtani és eloltani a villanyt az üzemben, hanem a fentemlített asszony és a villanyszerelő csak felügyelői hatáskörben működik, természetesen a fekete munkáért járó többletjavadalmazás ellenében, miután tevékenységének egy részét teljes sötétségben kell hogy folytassa.

— Erős a hitem — mondta a helyi tanács titkára, amikor a felek aláírták a protokollt —, hogy ezzel az egyezményel megszűntek a viszálykodások ebben a fontos iparágban és mostantól kezdve az összes erő a nemzetgazdaság fejlesztésére lesznek bekorcentrálva, úgymint a termelési normák növelése, valamint a bérek stabilizálása...

— Jó, jó — mondta Ginsburg —, nem kell részletekbe bocsátkozni.

Egész napokon keresztül zavartalanul dolgozott az üzem. A harmadik napon azonban Steiner úr, a gyár tulajdonosa és igazgatóságának örökös elnöke sürgősen magához hívatta a titkárát. A tulaj nagy irodai karosszékében hevert és kezében egy iv papír rezgett: — Mi ez? — hörögte Steiner úr. — Mi ez megint? — Ultimátum — felelte Jozsef Ginsburg. — Miért? — A rezgő papírlap magában foglalta az éjjeli részleg négy

Izraeli Hétköznapiak

írta: *Barilay Zván*

Vesztesek diktatúrája

Nem mindennapi érdekességű jelensége az új kormány születési fájdalmának, hogy éppen a vesztes pártok azok, melyek a koalíció összetételét diktálni akarják. A választásokon elszenvetett veszteség fordított arányban van a jövődőlbeli kormánypartok étvágyával. Ime, a Nemzeti Vallásos Párt, amely elvesztett egy mandátumot. Megkivánható volna tehát vezetőitől, hogy legalábbis egy mandátum arányában szerényebbek legyenek a követeléseik tekintetében, mint a múlt kormányban voltak. Hiszen a veszteségnek sokféle oka volt, — az egyik feltehetően az lehetett, hogy a szavazók egy része nem helyesli a szombat-törvényt, vagy sokallja a megszorításokat, amelyeket ez a törvény nem vallásos polgárokra akar kényszeríteni.

Azok, akik nem helyeslik, arra gondolnak, hogy a vallásos embernek meg van a maga szombat-törvénye; a Tórában fektették le, időelőbbnek bizonyult, mint minden olyan törvény, amelyet halandó emberek parlamentjei szavaznak meg. Feltehetően, voltak a Nemzeti Vallásos Pártnak olyan szavazói is, akik azt vallják, hogy koalíciós tárgyalásokon, cikkelyről cikkelyre kialakított és a status-quo alapuló szombat-törvény nem emeli a szombatnak a Tórában megszentelt méltóságát, hanem ellenkezőleg, aláássza azt. A palesztinai jisiv mindig megadta a tiszteletet a szombatnak, ki-ki a maga módján. Így tesz az állam lakossága is. Nyilván voltak olyan szavazók, akik eljutottak arra a felismerésre, hogy nem szabad törvénnyel rákényszeríteni a nem vallásos lakosságra olyan szabályokat, amelyek nem a Hetedik Nap szeretetére nevelik a népet, hanem ellenkezőleg: megfosztják attól a szentségtől, amelyet még a legvalószínűbb zsidó is megad a szombatnak.

S vannak olyan vallásos polgárok is, akik tisztában vannak a demokratikus jogok jelentőségével. Tudják, hogy a lakosság kisebb része nem erőszakolható rá felfogását

a többségre, mert ez előbb-utóbb megbosszulja magát. Ezért van az, hogy azoknak a zsidóknak a jörése, akik szombaton templomba járnak és otthon is tradicionális életmódot folytatnak, nem vallásos pártokra adják szavazataikat; olyan szülők, akik tüntető módon vallásos iskolákba küldik gyermekeiket, nem a Nemzeti Vallásos Párt, hanem azokra a pártokra szavaztak, amelyek az állam biztonsági, gazdasági és kulturális problémáinak megoldását hirdetik.

Ha tehát a Nemzeti Vallásos Párt elvesztett 10-12 ezer szavazatot ez év november 2-án, ugy ne csak a Rafael ügynek vagy a „vallás elleni uszításnak” tulajdonítsa ezt a számára sajnálatos fordulatot. A programban van a hiba. A 10-12 ezerből nyilván akadt igen jelentős százalék, amely éppen a vallásos követeléseket találta túlzottnak a Nemzeti Vallásos Párt programjában.

Ezért is érthetetlen az a karakánság, amellyel most ez a párt az általa megfogalmazott szombat-törvény elfogadásáért harcol a Máárách-tal. S amellett, a partner hajlandó engedményekre. A többi pártokkal folytatott megbeszélések során Lévi Eski és elváratai azt hangoztatják, hogy lehet vallásos törvényeket hozni, ha azok a status-quot tükrözik. Igen messze emel engedmény ez és a Nemzeti Vallásos Párt vezetőinek arra is gondolniuk kell, hogy igen sok olyan politikus van az országban, akik még a jelenlegi status-quot is szívesen nyhítenék a nem vallásos lakosság javára. A mikor e sorokat írjuk, a vita akörül forog, hogy a tervezett szombat-törvényben el akarunk tiltani minden nyilvános előadást péntek este. Erre vonatkozólag eddig a helyhatóságoknak volt rendelkező joguk. A Máárách és az Achdut Hávodá ehhez a korlátozáshoz már azért sem járulhatnak hozzá, mert ez a tilalom nem létezhet olyan országban, amely dollárjévedelmeinek egy részét nem zsi-

dó külföldi turistáktól akarja megkapni.

A pártoknak a választásokon elért eredményeikhez kell alkalmazniuk követeléseiket és ez áll a többiek között a Mááráchra is. A Máárách mindkét csoportja szívesen helyreállítaná a szövetséget a Mááráchmal, amely a Lavon-ügy miatt 1960-ban kirobbant kormányválságig, két parlamenti szesszió kereszteül koalíciós partnere volt. Ez a párt is veszített erejéből. S amint a Nemzeti Vallásos Párt esetében, a Mááráchnál is érvényes az a tétel, hogy a szavazók egy része éppen a párt programjának ama szakaszai miatt fordult el tőle, amelyekért most a leghévesebben harcol a Mááráchhal. Ha a Máárách a drágasági pótlék rendszerre fenntartásának követelésével 9-ről 12-re emeltele volna mandátumainak számát, ugy megértenék, hogy nem fordíthat háta a választási kampány során tett ígéreteinek. De ha ezzel a programmal a Máárách elvesztett egy mandátumot, ez annak a bizonyítéka, hogy a szavazók nem kívánják tőle ilyen harciaságot ebben a kérdésben a koalíciós tárgyalások során. S amellett, a Mááráchhoz, amely az országépítésnek min dig kiemelkedő tényezője volt, nem is illik jól az ellenzékieskedés. A Máárách lényegében véve kormánypart és vezetői végzetes hibát követnének el, ha most, amikor szavazóinak egy része előtt elvesztette a bizalmát, irreális gazdasági követelések miatt újra ellenzékben maradna.

A választók akarata olyképpen fejeződött ki, hogy a Mááráchnak kell megalakítania a kormányt az általa hirdett program alapján. Természetesen lehetnek elhajlások minden programban a gyakorlati megvalósítás során. Minthogy a szavazók nem ruházták fel abszolút többséggel a Mááráchot, magától érthető, hogy a koalíciós tárgyalások keretében programatikusan engedményeket kell tennie. Ezek azonban nem mehetnek túl az észszerűség határán s ezt a koalíciós partnereknek is tudniuk

kellene. Annyi bizonyos, hogy nem a vesztesek diktálhatnak a győzteseknek, hanem megfordítva: a vesztesnek kell engedményeket tennie. Ha nem ez történik, s ha Lévi Eski kénytelen lenne kis többségre támaszkodó koalíciót létrehozni, ugy nyilvánvalóan nem a Mááráchra hárulna ezért a felelősség, hanem a kis partnerekre, akiknek „programhűségre” a jelenlegi körülmények között nem logikus és nem egyezik a szavazó akaratával.

Vlana természetesen a Mááráchnak más megoldása is, de ez egyelőre a távoljövő reménye. Mert bármennyire is furcsán hangozzék: a Máárách legtermészetesebb szövetségese a jelenlegi Kneszetben éppen a főellenség, a Ráfi. A Ráfi sorraiban tíz képviselő ül, akik a Máárách 45 és a Máárách támogató 4 arab képviselővel együtt 59 főnyi, csaknem abszolút többséget biztosítanak egy kijegecesedett kormányzati programnak. Sajnos azonban még Dávid Ben Gurion sem vonta le a tanulságot abból, hogy programja súlyos vereséget szenvedett; nem tudjuk azonban, hogy meddig fog tartani ez a markacs magatartás. Hiszen, ha a Ráfi beismerné, hogy a Lavon ügy, vagy a miniszteri hetesbizottság döntése már régen untaia az ország lakosságát s egyszersmindenkorra leszámolna ezzel a próbalmával, ha nem is a Máárách egységének helyreállítására, de a kormányban való részvételre legalább hajlandó lenne.

Ezt erőszakolja most a Máárách vezetőinek egy csoportja, amely küldöttségileg járt Lévi Eskihoz, arra kérve, próbáljon közeledni a Ráfihoz. Meglepetéssel vették tudomásul, hogy a miniszterelnök erőlyesen és felháborodva elutasította a javaslatot. Holott a koalíciós tárgyalások során már eddig is láthatta, hogy nem szabad személyi szempontokat a program fölé helyezni.

Buzdítani kell a Máárách békélyes és a Ráfi közeledni hajlandó vezetőit, hogy a választási harcban elszenvetett sebek begyógyuljanak. A Máárách és a Ráfi közeledése és kormányzati együttműködése a legideálisabb megoldás volna széles alapokon nyugvó, s hosszú időre belső nyugalmat biztosító kormány létrejöttére. Mert ha a kormányt alkotó pártok 59 mandátuma van a 120-ból, nem lenne többé kitéve a vesztesek diktatúrájának.

dolgozójának, a két örnek, a büfésasszonynak és a felügyelő-villanyszerelőnek minimális követeléseit az öreg Trebits intenciói alapján a következő öt pontban:

- Hivatásos kapus kinevezése az üzem ajtajának kinyitására és becsukására az éjjeli műszak részére.
- Tekintettel a közeledő télre, 15 százalékos felemelése a fizetés azon részének, amelyről a mászháchnász nem tud, tekintet nélkül arra, hogy mit irnak a könyvekbe.
- Fiatal háziorvó eb beszerzése.
- Nyugdíj.
- Meleg plédék és megfelelő matracok rendelkezésre bocsátása.

Az ultimátum benyújtó utóiratknét megjegyezték, hogy súlyos fegyelmi lépéseket fognak tenni, amennyiben azonnal nem kezdenek az érdekelte felek tárgyalásokba a fenti problémák megoldására.

— Ginsburg — nyögte Steiner úr zölden —, én becsukom ezt a rohadt üzemet, úgy éljek!

— Ez „vadbecsukás” lesz, Steiner, a Hisztdarut beleegyezése nélkül és megütheti a bokáját — válaszolta a titkár felháborodottan. — Ki maga, Steiner, hogy állandóan fenyegetőzöss?

— En vagyok az üzem tulajdonosa! A megalapítója! Az igazgatója!...

— Nincs az embernek mindig kedve viccelődni, Steiner. Az üzem a dolgozóké.

— Ki dolgozik itt? Hiszen minden dugó már 55 agorába kerül!...

Jozsef Ginsburg elgondolkozva tett néhány lépést, majd megállt az igazgató előtt:

— Steiner — mondta —, maga el van bocsátva. Vegye fel a fizetését és tűnjön el innen!...

Jozsef Ginsburgra kellemetlen meglepetés várt. A Hisztdarut parafa-osztályának referense nem hagyta jóvá az elbocsátást:

— Chávér Ginsburg — magyarázta a titkárnak félhivatalosan — nem lehet csak úgy, egyszerűen, végkielégítés nélkül kitenni egy 15 éves gyakorlatiall rendelkező gyártulajdonost. Talán mondjanak le mégis néhány követelésükről az ultimátumban? Minek kell maguknak például fiatal kutya?

— Maga a kapitalizmus alantas céljait szolgálja — felelte Jozsef Ginsburg szárazon. — Maguk elárulják a dolgozó osztály érdekeit, maguk eladnak bennünket. Rendben van, lesznek még választások!...

— És becsapta az ajtót. A Trebits-csoport már néhány

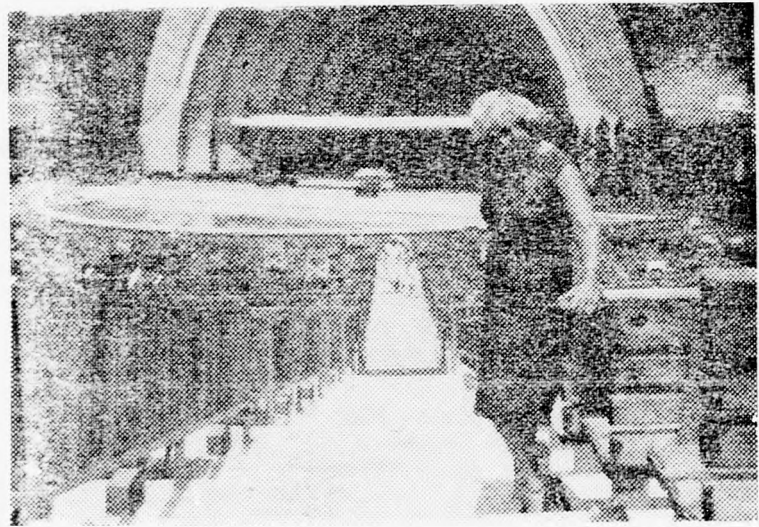
Énektanárnő „Az izráeli font erős lesz, az országúton mint 1950-ben”...

Irta: B. Monostory Ada

Salamon Mária, avagy ahogy itt, Izráelben hívják: Marianne Salmonit vándor énektanárnő, Haifán is tanít a lakásán és a hét négy napján felváltva Tel-Avivban, Tel-Joszéf kibuc és Bét Alfa zenei ulpánján oktatja a növendékeket.

— Majdnem egész héten uton vagyok. Autóbusz rohan, gurul velem a már megszokott utakon, napfényben, esőben, reggeli ködben, esti sárban. Talán már nem is tudnék mindig itthon ülni a lakásomban, ha nem hallom a gépkocsi zaját két napig, már ideges vagyok. Hányzók valami, amit tizenöt éve megszoktam: a mozgás, a szakadatlan kifelé figyelés, nyolc órán át a zongora hangja, amint a növendékeket kísérem.

Pedig, ha valaki igazán hangulatos kis otthon után vágyik, egy kis pihentető, szemétdítő, nem mindenrapi lakást akar látni, akkor meg kell néznie Salamon Mária lakását. A szem meg-

nyugszik a falakon, melyek egyiken virágzó almafa díszíti feléd rózsaszínű virággal borított ágait. Kék maciár száll a levegőben és hullámozó kottavonalakon virágok nyílnak háromnegyedes ütemben. És ahogy illik egy volt operaénekesnőhöz, a zongora feletti falon nyitott partitúrát festett a művész: Beethoven Kilencedik szimfóniájának kezdő ütemeivel.

Nem véletlenül írtam, hogy felett a művésznő. Mert a falakat, a bútorokat, de még a kis kertet elválasztó tűzfalat is a művésznő festette tetejéig, hangulatos képekkel. Az egyik szekrény díszítésén kis tóban hattyu uszik, fent színházi függöny fodrozódik és páányok sorakoznak egymás mellé.

— Lohengrin? — kérdelem a művésznőtől.

— Maga az első, aki kitalálta, — örül nevetve a művésznő. De mindenki, aki belép ide, felkiált a meglepetéstől, ha mondjuk, zuhogó esőben bejön a napsütötte, derűs falak közé.

— Nem fáj a szíve, ha reggel elmegy ebből a szépséges otthonból?

— Hát bizony nem szíveben megyek el nap, mint nap otthonról. De mit tehetek? Elni kell. Izráelben csak egy opera van és én operaénekesket szeretnék megszervezni tanítani. Azonban nyolc évig kell tanulni egy operaénekesnek. És utána kiátástalan az elhelyezkedés. Olasz bel cantot tanított, de ma már talán nem ez kellene tanítani, hanem csak könnyű zenei műfajt. Egy-egy dal egy könnyű zeneszám vigjátékban, ez az, ami ma szükség van. A művészi embereknek van nagy sikerük. Nézze a My Fair Lady hatalmas sikerét. Minden házban megtalálhatja a lemezt. Aki énekelni tanul, az mind

VALTOZÁS

— En mielőtt elvettem a feleségemet, valóságilag istenítettem őt.

— És most?

— Most már istentagadó lettem.

gyorsan akar énekesse válni. Egy pár dalt megtanulni és már kész is a művész. A multkoriban beállított egy ifju hoztam. Kócosan, rendetlen ruházatban, piszkosan. Énekelni akar tanulni. Kottát schasem látott, hangjegyekről fogalma sincs. Megmutatom az öt hangsorsort, a hangjegyeket elmagyarázom. Nagyszerű felfogó képességgel rendelkeznek, az óra végén le tudja olvasni a kottát. És énekel, rekedt, érdes hangon. Még megkérde, mennyibe kerül egy óra? Kicsit elképed, amikor megmondom az árát, de legközelebb eljön, most már kimosakodva, megfésülködve, hozza a pénzt az előző órai tanulásért és így szól:

— Ima azt mondotta, hogy kár az énekleckékért. Inkább azért a pénzért vegyek magamnak egy gitárt és úgy is énekelhetek. A beatlesek is így énekelnek. Ők sem tanultak énekelni és mégis sikerük van.

— Ez felfogás doigja. Én azonban úgy gondolom, hogy az énektanulás sok rossz hajlamu fiatalat megölna az elzülléstől. Le kell kötni a fiatalok feles energiáját énektanulással, sporttal, rajztanulással. Ugy gondolom, hogy minden tanárnak néhány növendéket ingyen kellene tanítania a sok szegény, utcán kóborló, kódbáló, autóversenyző hullágn közül. Bizonyára sok tehetség akad közöttük. Ki tudja, nincs-e közöttük egy Caruso, egy Saljapin? Hiszen Saljapin is rakodómunkás volt. De talán a jövő Chagallja, vagy Picassoja is ott ágál az utcán, mert a szüleiknek nincsen pénzük taníttatni a gyermeküket.

— Eddig is sok új olét tanítottam ingyen. Pedig elég nehezen éltam, amióta Izráelben vagyok, hiszen nem hoztam magammal semmit, csak az énektudásomat, a hitemet és a vágyat, hogy az egyetlen leányom élete sikerüljön. Mert talán, ha Hitler nem szól közbe, belőlem is egy nagy „Mária” lett volna. A tanárom, dr. László Géza szerint, akinél Budapesten tanultam énekelni, egyike voltam a legjobb tanítványainak. Németh Máriát, a budapesti Opera egyik büszkeségét is ő tanította. Prágában, Brünnben énekeltem, meg a balti államokban és odahaza Aradon is gyakran. Már a hitleri világban kaptam egy ajánlatot Hollywoodból, hogy ott énekeljek. De a családom, az egyetlen leányom miatt lemondtam a karrieréről. Nem panaszkodom. A leányomat felneveltem, jó férjet kapott és én dolgozom és azt is elértem, hogy eljutottam Hollywoodba, csak harminc esztendő kiterővel, pontosan oda, ahova valamikor régen meghívtak énekelni. Öt hónapig voltam Amerikában és ez olyan, mint a mesékben. Szüleim régi cselédje hívott meg és az ő költségén jártam be egész Amerikát. Hát nem szép az élet?

De szép. Akiben annyi hit van és ennyi energia, mint Marianne Salmonitban, annak valóban szép az élete.

Terfren Leila, a világszerte ismert jövendőmondó optimizmusra inti az Uj Kelet olvasóit

Irta: Benedek Pál

Egy hotelszobában beszélgetünk, hatszempont. Jelen van Leila asszony titkára is. E sorok írója sötét utcai ruhában, a titkár úr elegáns szürke sportruhában — a háziasszony viszont fekete indiai selyemből való ezüst-sájtásos pongyolát és fehér, ékkövel díszített turbánt visel. Különben semmi hókusz-pókusz. Rekvizitumoknak — kártya, üveggömb, kávézac — nyoma sincs. És a hangja olyan józanul hallik, akár egy telek-ügynöké. Most jár nálunk harmadszor. Indiában nevelkedett, különleges képességeit egy brahman kolostor papjaitól tanulta. Tizenöt nyelven beszél folyékonyan. Legjobban magyarul, így diskurálunk. Mindkettőnk anyanyelvén.

— Hol született asszonyom? Akar további példákat? Peron végleges bukását, Malenkov leváltását, Johnson elnök

— Az Osztrák-Magyar Monarchiában.
— Mikor ismerte fel jövendőbelő képességét?
— Pici lány koromban. Talán négy éves lehettem...
— Hogyan nyilvánult meg a képessége?
— Látomásaim voltak, amelyek mindig beváltak.
— Rendszeresen jelentek a látomások?
— Szabálytalan időközökben. A mai napig így van ez. Időnként transzba esek, s ilyenkor mások jegyzik fel a látomásaimat.
— Melyek voltak a legemlékezetesebb látomásai?
— Néhány héttel Hitler hatalomra kerülése után a párizsi Le Matin hasábjain megjósoltam, hogy mennyi szenvedés előtt áll az emberiség. De a bukást is megjósoltam. Annakidején én adtam Poincarének is a tanácsot, hogy stabilizálnia kell a valutát. 1929-ben pontosan megjósoltam a 30-as tőzsdekrach részleteit. 1934-ben megjósoltam, hogy Rooseveltet újraválasztják az USA elnöki székébe, s hogy hosszú évekkel később elnökként hal majd meg.

TERFREN LAILA

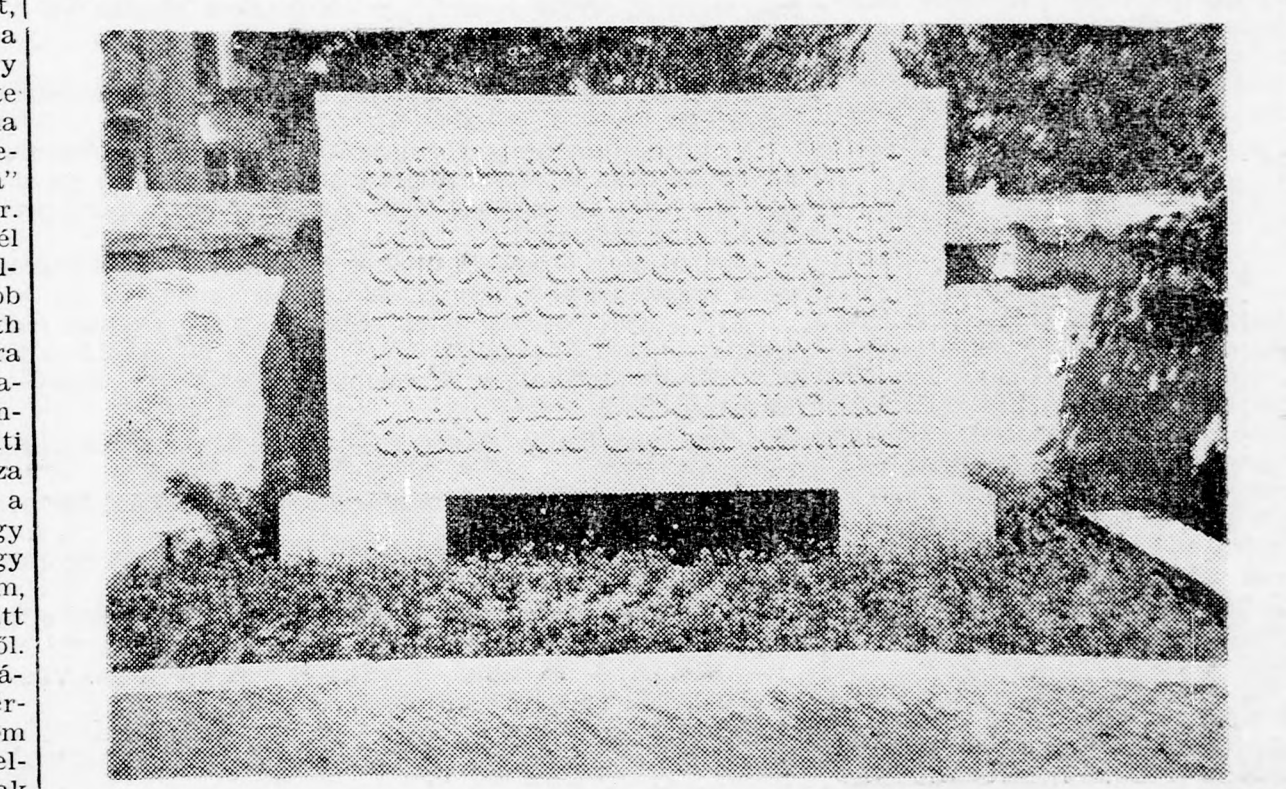
megválasztását szintén pontosan megjósoltam...
— Ha így áll a dolog, bizonny szeretnék abban, hogy képességeivel máig is rendelkez-

Siremlék St. Margareth-ben

Tauszig Béla, budapesti mérnök tollából való az alábbi megfogalmazás, mely tartalmánál fogva az Izráelben élő magyarjku polgárok számára is igen figyelemre érdemes.

„Ausztriai utazásunk során ellátogattunk Burge-landba és elkerültünk a

bei diensem Grabe — wirke immer dahin, dass diese Zeit ohne Gnade nie wieder komme”. Magyarul: Itt zsidó és keresztényhitű emberek pihennek, akiknek életét a kegyetlen idők próbák oltották ki — 1940-1945. Ember, állj meg e sír előtt, munkálj azon, hogy ezen kegyetlen idők többé vissza ne térjenek”

környező kisebb községekbe is. St. Margareth községében a lakók felhívták figyelmünket az ottani temető egy síremlékére, amelynek díszesen kiművelt márványfeliratán a következő szöveg olvasható:

„Hier ruhen Menschen jüdischen und christlichen Glaubens, deren Leben die Schergen der gnadenloser Zeit auslöschten — 1940-1945. Du Mensch — halte inne

A sírfelirat még a rómaiak által feltárt kőbánya márványából készült és mindig friss virággal van díszítve. Mélyen meg voltunk rendülve. Az emlékezés, a gondolatok és érzések hullámai hosszú időre némaságra késztettek.

A temetőt elhagyva megtudtuk, hogy a sírban összesen 38 ismeretlen — 30 magyar zsidó és 3 lengyel

zik, mert a jövőre vonatkozólag lenne néhány kérdésem.

— Tessék kérdezni...

— Lesz-e béke valaha?

— A távolkeleti feszültség még sokáig tart. Az amerikaiak súlyos veszteségeket szenvednek el, de végül győzni fognak.

— Szovjetunió?

— A szovjet rendszer fennmarad, de alapvető változásoknak lesz tanuja a világ. A szovjet polgárok egyre több követelnek, s a jelenlegi termelési viszonyok mellett nem képes kielégíteni a rendszer a dolgozók igényeit. Ezért egyik átszervezés a másikat éri, s a folyamat a rendszer belső képének alapos változásához vezet.

— Mennyiben látja stabilnak a Brezsnev-Koszigin adminisztrációt?

— Az átszervezés természetrajzához tartozik, hogy végül az átszervezőket is átszervezik. Véleményem szerint Brezsnev és Koszigin nyugdíjazása is küszöbön áll.

— Hogyan látja a népi demokráciák helyzetét?

— Ott stabilnak látom a rendszert, mert az igények szerint folyamatosan liberalizálódnak a viszonyok. Új-szerű rendszerek alakulnak ki. Liberális népi demokráciák. Azt hiszem, életképes rendszerek lesznek, a korábbi kapitalista részműködnek. Egyre szorosabban működnek majd együtt gazdasági és kulturális téren a kapitalista országokkal. De megőrzik mindvégig különállásukat.

— Hogyan látja az arab-izráeli problémát?

— A határcsúszások még sokáig folytatódnak, de háborúra nem kerül sor. A végén békésen rendeződnek a dolgok. És Izráelre nézve nagyon szerencsésen.

— Ha nem veszi kíváncsiságodnak egy magyar-zsidó családapa részéről, néhány részlet is érdekelne...

— A legnagyobb örömmel, Izráel területe nagyobb lesz. Lényegében a történelmi Szentföld határvizsgálatai alakulnak majd ki. Ami fontosabb, hogy azok már békehatárok, a szomszédok által is elismert határok lesznek.

— Mikor, ha kérem szabad?

— Türelem! Évekről van szó...

— Hallhatnék valamit gazdasági helyzetünk alakulásáról is?

— Hogyne! A tőzsde, halom nagyon lanyha maguknál. Nos, itt is jók a kilátások. Szerintem az spekulál jól, aki hosszra spekulál.

— És mi lesz a fonttal?

— A font értéke felmegy. Erős lesz az izráeli pénz, olyan, mint 1950-ben volt.

— Van nálam egy huszas, arra már vonatkozik a jóslat?

— Arra sajnos, még nem. Itt is egy folyamatról van szó, amely talán még meg sem kezdődött. Először is egy hatalmas jelentőségű izráeli találmány kell majd szanciációt. Ezzel egyenrangú a fontossága, hogy az export-üzlet hatalmas méretekben fejlődik. Gazdasági prosperitás lesz, tehát minden esoda kizárásával jutnak el önkéntes megerősödéséhez. A real bérek emelkedése révén.

— Lesz-e oroszországi alijája?

— Lesz. Nemsokára. És más országokból is. Izráel lélekszáma erősen megnövekszik.

— Tehát mátol kezdve legyenek optimisták?

— Ha nem is mátol, de holnaputánól. Nagy nemzetközi sikereket, békés jövőt jósolok Izráel népének.

IDEGENFORGALMI SAROK

Az 1965-os esztendőben három új Hilton-szálloda nyílt, vagy nyílik meg.

Az első a „Tel Aviv-Hilton” szálloda, amiről a világszaksajtó ócska cikkeiben számolt be, kiemelve, hogy mind a 450 szobája légkondícionált és rádióval, televízióval van ellátva. Megemlíti még, hogy a bálterem kívül, ezer személyt befogadó üléstermek is a vendégek rendelkezésére állnak.

A „Tunis-Hilton”, az első ilyenfajta hotel a tunéziai fővárosban. Néhány percreny járásra a város központjától, egy dombon épült és mind az öt emeletéről nagyszerű kilátást nyújt a tengerre, vagy a városra. 250 szobája és a vendégek céljait szolgáló helyiségei légszabályozóval vannak felszerelve. Nagy üszomedence, étterem, bár, kávéház és ötszáz személyt befogadó bálterem tartozik a komplexumhoz.

Az „Orly-Hilton” — csak három percreny a párizsi hatalmas Orly repülőtérrel — különösen a légi utasok számára nyújt kényelmes és kellemes éjszakai pihenést. A repülőutak és csomagjaik részére állandóan mikrobusz áll rendelkezésre a szállodához, vagy a repülőtérre történő utazásra. A zajra érzékeny vendégeknek nem kell félni az igen zajos Boeing és Jet repülőgépektől, mert a tervezők minden gondolatot: a homlokzat fűrészfogszerű kiugrásal minden zajt visszavernek. A különösen vastag falak, a párizsiak számára szokatlan ketős ablakok és a hangelnyelő szőnyegek a lehető legnagyobb nyugalmat biztosítják a vendégek számára.

A 260 vendégszobájában rádió és televízió van. A bálterem, tanácsterem, étterem és kávéház mellett van fodrászszalon, autókölcsönző is.

M...
de
amit
fej
g
ország
dúsa
fotó
Izrá
gond
vala
aká
mag
igen
háro
a h
várd
vissz
újul
csak
És
felé
Lelk
mar
lyon
emlé
is a
oros
lól
mar
ták
ban
volt
razz
mam
—
volt,
goly
miko
a h
mert
és k
ték
apa
magé
Kell...
a Ka
épit
tak
nagy
is let
újra,
apjáv
vaors
ba a
henn
fiúkn
házas
binek
nő, a
Nap
igaza
De e
is ré
koron
hogy
kaptá
a ve
boszn
ben 1
volt
„nagy
kolcol
mama
tötte
nélkül
E n
éves
grätz
nok.
Egy
állkap
Erzsé
nyörte
No
kicsis
abban
„Ördög
kor e
dott ö
tott
egész
csak
Hogy
lett k
a Bor
régí
dor
Ez az
szilenc
csalafi
tiltott
házasi
tet al
be a
meghá
hez n
hatták
get. F
hogy
kalmi
egy s

„Alapos gyanu áll fenn — de nem lehet végleges következtetésre jutni”

NYILASKERESZTES PÁRT
Pártvezető: SZÁLASI FERENC
Személyi adatok:
Név: Török Sándor
Foglalkozása: Könyvtári titkár
Lakás: ...
Munkahely és beosztás: ...
Születési hely: ...
Ikolai végzettsége: ...
Családi állapot: ...
Felcségenek leánykori neve és vallása: ...
Apja neve és vallása: ...
Anyja neve és vallása: ...
Büntelve volt-e? ...
Milyen pártban volt tagja? ...
Milyen választójoga van? ...
Belépési nyilatkozat:
Alulírott kérem felvételemet a Nyilaskeresztes Pártba. Legjobb tudomásom szerint kijelentem, hogy som szüleim, nagyszüleim, som feleségem szülei és nagyszülei között zsidó fajú nem volt és nincs.

Avrahám Lévi bírósági irasszakértő szakvéleményezése a Török Sándor-féle okmányokról — A Jediot Achronot héber estilap akciója

Amint arról a héten már beszámoltunk, Avrahám Lévi, az izraeli rendőrség országos főparancsnok-ságának volt irasszakértője, aki 18 éve okleveles irasszakértőként jelenik meg az izraeli bíróságok előtt, arra a megállapításra jutott, hogy „alapos gyanu áll fenn” (קיים חשד סביר).

Erre a konklúzióra úgy érkezett el Avrahám Lévi, aki öt esztendőn keresztül az izraeli rendőrség dokumentumokat és kézírásokat felülvizsgáló laboratóriumának a vezetője volt, hogy vizsgálat, összehasonlítás és szakvéleményezés végett kézhez-kapta a három okmány fényképmásolatát, amelyeket a Jediot Achronot szerkesztősége juttatott el hozzá.

Ezek az okmányok, amelyeknek másolata itt látható cikkünk keretében, a következők:

Amit összehasonlított az irasszakértő

1. A nyilaskeresztes pártba való belépési nyilatkozat (fent), amelynek valódiságát dr. Török kétségbe vonja. A diplomata Dán Ofryval, az Új Kelet és a Jediot Achronot munkatársával folytatott több beszélgetése során, visszatérően hangzottatta, hogy az egyszerű „hamisítás”, vagy pedig „egy másik Török Sándorról” van szó.

2. A magyar parlamentnek Sopronból való kitelepítésével foglalkozó okmány (középen), amely Berlinben kelt 1945 februárjában és amelyen Török Sándor akkori követségi titkár sajátkezü szelvényzetei található. Ennek az okmányoknak a háttérét, illetőleg a Szálasi-parlament kitelepítésével kapcsolatos tevékenységét a diplomata több alkalommal próbálta megmagyarázni és ennek során néhányszor elismerte — amint erről az interjúk gyorsírói jegyzőkönyvei is tanuskodnak —, hogy ezek a sorok, amelyek az okmány szelvényzeteit képezik, az ő sajátkezüleg írt megjegyzései.

Ez a kézírás képezte egyrészt a „nyersanyagot” a bírósági grafológiai szakértő számára.

3. Török aláírásának hiteles másolata (lent). Ezt az aláírást a Jediot Achronot szerkesztőségének sikerült megszereznie egyenesen Berlinből, a nyugat-német külügyminisztériumtól, Török Sándor személyi aktájából. Ez is autentikus „nyersanyagot” képezett tehát az irasszakértő számára.

A megállapítások

Ezen három fényképmásolat alapján nyújtotta be jelentését Avrahám Lévi és ebben leszögezte, hogy:

„Azonos, közös, karakterisztikus pontok alapján, amelyek a nyilaskeresztes pártba való belépési nyilatkozat kézírása és a berlini okmány (a parlament árhelyezésével kapcsolatos írás — a szerk.) szelvényzetét képező kézírás, valamint az aláírási mintapéldány (ami Bonnól, a német külügyminisztériumból származik — a szerk.) között mutatkoznak, elmondható, hogy fennáll az alapos gyanu, miszerint ugyanaz az ember töltötte ki és írta alá a nyilaskeresztes belépési nyilatkozatot, mint aki a berlini okmány szelvényzeteit írta és akinek aláírása az aláírási mintapéldányon előfordul.

Végleges és abszolút következtetésekre csak akkor juthatunk, ha rendelkezésünkre bocsátják a fentemlített fényképek eredetijét, vagy pedig világosabban kivethető fényképeket, amelyek megfelelnek az összehasonlítás céljaira.”

A szakvéleményt kiállító Avrahám Lévi az amerikai Washington államban lévő Seattle városának nemzetközi kriminológiai főiskoláját végezte, ahol hites irasszakértői diplomát nyert.

Mégegyszer az átszállójegyről, — amely van és még sincs

Az autóbusz átszállójegy körül anomáliákról az Új Kelet hasábjain is már többször szó esett. Korábban, esetleg már 6—7 óra felé, az átszállójegy a tel-avivi autobuszokon általában már nem kapható. A kalauzok szerint a másuláv jegyek ezért fogynak ki, mert azokból a kevés pénzzel rendelkező jegyszedők kevesebbet vesznek és készpénzfizetés nélkül a társaság nem szolgáltat ki a kalauzoknak jegyeket. Az átszállójegy a legdrágább, ennél fogva ebből vesz a legkevesebbet a jegyszedő.

Múlt héten azonban az a meglepetést ért, hogy már a kora délutáni órákban sem kaptam átszállójegyet. A Bicaron felől jövő 31-es autóbusszal egykeztem be a városba. Felszállás után 26 agorát adtam át a kalauznak és kértem az átszállójegyet, amellyel a 12-es számú autóbuszra kívántam átszállni.

A kalauz elvette a pénzt, de nem adott jegyet, hanem először a többi utasokat szol-

gáta ki. Már a Tácháná Merkazinál voltunk, amikor végre odanyújtott nekem egy rendes jegyet és vele együtt a visszajáró 10 agorát.

„Nincs átszállójegyem, elfogyott”, — mondotta a kalauz, mire én indignálódva mondtam neki, hogy rendes jegyem nekem is van, miután állandó hetijeggyel utazom.

„Sajnálom, — felelte a kalauz egykedvűen, — miért nem mondta előbb?”

Az hiszem ennél találébban a tel-avivi autóbuszalkalmazottak magatartását senki jobban nem jellemezhetné. Kérdem az illetékeseket, nem lehetne mégis valamit tenni annak érdekében, hogy a jegyszedők megfelelő mennyiségű átszállójeggyel legyenek ellátva? Véleményem szerint az átszállójegyet éppen úgy köteles az autóbusz vállalat kiszolgáltatni az utasnak, mint bármilyen más jegyet.

Dr. F. J., Tel-Aviv (teljes név és cím a szerkesztőségben.)

Miért nincs pénz a Kanovitz törvényre?

Széchenyi, „a legnagyobb magyar” azt a kijelentést tette egykor, hogy oly kevesen vagyunk ma magyarok, hogy még az apagyilkosnak is meg kellene kegyelmezni. En pedig, egyike a legkisebb zsidóknak, azt mondom: oly kevesen vagyunk, hogy nem engedhetjük meg magunknak azt a luxust, hogy nikotinnal és fertőzött levegővel ritkítsuk Izrael gyermekeit.

Állítólag 150 milliót (?) költöttek választási kampányra, de 50 millió nincs arra, hogy a Kneszet által már megszavazott Kanovitz törvénynek érvényt tudjunk szerezni.

Horribilis adóval sújtják az életet meghosszabbító vitamin tablettákat is. Hűsz cigarettá, ami gyermekeink

szüleit gyilkolja, 37 agoráért kapható, 20 tablettá vitamint, ami életet jelent ennek a többszörösebe kerül.

Javasolom Izrael egészségügyi miniszterének: ha már nincs mód prohibíciót behozni a dohányzás ellen, akkor adóztassák meg úgy, hogy a legolcsóbb cigarettát se lehessen dobozoként 3 líránál olcsóbban megvenni. Az adó többletet adjuk vissza a népek, adjuk az életet jelentő vitaminokat és gyümölcsöket teljesen adómentesen, hogy azt mindenki meg tudja vásárolni.

Ezáltal a nép egészségesebb és fiatal hadseregünk frissebb és ütőképesebb lesz.

Rosner Mose, Tel-Aviv, Ráv Kuk 28.

Mozgalom az országúti halál ellen

Az országúti balesetek megelőzésére beindított mozgalom bizottsága a következő közlés közzétételére kéri lapunkat:

Az életünket fenyegető veszélyek legsúlyosabbika az országúton egyre sűrűbben előforduló közlekedési balesetek. Az országúti halál ügyszólván naponta arat, tesz tönkre embereket, változtat árvákká gyermekeket és dönti tragédiába a családokat.

Fel kell végre vetnünk a kérdést: az országúton le-

selkedő halál ellen nincs védekezés?

Itt az ideje, hogy hathatós védelemre szervezjedjünk meg ellene, amelynek eredetét ideges és természetellenes életvitelünkben kell keresnünk.

Egy szervezetet készülnék felállítani, amely ezen a téren uralkodó nemtörődömség és felelőtlen ellen sikertel lehet fel a harcot.

A szervezet az emberek és különösen az ifjúság tudatába az élet szentségének és a másokért való felelősségnek az érzetét kívánja belevinni. Kitaró munkával türelemre, önuralomra és udvariasságra akarjuk nevelni a közönséget. Meg akarjuk tanítani az ember és az élet értékeinek a megbecsülésére, az életnek magasabb szempontból való értékelésére és ezenkívül az ősi zsidó erkölcs megismerésére, amely egy egészségesebb és természetesebb életnek az útját mutatja meg számunkra.

Minden jóindulatú, felelősségteljes embert felkérünk, csatlakozzon hozzánk és legyen segítségünkre a szervezet felállításában. Jelentkezni POB 3309 T.-A. címen lehet.

Az előkészítő bizottság nevében: Dr. Szimchá Léb

Magas igények

Sean Connery a legjobb úton van, hogy a világ legjobban fizetett színésze legyen. Legújabban egymilliót kér a legközelebbi filmjéért. Nem dollárt, hanem egymillió fontsterlinget.

Ezzel jóval meghaladja Liz Taylor eddigi filmgázsiját, aki filmenként egymillió dollárt kapott. Mióta Sean Connery bevételei Liz Taylor tudomására jutottak, szintén emelte tarifáját. Most filmenként egymillió dollárt kér és a film jövedelmének ötven százalékát.

Szakkörökben komoly gondot okoz a filmszerek igényeinek állandó növekedése.

Csillagok rádiósugárzásának mérése

A fler csillagok olyan égitestek, amelyek fényessége váratlanul, igen rövid időre felerősödik, majd lecsökken a normális értékre. A legújabb vizsgálatok kimutatták, hogy ez a jelenség erős, rádióhullámoknak megfelelő h szűsűségű hullámok kisugárzásával is kapcsolatos. Az Orion csillagkép egyik vörös csillagánál egy óráig tartó fler-kitörést észleltek, amely idő alatt a csil-

lag fényessége a normális kétszeresévé növekedett. Ugyanakkor a sidenyi rádió teleszkóp 70 méteres átmérőjű tükrével a csillagokról kiinduló 21 és 72 cm hullámhosszúságú rádiósugárzást észleltek. Ez az első eset, hogy sikerült egyedülálló csillag rádiósugárzását a Naprendszeren túlról mérni.

Különvélemény

Baloldali konzervativizmus

Irta: Kármel Jochánán

Baloldaliság és konzervativizmus a legellentétebb fogalmak és elméletileg kizárják egymást. Bármely lexikonban utánanézhettünk, a „Baloldaliság” címszónál azt olvashatjuk, hogy a kialakult parlamenti szokások szerint, a törvényhozás házában baloldalon ülnek a haladó elemek, akik küzdelmet folytatnak a multat védelmező, konzervatív erőkel szemben.

A lexikonok azonban nem örökérvényű olvasmányok és különösen a politikai fejezetek igen gyorsan elavulnak. A huszadik század második fele nemcsak a technika és a tudomány fejlődésében utasította a régi, egykor még forradalmi újdonságú tetteket, a lomtárba, de a politikai elméletek terén is több szentnek hitt elméletet semmisített meg, mint bármely más korszak.

A konzervativizmus valaha egyértelmű fogalom volt és követői nyíltan vállalták, hogy ők a mult — szerintük megszentelt — értékeit védelmezik „elhamarkodott és meg gondolatlan” újítások ellen. A konzervatívok nem egy országban nyíltan, mint konzervatívok szervezkedtek. Anglia két nagy pártja közül az egyik még ma is a konzervatív párt nevet viseli büszkén, annak ellenére, hogy Angliában nem egy konzervatív kormány több modernizálást vezetett be, mint más országok demokrata, vagy liberális kormányai. A modern konzervativizmus tudatosan utóvédharcot folytat. Célja inkább a reformok ütemének lelassítása, de általában feladta a reményt, hogy a fejlődést meg is akadályozhatja véglegesen. Eppen ezért konzervatív politikuskok sokszor helyesebbnek tartják, ha az esedékes változásokat ők hajlítják végre, mint baloldali ellenfeleik.

Ugyanakkor, amikor a hagyományos baloldal egyre több államban vált egyedüli kormányhatalommá, vagy részese lett a hatalomnak, megszűnt az egyik különös „baloldali konzervativizmus”, amely éppen bizarr és ellentmondásokkal teli voltánál fogva, sokszor sokkal inkább akadályozza a fejlődést, mint a nyílt konzervativizmus.

A baloldali mozgalmak ma már csaknem mindenütt hosszú-hosszú történelmi multra tekinthetnek vissza és elméleteik nagyjából a mult századnak a maival teljesen ellentétes körülményei között születtek meg. A hivatalosan baloldali ember gúnyos lenézéssel tekint az olyan konzervatív ellenfeleire, aki a mult vallási vagy ideológiai eszményeit védelmezi, de ugyanakkor egyáltalán nem hajlandó tudomásul venni, hogy az ő „szent könyvei” gyakran sokkal elavultabbak és konzervatívabbak, mint a középkori, vagy ókori filozófia termékei.

Ebben az önmegszécsésben a legveszélyesebb, hogy rendszerint sokkal, de sokkal maradibb, mint a hivatalos konzervativizmus. Önmagát változatlanul a haladás bajnokának tartja és nem veszi észre, hogy például Marx Tőkéje még egy hitetlen ember számára is lényegesen ősbibbnak tűnő olvasmány ma, mint a Biblia kötetei. És ez véletlenül egyaránt vonatkozik a mi T'náhcunkra és a keresztények Új-Testamentumára is.

Jeremiás siralmait, a Próféták könyvét, de akár Platon és Szokrátesz írásait ma is változatlan érdeklődéssel olvasunk, ugyanakkor Engels Anti-Dühringje, vagy Bebel Nő és szocializmus című könyve ma már egyszerűen olvashatatlan. Nem sokkal modernebbek Lenin vagy Trockij írásai sem.

A baloldali konzervatív azonban ellenforradalmárnak minősít mindenkit, aki a szemébe meri mondani, hogy ő ma már nem a haladásért, hanem elavult tanok védelmében hadakozik. Középkori szerzetesek sem voltak képek olyan merevséggel ragaszkodni dogmáikhoz, mint ahogy ők igyekeznek megvédeni elméleteiket. Ilyen téren — nem ritkán — az eretneküldözésektől sem riadnak vissza és a tizenkilencedik század szent könyveinek védelmében valószínűleg több vért ontottak már, mint a reformáció és ellenreformáció vallásháborúiban.

Ez a baloldali konzervativizmus azonban nem szorítkozik csak azokra az országokra és pártokra, amelyek az erőszak és diktatúra eszközeivel kívánják elveiket megvalósítani egy olyan világban, amelyben ezek az elvek naponta ütköznek bele a valóság ellentmondásaiba.

A demokratikus baloldal sem mentes a konzervativizmus veszélyeitől. Nem egyszer találkozunk Nyugat-Európában vagy más szabad országokban olyan politikai mozgalmakkal, amelyek egyszerűen küzdenek a fennálló állami intézmények megváltoztatásáért, ugyanakkor azonban saját belső intézményeikben mereven elzárkóznak minden újítástól és sokkal intenzívebben néznek a multba, mint a jövőbe. Franciaországban például a szocialista ellenzék igyekszik küzdeni De Gaulle konzervatív — Nagy Károly és Jeanne D'Arc régi dicsőségét felelevenítő — politikája ellen, ugyanakkor azonban Guy Mollet, pártján belül elkeseredett harcot folytat ellenfele, Deferre ellen — az 1905-ös pártprogram védelmében!

Nálunk Izraelben is számos alkalommal találkozhatunk a baloldali konzervativizmus aggasztó jelenségeivel. Nem véletlenül. Az izraeli munkásmozgalom intézményei is egy más korban és más feltételek között születtek meg. Aki ismeri például a kibuc mozgalom belső helyzetét, az nagyon jól tudja, hogy azok egyes irányzatainál milyen hihetetlen erőfeszítésekre van szükség a legkisebb változtatásokhoz és hogy a kibuc mozgalom nem egy veteránja büszkeséget érez, ha sikerül megakadályoznia, hogy valamely újítás benyomuljon közössége életébe.

Egyes baloldali intézmények ügyvitele és adminisztrációja sokkal maradibb módszerekkel történik, mint egy kapitalista vállalaté. Az újítások nem anyagi, hanem ideológiai okokból maradnak el. Magukat baloldaliaknak valló emberek elméleti indokokkal nyilvánítanak „szent”-t minden, ami létezik és mindenütt veszélyt szimatolnak, ahol a mai élet igyekszik behatolni álmissá vált soraikba.

Ez az ellenállás csak ritkán tudatos és éppen ezért még veszélyesebb. Aki manapság mindent helyesnek és jónak tart úgy, ahogy az ezerkilencszázhuszban, vagy harmincban létesült (és akkor valóban modern, haladó és jó volt), az több kárt okozhat, mint aki nyíltan azt hirdeti, hogy ő konzervatív és ellene van a haladás eszményeinek.

Szű rágja bitorát? Poloska zavarja álmát?

HASKÓ MÉRNÖK CIÁNOZ

olcsón — garanciával lakások, raktárok feregmentesítése, egyes darabok cínozása éttermek eszpresszók, élelmiszer raktárok, üzemi konyhák havi karbantartása.

Tel-Aviv, Jermijahu-u. 41., telefon: 444893

NEM ZEDÉKEK ŐRSÉGVÁLTÁSA

Irta: Fried Miksa

Az idő, a kor nem ismer irtalmat. Eljár az egyén felett, mint ahogy eljárt egy teljes nemzedék felett is. Lehet, hogy a közleg ember vége, mindenféle szempontból egyaránt, — szomorú sors tragédia, de ezen földi hatalom nem tud változtatni. Mert hiszen ez az életútja minden haladó lénynek és teremtménynek. Még pontosabban érzékelte, azt is mondhatnánk, hogy amint egykor, a maga élete tavaszán az egyén, vagy a nemzedék a tettek színpadára lép és eljátssza színes és sokrétű játékát, éppúgy lép le élete alkonyán a cselekvések porondjáról és a feledés homályába merül.

AMI MEGMARAD AZ ELJÖVENDŐ GENERÁCIÓNAK...

Hacsak nem!... Hacsak nem olyan kimagasló tényező, illetőleg tényezők által véghezvitt tettekről, cselekedetéről nincsen szó, amelyek a történelem lapjaira kíváncskoznak, hogy az utókor számára követendő, vagy talán elrettentő példaként szolgáljanak. De ezen a helyen is emlékeztetünk, hogy sohasem az egyén, azaz: a nemzedéket alkotó egyének maradnak meg az utókor számára, hanem csak tetteik emléke és szelleme és ezeket örökítik meg az eljövendő generációk okulására. Ha tehát nemzedek és népek nagy fiait átérznék minden esetben ennek a véges emberi életjármának mély bölcséleti mélységeit és magukra vonatkoztatva is volna elegendő erejük levonni a végső következtetéseket, mennyire másként alakulhatna a világ és az emberiség sorsa és életmenete.

TÖRTÉNELMI ŐRSÉGVÁLTÁS

Ezek a gondolatok önkéntelenül is eszünkbe ötlenek most, amikor áttekintést próbálunk adni Izrael közéleti és politikai világáról az elmúlt harcias és zajos választások által kialakult helyzet szemszögéből, tanulunk a választók akaratának megnyilatkozásából, megmérjük az elhangzott népiélet nyomán az ország demokráciájának alapzatait és ellenálló erejét, végül pedig tanulságokat vonunk le egyénre, kiemelkedő közéleti személyiségek és valójában két, egymást követő nemzedék történelmi őrségváltásával kapcsolatban.

BEN GURION AZ ELLENZÉKI VEZÉR ÉS A KORELNÖK

Többször és mindannyiszor őszinte és mély megilletődéssel olvastam Dávid Ben Gurionnak, az elmúlt héten összeült hatodik Kneszet 79 éves korelnökének megnyitó beszédét. Ezúttal ellenzéki párt politikusként lépett az elnöki pódiumra, de hangjából most mindenki érezhette a gondos atya, a nagy tanító mester szózatát az egész zsidó néphez és Izrael nemzetéhez. Megerősített benünket abbéli hitünkben, hogy a nagy és rendkívüli emberek sajátos példaadásával kívánja magának az utat előkészíteni annak kihangsúlyozására, hogy a nép döntése kötelező érvényű bír mindenki számára, tehát — még Ben Gurionra is.

BEN GURION ELLEN — A BENGURIONI IDEÁLOKERT

Ezek a mostani parlamenti választások egyébként, ha nem is gyakorlati eredmények felmutatásában, de szellemi átértékelésben, éppen az elszenvetett veszteségek miatt, magának Ben Gurionnak nagy erkölcsi győzelmét jelentik. Az öreg vezér, az államalapító és nemzetformáló nagy nevelő több mint 50 éven keresztül hirdette

tanait: a nép érettségének kincséről és a demokráciáról, amely az emberi ideálok legszebb és legértékesebb életformáját tükrözi vissza. Fel lehetett-e tételni, hogy Izrael népe, amely annyi szeretettel csüngött és csüng még ma is az ősz vezér ideáljain, a súlyos megpróbáltatások pillanataiban hátra fordítani a bengurioni tanokat? A tanítómester legszebb és legnagyobb jutalma kellene legyen annak felismerése, hogy gyöngye pillanataiban elkövetett elhajlásokkal szemben, tanainak emlíni éretté lett szeretett népe, a bengurioni ideálokért — Ben Gurionnal is felvette a harcot.

Annak a sok küzdelemnek, harcoknak és a valójában végrehajtott honfoglalásnak a korszakát, amely megelőzte évtizedeken keresztül a hatodik Kneszet megnyitásátán ünneplés akasztás — történelmi meghatározásban Ben Gurion korszakának mondhatjuk. Ennek elismerése csendült ki a sajtóból, a közvélemény megítéléséből és magának Ben Gurionnak a hangjából is.

TÁBENKIN, A PEEL-JELENTÉS ÉS A LILIPUTI ÁLLAM TERVE

Jicchák Tábenkinről, a másik, közel 80 éves veteránról is beszélnünk kell. Ott ül kibucában, ritkán hallunk róla. Nagy formátum, ha nem is üti meg nagy elméleti és gyakorlati ellenfeleink, Ben Gurionnak méreteit. A harc kettőjük között a messi multba nyúlik vissza, de a legtöbbször 1937-ben robbant ki, amikor az emlékeztetés Peel-bizottság jelentése nyomán az akkori Palesztina felosztására és ennek kapcsán egy liliputi zsidó államra vonatkozóan hangzott el első ízben a hivatalos javaslat.

Ben Gurion szíve megremegett a zsidó állam szavának elhangzása nyomán. Még akkor is, ha csak liliputi nagyságú, még akkor is, ha olyan kicsiny, hogy egy rendes, vallásos zsidó — így mondták akkor azok, akik tragikomédiát láttak az egész javaslatban — a harmadik lépésnél már átlépi a határt. Am Tábenkin, a kibuc embere, füves rétek és a kalásza szökkenő gabonaföldek szerelmese, szembezárt a bármilyen nagyságú államért — de állam legyen a neve! — kardoskodó és harcoló Ben Gurionnal.

A JA ÉS NAJNZAGEREK KONGRESSZUSA

Az angolok nagyon is értették, hogyan kell és lehet ellentéteket szítani a cionista zsidó világon belül is. Mert amíg az 1937-ben Zürichben megtartott híres — Já és Najnzágerek — cionista világgkongresszusa éjjel-nappal keservesen vitázott és keresett egy formulát a Peel-jelentéssel kapcsolatban a

És mondta...

...egy jogtudós egy igazságtalan ítélet hallatára:

— Kevesebbet tévednék a bírák, ha az ártatlanul elítéltek büntetését nekik kellett volna látni.

EGYRE TOBB ember jár a Dizengoffon
EGYRE TOBB ember vásárol
SKANDINÁVIA
BUTOR
Tel-Aviv, Dizengoff-út 146. Tel. 231602
U; oléknak, diplomataknak, ideiglenes lakosoknak vámentesen

zákapsolhatjuk a fáradt-lelkű öreg vezér.

A 78 ÉVES VEZÉR, AKI SZIVÉSEN VISSZATÖNÜ A, DE...

Taián az egyedüli ősz vezér. 78 éves Pinchász Rozen, a Független Liberális Párt feje, aki bármely pillanatra készségesen búcsút mondana politikai pártvétekenységének és szívesen átadná helyét nála fiatalabb politikusknak. Am nem lehet szabadulni attól az érzéstől, hogy ennek a különben kedvelt szabadelvű pártnak az egyedüli tartóoszlopa maga Pinchász Rozen és nélküle nem igen volna biztosítva ennek az egész pártformációnak a létezése.

MENACHEM BEGIN VEZÉRI VÁLSÁGA

Sokkal komplikáltabb kiértékelésbe ütközünk, ha a Gáchál, illetőleg a Chéruv vezérének, Menachem Beginnek, a hatodik Kneszet választásai kapcsán kialakult helyzetet próbáljuk latolgatni. Ebben az esetben aránylag fiatal, 52 éves pártvezérrel állunk szemben, aki azonban most, hogy a Mápájban bekövetkezett a nagy, drámai szakadás, nem bizonyult elég szerencsésnek, hogy a nagy történelmi sánstot kihasználhassa. Tudniillik, hogy a másik alternatívaként, a győzelmi babérokat learassa és a Chéruvnak — és természetesen a Gáchálnak is — az annyira óhajtott, várt és remélt kormányhatalmat prezentálhassa.

Kétségtelen, hogy az Ecél egykori feje, aki két évtizeden keresztül nagy ígérete volt azoknak a jobboldali kádereknek, amelyek benne látták a makkabeusok vezérének késői történelmi utódját és az összes nagykonceptiójú álmok megvalósítóját a zsidó állam határaitól, — ezúttal súlyos és válságos helyzetbe került saját mozgalmán belül.

AZ ELUSZOTT ALTERNATÍVA ÉS A VESZTESÉGVÁLTÓ

Lélekbűvölök megállapították, hogy vannak fiatalok, mint ahogy vannak öreg-fiatalok is. Ez esetben nem is annyira a kor a döntő, mint maga a tény, hogy a korona, a hatalom viselőjének akcióképessége eljutott a végső határvonalig és nincs tovább!... Eppen ezért könnyen lehetséges, hogy az eluszott alternatíva veszteségváltóját kiegyenlítés céljából rövidesen bemutatják és ha ez bekövetkezik, Menachem Beginnek is fizetnie kell a be nem váltott, illetőleg a be nem teljesült reményekért.

LEVÍ ESKOLÉ KÜLDETÉS

Befejezésül szólnunk a 70 éves Lévi Eskolról. Vitathatatlan, hogy Ben Gurion egykori hűséges követője és tanítványa azért nyerte el a nép aránylag nagy többségének bizalmát, mert önmagát vállalták az az egyensúlyozott, jóindulatú, földönjáró embert, aki képes lesz kivézetni az országot a nemzedékek harcának nehéz kríziséből és uralmának következő négyéves időszak alatt, nagyobb megrázkódtatások nélkül fogja tudni átadni az ország irányítását a lépő nemzedék kezébe az új, fellépő nemzedék kezébe.

AZ OKOS NAGYASSZONY ELSŐ LÉPÉSE

Ugy látszik, hogy ennek az őrségváltásnak az első menete immár be is következett azzal, hogy Izrael okos nagyasszonya, Golda Meír elsőnek jelentette be a kormányból való végleges kilépését. Ezt a megfontolt és megmondott lépést, bizonyára megfelelő időbeosztásban követni fogják: Dov Jozéf, Zalmán Arán, Bechor Strit és mások visszavonulása. De ki tudná itt megmondani, hogy ki, vagy kik vannak még soron. Mert hiszen ez az életrendje, hogy az egyik nemzedék lép és a másik következik utána.

Rosenfeld György honfitárs

Keresztrejtvény

1536

Bizonnyára tetszik olvasni a „Magyar Hírek”-et. Szép lap a „Magyar Hírek”. Pesti jelenik meg és a világon szétszórt magyaroknak el szokták küldeni ingyen és bérmentve. Ide is jár, Izráelbe, az izráeli magyaroknak, magyar-zsidóknak, izráelítáknak, vagy mondjuk ki világosabban: az izráeli zsidóknak. Én, ósintén sajátom, nem kapom. Engem nem ismernek Pesten, én Erdélyben életem, Dél-Erdélyben. Azért hangsúlyoztam ki, hogy Dél-Erdélyben életem, mert ha Észak-Erdélyben éltem volna, akkor felszabadították volna és akkor ma nem élnék mert a felszabadítás a téglagyárral járt, onnan meg Auschwitz.

Eredke, a „büdös olaj” nem vitt bennünket a téglagyárba, az Isten is áldta meg őt érte. Furfangosan húzta-halagatta a dolgot, aztán meg Sztahográd után, amidőn a német hadsereg hónapok óta olyan paratlan ügyességgel szakadozott el az orosz hadseregtől, akkor fogta magát a román kormány és ő is elszakadt, nem az oroszoktól, a németektől és mi valóban felszabadultunk. Eise, Csak Sámáson történt baj, de arról a románok nem tehettek, mások megelőzték őket a felszabadításban. De térjünk a tárgyra.

Mondom, szép lap a „Magyar Hírek”, szép képek vannak benne. Sokszor a Tiszát is hozzá, amelynek partján én is születtem. Ott tanultam a református iskolában az abécét, ott szavaltam a Talpra magyart, ott játszottam katonásdit a Nagy Erdő szélén. Két csapatunk volt, az egyik honvéd, a másik meg osztrák. En mindig a honvéd csapatba szerettem magamat beosztani. Az is lettem később, honvéd, tizes honvéd, Miskolcon és 18-ban, a hábarú után ott is minősítettek rokkantnak.

Nemcsak a Tiszát hozza a „Magyar Hírek” hanem például Miskolcot is, a Főutcat meg az Avast. Hiába, ilyenkor megdobban az ember szíve. Eszébe jut, amidőn gyakorlatok közben a miskolci dombokon megróhamoztuk a galagonya-bokrokat, meg amikor nagy büszkén végigmeneteltünk a Főútcán, fújtuk az akkor divatos harcadalokat, hogy szólnak a puskák, a gépfegyverek, hullik a hős honvéd piros vére és a város közönsége kisírt szemmel gyönyörködött bennünk.

Hiába no, ezek kedves emlékek, még ha nem is történtek, hanem ott, Miskolcon, meg Zempléncsén. Nem lehet azt elfelejtteni kérem, hiszen egy kis köztünk nekünk is volt mindenhez, ami ott volt. Például a kereskedelmhez, a pénzüggyhez, a tudományhoz, a sajtóhoz, az irodalomhoz a magyar nyelvhez. Hogy éppen ez a baj, elzsidósítottuk? Én nem hiszem, mert, hogy éppen Zucker Simuról szóljak, a ricseli kocsmárosról, szebben beszélt magyarul, mint Dűcsös Pistá, mint Kusztondi János és a magyar történelmet, a magyar nyelvét is jobban tudta, mintők. A magyar irodalom talán még mindig a Göre Gábor-nívón mozog, a magyar színház meg Szigligetnél tartana, ha nem jött volna Brody Sándor, Molnár Ferenc, Szomor Dezső, Zoltó Béla, nagyon sokan. Ki tudná őket itt felsorolni?!

Zucker Simuról eszembe jutott még, hogy ha ketten politizáltunk és azt mondtam: „A zsidók és a magyarok”, mindig kijavított: izráeliták és keresztények. Én szerettem már fiúkoromban is jiddis és héber szavakkal díszíteni a beszédemet, ilyenkor mindig

Írta: Löwenkopf Kálmán

rámszólt, hogy a Tóra is tiltja a „sátnez”-t, a vegyes szöveget. Hazafiasság dolgában sem lehetett tehát Zucker Simu kocsmáros eilen kivétjül valót találni.

Szeretem olvasni a „Magyar Hírek”-et és egy félóránra is elgyalogok érte, hogy akinek jár, attól én is kölcsönkapjam.

Rengeteg kép van a „Magyar Hírek”-ben, közöttük az uruguay-i Rosenberg György honfitárs képe, akinek eredményes és önzetlen kulturális tevékenysége elismeréseként a Magyarok Világszövetsége Elnöksége dísz-jelvényét ítélte oda Magyarországra felszabadulásának huszadik évfordulója alkalmából. A lap a Rosenfeld György honfitárs fényképe mellett az általa nyert díszjelvényt is bemutatja.

Jóképi ember Rosenfeld György honfitárs, nekem különösen büszke tartása tetszik, amint a díszjelvényt a kabátja hájtókáján viseli. Nem tudom, mi a Rosenfeld honfitárs kulturális tevékenysége, de ha díszjelvényt kapott érte, akkor bizonyára van is. Azt se tudom, a felszabadulást hol élte meg Rosenfeld honfitárs, Uruguayban, avagy Észak-Erdélyben-e, pedig ezt igen szeretném tudni. Különbösen fontos, az ilyen kulturális tevékenykedő ember újságot is olvas, benne volt a spanyolban is és tudtak róla, a felszabadulással járó téglagyárról és az utána következő halálgyárról a Fököföldön is és mindenütt, e kerék világán.

Rosenberg, ha olyan hosszú útát megtett Uruguaytól egészen Budapestig, valószínűleg egy kicsit körül nézett Pesten. Ellátogatott a Dunához is, amelynek partján a nyilasok a pesti zsidókat gyakorolták a tarczakölövést. Mi, Dél-Erdélyi zsidók, hónapokig nem ettünk dunai halat, hátha emberhúson híztak olyan korvérré. Talán a Rosenfeld honfitárs valamelyik rokona is közöttük lehetett azok között, akiket a Duna hullámai sodortak le Orsováiig és amikor a román halászok rájuk találtak, keresztet vetettek és egy Tatal Nosturut n. ondották a lelküdvükért.

Az Andrásy-úton is végigkormányozhatott és látta a Nylas Házat, ahová valamelyik pereputtya kapott annak idején meghívót. Aztán még a gettó, a Dohány-templom udvarán lévő tömegsír. Mindezek érdekes látványosságok, ahol öt kulturális tevékenységért bizonnyára szívesen kalauzolták volna.

A Britannia is régi emlékeket ébreszt. Akkor még nem a németek nyomására a magyar nyelvhez. Hogy éppen ez a baj, elzsidósítottuk? Én nem hiszem, mert, hogy éppen Zucker Simuról szóljak, a ricseli kocsmárosról, szebben beszélt magyarul, mint Dűcsös Pistá, mint Kusztondi János és a magyar történelmet, a magyar nyelvét is jobban tudta, mintők. A magyar irodalom talán még mindig a Göre Gábor-nívón mozog, a magyar színház meg Szigligetnél tartana, ha nem jött volna Brody Sándor, Molnár Ferenc, Szomor Dezső, Zoltó Béla, nagyon sokan. Ki tudná őket itt felsorolni?!

Zucker Simuról eszembe jutott még, hogy ha ketten politizáltunk és azt mondtam: „A zsidók és a magyarok”, mindig kijavított: izráeliták és keresztények. Én szerettem már fiúkoromban is jiddis és héber szavakkal díszíteni a beszédemet, ilyenkor mindig

Talán Rosenfeld honfitárs édesanyja is közöttük volt.

Esetleg Ricsén is járt, az én falumban. Én a valóságban már 1905-ben elhagytam Ricsét, de szeretek oda lélekben visszajárni. Megyek itt Akkón az utcán és hirdelen az öreg Király Esván jelenik meg előttem. Az öreg Király ott dolgozott az apám

fakereskedésében, vagy purtusában, ahogy ott mondták, dongát, meg feneket fargott. Esván bácsi bocskorban járt, de a fia már nem és a fiával egyivású egy se mert a purtusra fuvarozni kellett a fát a Tiszától és azon szépen lehetett keresni, eszmára is tellett. Stark Lébi meg terményüzletet nyitott, jó áron megvette a gazdáktól a termést, (amit addig maguk fogyasztottak el, vagy mázos szilkékért és egyebekért cserélgettek), a szállítást meg egy forintot is elfizetett Perbenyikig, a vasútállomásig. Zucker Ignác malmot épített, a parasztoknak nem kellett az örölni valót a harmadik községbe vinni, gépész is kellett hozzá meg peckás, az olajitőbe meg pergelő, lassan a gubák is lekerültek az emberekről, a kenderből szőtt gyatyát pantalló váltotta fel, az asszonyok vasárnap bokáig erő kiférazott ködmönökben mentek a templomba. A zsidó életet, pénzt hozott a faluba. Cukor Adolf meg, amikor sok volt a tifuzos beteg a rossz víztől, ártézi kutat furatott ajánlékba, a református templomot meg szépen kitataroztatta.

Ricsén nem volt téglagyár, ott a majorba vitték őket, az akolba, ahol télen a gulya telel. Ricsén ma nincs zsidó, úgy tudom, egy se, ott maradtak Auschwitzban. Garanyt is meglátogathatta, az is ott van Zemplénnel, valahol Monok mellett ahol Kossuth Lajos született. Én nem voltam benne, én csak hallottam azokról a borzalmakról, amelyekről a kevés megmaradtól beszélni a „bocskoros olajok” között életem.

Elnézhetett Kecskemétre, Jzákra és Orgovánra is. Igaz, az már régen volt, de igaz volt.

De volt későbbi nézivaló is. Például Miskolc, meg Kunmadaras. De ott igazuk volt. Ki mondta annak a néhány boldon zsidóknak, hogy menjenek élve oda vissza, miért nem maradtak osviciban, megdögljenj ott is lehetett.

Rosenfeld honfitárs figyelmét nagy örömeben, hogy ott a képe a „Magyar Hírek”-ben, a kabátja hájtókáján meg a dísz-jelvény, bizonnyára elkerülte, hogy ugyanazon az oldalon hanyan keresztetik a hozzátartozóikat. Engedje meg, hogy néhányat idézzek közülük:

Pineau Georget keresi fia Péter, Budapestről. A keresztet 1945-ben Németországban látták utoljára.

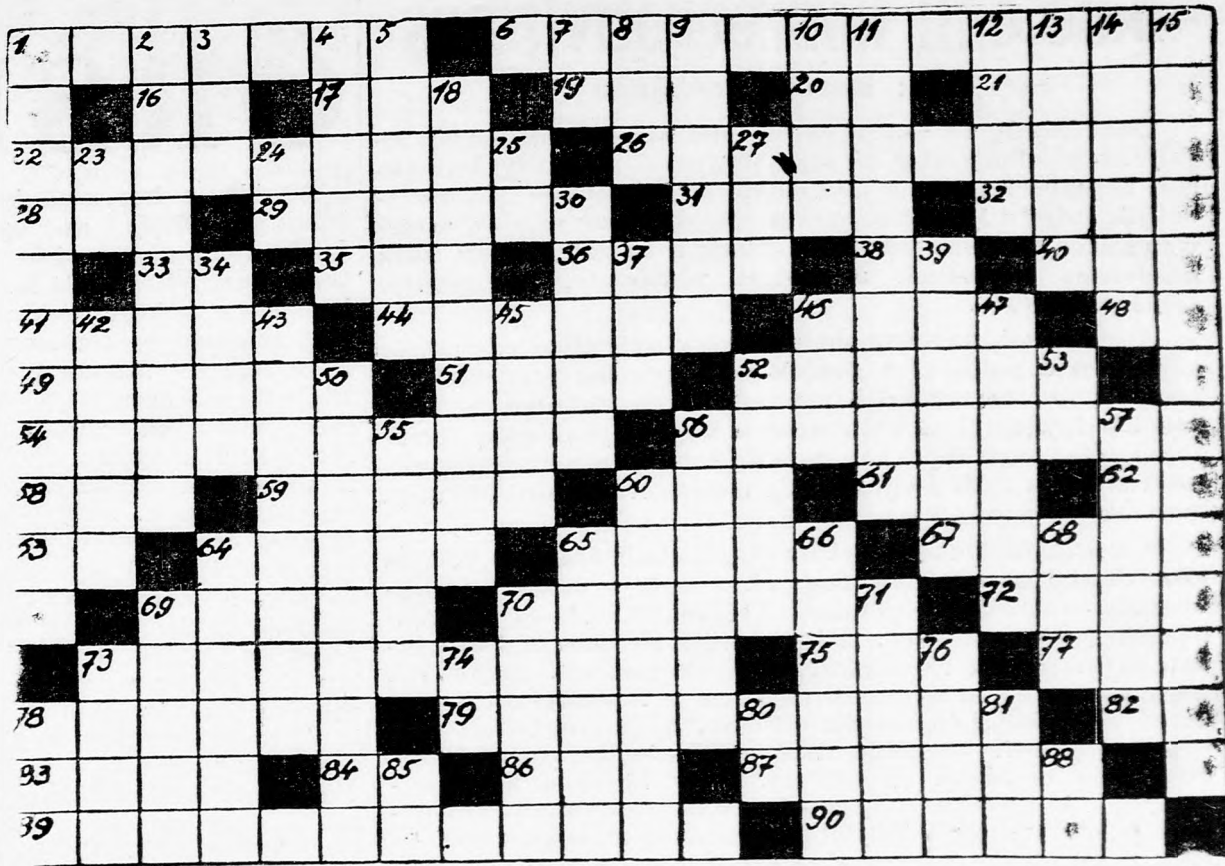
Nem tudná Rosenfeld honfitárs megmondani, hogy mit csinált Pineau Georget Budapestről pont 1945-ben Németországban? Mi tudjuk. De ez a Péter fiú baja.

De van itt egyéb is, ami már, fájdalom, a mi bajunk. Egy picikét talán a Rosenfeld honfitárs baja is:

Weisz Bélát (szül. 1910-ben, Szatmárnémetin, anyja neve Abraham Róza) keresi testvére, Abraham Andor Izráelből.

Mit gondol Rosenfeld honfitárs, hol van szegény Weisz Béla? Mi tudjuk. Vagy Ukrajnában fagyasztották meg a keretlegények, vagy a hosszú marsban, Bécs felé, ütöttek agyon, amikor az oroszok Pest alatt voltak és amikor a románok nevettek a markukba, hogy nini, ezeknek sincs jobb dolguk csak ezeket a szegény zsidókat hajkurászni a határon túlra, a vonatokat megrakni velük Majdanek, meg Treblinka felé.

Bezzeg, ha Rosenfeld honfitárs idejött volna, itt mi egyebet mutathattunk volna neki. Többek között megmutathattuk volna az Abraham ósatyánk kútját. Mert itt mi nem évszázadokban számolunk, hanem évezredekben. Itt nem a dohány-utcai tömegsírhoz zárándokolkok az emberek, hanem

Vízszintes: 1. Naprendszerünk egyik bolygója. 6. George Gershwin amerikai-zsidó zeneszerző halhatatlan műve. 16. Német R. T. - 17. Mégsegi a nyolcadik parancsolatot. - 19. Francia neki. 20. A. Z. 21. Szűrő fegyver keverve. 22. Középkori dráma műfaj. Allegorikus szereplőkkel vallásérköcsi tetteket példáz. 26. Kis égi szöreg (például bolygóké) mőresére szolgáló csillagászati műszer. 28. Hárfá. 29. Köztestületben álló, idősebb 5-hitű orosz szerzetes. - 31. Köping, ipari város Svédországban. - 32. Francia író. 33. Kontinens eleje. 35. Betűvel az elején svájci város. 36. Szit betűi keverve. 38. Előjel fele. 40. Vissza: 48-as tábornok. 41. Elképedve néz. - 44. Amerikai úrrakéta. 46. Vissza: valamely hängsor kilencedik foka zenében. 48. Natrium vegyjele. 49. Ékeztetett izráelbeli ritkán fordul elő. 51. Román költő és politikus volt. - 52. Vonzza a vasat. 54. Két szó: 1) tönkretesz; 2) hörgőgeteg. 56. Az uralkodó környezetének titkos klikkje, amely befolyásával feltétlen hatalmat szerez magának. 58. Magánhangzótlan remete. - 59. Árubá van bocsátva. 60. Apaállat. 61. Mentések meg lelkeiket! 62. Nép heribél. 63. Számáhang. 64. Pengőtő hangszer keverve. - 55. Férfi hangsztín. 67. Művészien megírt tanulmány a szillemi tudományok köréből. - 69. Az 1514-es parasztfelkelés vezére. 70. Sivatagi hiúz. A macskafélékhez tartozó veszedelemes ragadozó. - 72. Hév, lendület. 73. Két szó: 1) a Szináj-félsziget hegye, itt adta az Ur a Tízparancsolatot; 2) a csillagfényképezés amerikai feltalálója. - 75. ...tamentum, végrendelet. 77. Allami jövedelem. - 78. Angol impresszionista zeneszerző (1863-1934), 5-6 betűi felcserélve. - 79. Írók, költők, zeneszerzők vagy tudósok műveiből készült szemelvényes gyűjteményes kötet. 82. Héber világgösség. - 83. Mózes fivére. 84. Skálahang. 86. ATE. 87. Próféta. 89. Két szó: 1) éjjeli ragadozó madár; - 2) megszárt háború szatirikus színház. - 90. A bizonyítás alaptételének és a logikus következtetés formáinak a tana.

Függőleges: 1. Skót-angol író (1860-1937) „Peter Pan” teljes név. 2. A törvényhozás választott testülete. - 3. Járom. 4. Francia válogatott, előkelő társaság, eredeti fonetikával. 5. Spanyol nád. 7. Létezik. 8. Német tehén. - 9. Olasz népezsz (1314-1354), a nép segítségére 1347-ben kiküldött Rómában a köztársaságot. 10. Förend, főúr Franciaországban 1848 előtt. 11. Indokolatlan és le nem küzdhető félelemérzés, amely súlyos testi tünetekkel jár együtt. 12. Vissza: ...ikus, hősies. 13. Levelén szerepel. 14. Külföldi. - 15. Két szó: 1) főleg circuszban erő- és ügyességi számokat, mutatványokat bemutató szereplő; 2) a zsidóság szimbóluma. 18. Két szó: 1) fagyaszott gyümölcsleiből és tejszínhabból készült finom édes-ség; 2) fiatal kecske. - 23. Azonos betűk. 24. Titokban figyel mássalhangzó. - 25. Arab törzsfő fele. 27. Fut ikerszava. - 30. A lassúság mintaképe. 34. Bor lesz majd belőle. 37. Betűvel az elején ázsiai ország. 39. Amerikai elnök, híres nyilatkozat: „Amerika az amerikaiaké.” 42. Kellemes íz. 43. A szervezet gázcseréjének lebonyolítására szolgáló életfontosságú testi működés. 45. ... lóg, magánbeszéd. 46. AAM. 47. Német-lengyel határkövöl. 50. Dél-Rhodézia fővárosa. - 52. Erdei szellemek. 53. Magánhangzótlan nyakravaló. - 55. Ékeztetett város Erdélyben, „A Pecepartti Párizs”. 56. Enekes madár. 57. Forradalmár. 60. Divány, pam-lag. 64. Olasz város. 65. Papírból készült faliképv. - 66. Vissza: finom mártás. - 68. Vissza: ...lom, műesiklás (sisportban). 69. Munka. 70. Drágakövek mérésére használatos súlyegység. - 71. Eino ... finn író (1878-1926). Regényeket és drámákat írt. 73. A görög mondában Zeus felesége, az ég királynője. 74. Magánhangzótlan fogoly. - 76. Vissza: több pápa neve. 78. D. A. B. 80. Jó szíve van. 81. MEI. 85. Héber anya. 88. LK.

Nyereménykönyv: ABADI E.: HARFA UTCA

NAGY EMBEREK MONDTÁK

JULES RENARD: „Csak az ember szabad valóban, aki ürügy nélkül tud visszautasítani egy vacsorameghívást.”

Marcel Achard francia színműri: „Manapság jellemzősílárdságnak számít, ha az ember nem minden kísértésnek enged.”

DIDEROT: „A gondolataim az én szájaim: hálok velük, de nem veszem feleségül őket.”

Nietzsche: „Az embernek naponta meg kell vinnie hadjáratát önmaga ellen.”

LORD ALSTAIR GRHAM: „Ha az egyház úrhajót repítene a világűrbe egy püspökkel a belsejében, biztosan sikerülne ily módon a hit irányába fordítani az emberek millióit.”

John F. Reynolds angol közi: „Semmit se ad az ember fel olyan nem szívesen, mint egy kellemes önmámítást.”

FONTENELLE: „A boldogságnak az a legnagyobb titka, hogy egyértelműen éljünk önmagunkkal.”

AGATHA CHRISTIE: „Ma napig a bűnügyi regények írása fölötte nehéz, szinte tudományos feladatává vált, mert az emberek okosabbak lettek.”

VOLTARIE: „Jaj annak, aki mindent elmond, amit mondani tud.”

LESTER PEARSON kanadai miniszterelnök: „Ugyan miért is vannak diók, ha nem azért, hogy együjly határozatokat hozzanak, amelyekkel az öregeket bosszantsák.”

UJ KELET REJTVÉNYPALYÁZAT
SZELVÉNY 1536

Név:
Cím:

AZ 1533 SZ. KERESZTREJTÉNY MEGFETÉSE
Vízszintes: 1. Ohel. 14. Figaro lakodalmá. 33. Sean Connary. 43. Andezit. 61. Banán. 69. Onassis. 74. Ostende. 76. Tendál.
Függőleges: 1. Ofir. 2. Híradó. 7. Kalandor, Erjedés. 12. Ampère. 33. Stopper. 32. Képzelt beteg. 58. Elek. 59. Osaka. 60. Orsó.

Életem legendáiból

Megint újságok betűi a bűvös erejű villanyáramkapcsoló gombok, amitől felfénylenek rég elfelejtett képek a multból, a gyerekkorból. A magyarországi képesújságok írának dúsán illusztrált cikkeket fatornyos szüivárosomról.

"Nincs semmi, amitől bucsuzni fájna, De soktól válni üdv nekem. Homokos ösvényen járтам, virága Egy volt csupán: a gyötrelmem."

Izraeli patrióta lévén, első gondolatom ez volt: az is valami, hatszáz év? Még akár Buda is az ezer évi magyarságával! Megidő, az igen! A Salamon királyunk háromszéves istálló! Meg a hétszer is újra épített városfalak több ezer éveket visszamenően egyre megújulva az időben! Hogy csak egy példát említsék! És mégis... Egyszerre felfényltek régi kisvilágok. Lelkemből ott ültem nagymamám lábánál a zsámolyon és hallgattam, hogyan emlékeznek a barátaim és ő is a régiokról. Mikor az oroszok bejötték Szikszó felől és 18 éves szép nagymamám a pincébe bújtatták a kozákok elől. És sorban az időben, minő nehéz volt az élet a „nagy szárazság” évében.

— Melyik évben, nagymama? — Az hatvanháromban volt, te mindig kíváncsi golyó, te. — És az mikor volt, amikor nagyapát kiölték a hitközségi tanácsülésből, mert igen ellenzékeskedett és kézből-karból addig ölelték a tanácsurak, míg nagyapa az ajtón kívül találta magát? — Az akkor volt, mikor a Kazinczy utcai templomot építették és orgonát akartak volna a modernnek. De nagyapa nem akarta s nem is lett.

— Mesélje el, nagymama újra, a nagyapa utazását az apjával abba a messze Morvaországba az apjához, abba a fura nevű városba, ahonnan el kellett jönni a fiúknak, mert csak a behor házasodhatott meg, a többinek megtiltotta a császárnő, az a Mária Terézia. Nagyon kíváncsi voltam, igazán volt nagymamának. De ezért emlékszem ma is régebből, mint az életkorom. Így tudtam meg, hogy nagybátyám azért kapta a „bosnyák” előnevet a vevőtől, mert ott volt a boszniai okkupációs hadseregben 1878-ban. — Nehéz év volt az, — akkor volt a „nagy víz”, az árvíz Miskolcon — mesélték. — Nagymama egész szombaton süttötte a kenyereket a fedél nélkül maradtaknak.

Ennél régebbi história volt a Jüda Reinicz bácsié, aki tejeles száju 13 éves korában ott volt König grätznél a Benedek tábornok seregében, 1866-ban. Egy kartács szétlőtte az állkapcsát. De a kórházban Erzsébet királyné, az a gyönyörűség, megismogatta. No és Tiszaeszlár se volt kicsiség. Hát még ugyanabban az évben, 1883-ban az „Ördögische Zeiten”! Amikor ez és az úgy házasodott össze, hogy általuk jutott nagy pénzekhez egy egész társaság, nekik meg csak valamiket adtak. Hogy ez mi volt, azt meglett koromban bogoztam a Borsód-Miskolci Múzeum régi újságaiból Leszih Andor igazgató segítségével. Ez az Eördög András nevű szilenciumos ügyvéd, akit csalafinta ügykezeléséért eltiltottak a gyakorlatról, Ki-házásítási Biztosító Intézetet alapított. Alig fizettek be a biztosítók valamit, ha megházasodtak, vagy férjhez mentek, már megkaphatták a „biztosított összeget”. Ez aztán odáig fajult, hogy összeállt egy egy alkalmi társaság, kerítették egy szegény bőchert, meg

gyártást elszájtáta. Meg Politzer, a bádigos, meg Groszmann bácsi, akinek a Fő-utca egy „köz”-ét volt a nagy lakatosműhelye, Urbach bácsi, a család szüsterre, Blau, az órás; meg ki győzné felsorolni az akkor már százéves Izraelita Ipartársulat érdemes tagjait, a-

mely most hatszáz éves fennállását ünnepli. Mikor én onnan eljöttem, betettem magam mögött az ajtót. A Reviczky versével búcsúztam a szülőföldtől:

„lyánkát” hozzá, akiknek a javára szót a kötvény, felállították hamarosan a chupát és felvették a pénzt, amiből adtak valamit az ifjú párnak is. Eördög ügynökei behalózták az egész országot, még a két Amerikát is, dült a pénz a városba, vagyis az Eördög zsebébe. A posta nem győzte a munkát, külön hivatalt szerveztek a Kazinczy utca és a Palóczy utca sarki házban. A város társadalma felfordult. A fiatalok nem akartak dolgozni, Eördög segítségével könnyen lehetett pénzhez jutni. Míg — megkezdődtek a perek, mert a társaság nem tudott fizetni, vagy nem akart. Tönkremenések szele-vihara áradt szerte, elért az Országháza, mire kormánybiztost küldtek ki. Eördög a börtönben fejezte be életét.

Mikor 1961-ben „kéver ávot”-ra utaztam, akkor is felelevenedett bennem ez a régmúlt, látva a Kazinczy utcai sárga földszintes házat, az egykori ideiglenes posta épületét, ahol az én időmben a Pollák ecetgyáros dinasztia lakott. Felértünk a Tetemvárra, — de nem mentem be a házba. Húnyt szemem nagymamám ráncatlan kerek arcát látta, amit „mély főkötő” keretezett, mert akkor sem akart parókát, mikor általános divat lett. — No — csak azokban a körökben, ahonnan nagy emlékü apám — apja ellenzéki harcait folytatván —, a hivatelt buváta. Velük, meg hí fegyvertársával, Princz bácsival alapították meg a Machziké Hádát nevű kultúregyesületet, ami a város első Talmud Tóráját fenntartotta.

Lelki szemem így látta régi szombatdeléltők nagy „kidus”-ait, mikor a hívek választási harcra készültek. Az országos politikában is az általános választói jogért folyt a küzdelem. De itt és akkor a hitközségi alapszabályok megváltoztatása volt a cél. „Annak előtte” csak a „bekebelezett” vagyis bennszülött polgároknak volt szavazati joguk Nagyapám, a mezőnyéki gazdalkodó fia azzal lett „bekebelezett” baal bábit, hogy beházasodott egy ilyen családba. Akik aztán az egyre fejlődő iparos és kereskedő városba beköltöztek kötelesek voltak adót fizetni, a törvény megállapította az állami adóhoz viszonyított százalékok! De szavazati joga nem volt a „minek jött”-nek a hitközségben.

A reformot kiharcoló derék polgárok névsorát hallom, hogy jóval idősebb bátyáimnak diktálta apánk. Nagymama „Gliedgeschwester-kind”-je, (amit magyarul: „egy törzsből származó”-nak neveznek): a régi ötös család nem tudom hányadik leszármazottja, Edelmann ékszerész, akit a Pesti Hirlap heti verses krónikása, Kobozheti verses krónikása, Kobozheti (Kozma Andor) a Dreyfus per idején készülő párizsi világi kiállítás bojkottálók között így énekelt meg:

„Hazánkban is dicső bojkottra kész — Edelmann Mór miskolci ékszerész.”

Droth bácsi, a rezműves, Kohn, a Szent Péter kapu pipás mester, Roth, a Szekesről, a kocsigyártó, aki a fiát Franciaországba küldte, hogy a modern karosszéria-

lik begyülekeztek az Arany János utcából, a Gordonból, a Serház utcából, a Hunyadról: még a Tatár utcából is jöttek, meg az „Ujvilág”-ból a vasutasok, kocsmárosok, szatócsok. Akik olyan szerencsések voltak, hogy a Pipisdombon alusszák örökálmukat, nem jutottak el Auschwitzba, vagy a Létras-tetőre a keretlegények mar-kába...

Lám-lám, hiába énekeltem egykor: „Oh, ne térv vissza soha-soha göröngyös multad rögeihez. Szived vérsöppjének nyoma zárúndok utad vezére lesz.”

három-négy gubát-subát terítettek a vállukra, hogy lássék rajta a tarka mező-kövesdi mintás himzés. Kiveszték a mesterségek, a timárók meg maguk is. Lévény úriás termetű, sas-orru Hajdu András, mint az ugyancsak vállas és nagy-orru Lenkey Tamás is gyermektelenek. El se képzeltek, hogy lehet másutt is áztatni a marhabőröket, mint a Szinva meszes, csersavaktól színes-terhes vizében. Lám, hiába bíztatta magát Hajdu bátyánk, mondván:

„Nincs a timároknak mitől se félnők. Valamé vilá-g a világ, az ember fia húst eszik és csizmát visel, mértis mindig lesz bőr és timár.”

Aldomás-ivás közt mondta ezt, mikor is apám 57-ujjai óvatosan ölelték át a poharát, nehogy koccintás közben összeérjen a Hajdu gazdájával, vagy a keze megérintse azt és „nészách”-há-válhék a bor jószidó számá-ra ihatatlanná. Hja, áldo-mást nem isznak kis üstön

„Nem tudom, mikor voltam nagyobb: mikor a házamat mentettem meg (ez célzás volt a kormány által elfogadott tervezetere a regále megváltásáról), vagy, mikor a városomat segítettem ki a pénzügyi tanácsimmal, vagy mikor a hitközségemet emeltem nagygyá?”

Három fia „jó” házassá-gára gondja volt. Az elsőszülött a Cunard Line hajós társaság Kurrandájának a lányát vette el. (Mellesleg: mindig voltak „ügvei”.) A híres angol szubrettnek, Miss Mary Halton (?) -nak ajánlotta a keringőjét. A közép-ső fiú viszont a Várnai Zse-ni „Bölcsodal”-át zenésítette meg és az okkult tudományok doktorátusát kapta Indiából. A legkisebb huszár-önkéntes volt. Az asztalnál csak úgy jutottak szóhoz, ha a nagyhatalmu apa azt mondta: „Elek fiainak meg adom a szót.” Nehéz idők jártak már a zsidókra, mikor az apa temetését rendezték a fiúk. De nem tudták elérni, hogy városi hajdúk vigyék a menet előtt bársony párnán a rendjeleket, lévén Győri Ödön életében a Ferenc József-rend lovagja, meg nem tudom már, miféle „tanácsos”. Elkeseredetten vette magát a karosszékbe a legfiatalabb a rossz nyelvek szerint így: „Elment a kedvem az egész temetéstől.”

Temetés. Temető. Oda igyekeztünk a Danyivölgyön át. A halódó zsidó temetőből (mert az is halódik emberek hiján) néztük a völgyben a borzalmas emlékü téglagyárat... Aztán másúton vissza. Meggyesalja, Toronyalja, Papszer. De még melázok a Kallószerről, ahol már nem dolgoznak a gubások-subások, akik országos vásárok a Tetemváron

főtt slivovicával. Hát felhoztak a Tetemvár domb mélyében messze elhúzózó pincéből a régen szüretelt borból egy „lopó”-val.

Kiveszték a hatszáz éves Miskolcban a timárság, a guba-suba készítés, a híres csizmadia cég minden mestere. Nincs meg a csizmadia szín sem, ahol a színlelő-adások voltak, míg az ország elsőnek épített színháza el nem készült Déryné ifiasszony, Naplója tanusa-ga szerint még a csizmadia-színben énekel. A Tóth-utca egy kis házából vitték ki őt a Nagylány temetőbe. Hová lettek a kötélverők? A pipások? A kefések? A zsidó nyeregkészítők, akiknek külön céhük volt? Én még láttam a Biró Pál úkapjának a mesterlegény-levelét, amit a zsidó nyereg-céh állított ki. Geigernek hívták őt, de a parasz-tok Hegedűsnek nevezték el. Mint a szomszédunkat, az öreg Stern bácsit, Csillagnak.

Am itt vannak a gyárak, amint a képes újságokból látom. Nagy lett a hatszáz éves város. Megvan még a Setét kapu és megvan a mi öreg házunk is, a telek-könyv szerint még a nevünkön. Örzik is tisztelettel, mert a három legöregebb ház egyike, ahol a családunk 1848-tól 1948-ig élt. Ma műemléknek cseklarálták.

De mivé lett, hová lett az a dolgos, derék 15 ezer főnyi zsidó polgárság a sok iskolájával, ahonnan annyi világhíresség került ki?

Oh, ne térv vissza soha-soha göröngyös multad rö-gemást nem isznak kis üstön

Földalatti palota-múzeum Kínában

1580-ban, tehát közel 400 évvel ezelőtt, Pángtól észak nyugatra pompás nárvány-palotát építtettek 21 méterrel a föld színe alatt. Ezt az épületet most múzeumként megnyitották a nagyközönség előtt.

A kastély fekvése, pontos bejárata a legújabb időkig ismeretlen volt. Ezelőtt 10 évvel, évtizedekig tartó kutatómunka után sikerült megállapítani.

A palotát a Ming-dinasztia egyik uralkodója, Wan-li császár számára építtették. Az 1270 négyzetméter területű, 74 méter hosszú „T”-alakban épült és sirbolként használt palotának öt kamra van. Ezeket tökéletesen kifaragott hatalmas, 5-6 tonnás, hófehér márványtáblákból épült falak választják el egymástól. A sírban rábuk-kantak a császár és két felesége koporsóira és nagyszámú történelmi és művészeti értékű kegytárgyat is találtak, amelyek a múzeum kiállítására kerültek.

A hódok is veszélyeztetik a vasútat

A kanadai Quebec mellett vonatkiállítás történt, amelyet a hódok által emelt földhányás okozott. Az egész pályaszakaszt megvizsgálták és kiderült, hogy a hódok más helyeken is olyan „földmunkát” végeztek, amely esetleg súlyos szerencsétlenséget okozhatott volna.

DIOLEN LOFT

A TÖKÉLETES KÖTÖTTRUHAZAT

Mindig új — megtartja eredeti formáját

dús fazon- és arnyalat-választék — szintartó.

the perfect knitwear „without problems”

® — registered trade mark

MELNIK ADV.
1965 XII 3 Uj Kelet 11

Ejn-Gedi 10-ik születésnapját ünnepli

Tipikus „svájci” kép: az országút baloldalát magas hegyek szegélyezik, jobboldalán a mozdulatlanok tűnő nagy tó, a Holt-tenger terül el. Az út helyenként elváglik a tengertől: a kopár hegyek közé szorult sziklás, robbantott kanyonok, majd vízmosásokon, vagy csupaszi, simafalu hegyoldalak tővében. Sziklatömbök lógnak a medrek szélén, szinte az út fölött és rémítgetik az utasokat: „Mi történik, ha egyszer valami titokzatos erő lesodorná a melybe, az úton haladó járművekre?”

Aztán, minden átmenet nélkül, a táj barátságosabbá, „civilizáltabbá” válik: zöld foltok tűnnek fel a távolban. Ejn-Gedi megmúvelt földjei, gyümölcsösei, ligetei. A Holt-tengerbe benyúló lapos dombtetőn már látszanak a kibuc háza: úgy tűnik, egy-két perc és elérjük őket. De az út kaavarg és megint csak fordul és a csábító zöld foltok még távolabbra kerülnek. De végül, a hegyoldalba vajt szar pentin-szalag, a zöld pálmásor között bevezet a település központjába és pontosan, a „kipára” hasonló tetejű, kör alakú étkezőhelyiség előtt ér véget.

Délióban érkezünk: a kibuc étterme tele van „chávérokkal” és vendégekkel. Kibuci vendéglátás fogadja az érkezőt: nem kérdezik, kik vagyunk, honnan jöttünk, milyen szándékkal és máris az egyik füres asztalhoz invitálnak bennünket. Kérdezés és kérdés nélkül percek alatt belül felszolgálják az asznapi „tipikus-menüt”: paraicsom-levés, halfilé tökfőze ékkel és datolya-kompót. Mint kiderül, Ejn-Gedi konyhája önelátásra van berendezve: csak a halfilé „import” — a menü többi ételt a kibuc saját terméséből állították össze.

A sokablakos, kiáttoronyra emlékeztető étkezőből, csodálatos panoráma nyílik a Holt-tengerre. Nem véletlen, hogy éppen ide épült a szép kivitelezésű, modern, tetszetős berendezésű étterem, amely egyben — esténként — kulturális is: ez a vidék legszebb pontja. És így az sem meglepő, ha a kibuc-chávérok az étkezés végén nem ugrálnak fel az asztalok mellől és szívesen elidőznek a helyiségben.

Nyolc év óta élek itt, de nem tudok betelni a szép kilátással és mindig gyönyörködöm benne — mondja Jóna (Jonki) Ajál, a kibuc, mosolygó, telt arcú, ápolónője. A kibucban ment férjhez, öt évvel ezelőtt, férje az „öntözési részleg felelőse” — címet viseli. Két gyerekük van, egy fiú és egy kislány, akik — mint ez a legtöbb kibucban szokásos — a gyermekházban laknak: csak délután, munka után, vannak együtt szüleikkel.

A városból jött látogató oblgát és tipikus kérdését tesszük fel, amely már bánáskodik a kibuc tagok: „Hogyan, hiszen olyan sokszor kérdezték meg tőlük: — Milyen az élet Ejn-Gediben, távol a nagvárostól, a világ végét? Szívesen él itt, vagy szeretne bejebb kerülni az országba?” Jóna kerek, mosolygós képe egy létezővételnyi időre elkomolyodik. Majd a mosoly újra felderül arcán, amikor mondja:

— Nem vagyunk gyerekek! Tudjuk, van könnyebb életforma is a miénknél. Nem a megszokás, a nehézségekbe való beletörődés vagy a fásultság tartja egybe a kibucokat. A közösségi élet — bármennyire is elcséppell frázisnak hangzik — de gondtalanságot biztosít tagjainak. Persze nálunk is vannak — mindig is lesz-

Irta: Boros György

nek — elégedetlenek, de a férjem és én, és a legtöbb kibuc-cháver nem gondol elmenésre. Nézzé, a városi ember örül, ha egy új bűrtort, új holmit vesz a vásárára, mert az, az övé. Mi akkor örülünk, ha a gazdaságunk egy új géppel, új felszereléssel szaporodik, új öntözőberendezést raktak le, új lakóház épült — mert ez a miénk. Tíz éves eredményeknek — melyeket az ember két keze munkájával ér el — nem könnyű hátat fordítani...

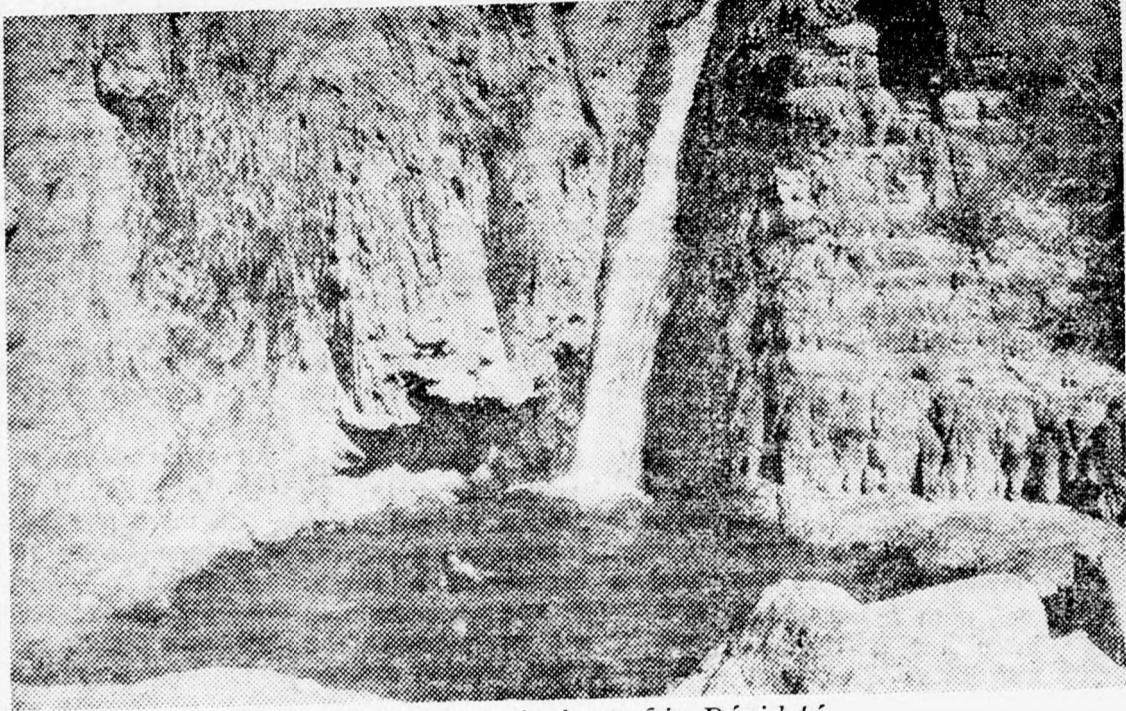
— És mennyivel jobb az élet a városban? Semmivel. Kultúra, szórakozás, pihenés

itt is megvan — mi kell még? ... A szép ruhák talán? ... Nekünk nem hiányzik... Nézzé, mint képzett ápolónő, tudom elhelyezkedhetnék jó fizetéssel, a városban is. De nem tudnék többé a győrekeim, Dán és Irit szemébe nézni.

Ejn-Gedi nevével a T'nácban többször is találkozunk. Az Irás szerint itt talált menedéket Dávid, Sál elöl. Josafát idejében Jehuda itt mérte össze erejét Moáb és Amon seregeivel. Az Első Szentély papjai Ejn-Gedi börtöt használták az ünnepi „kidushoz”. És már abba az időben is híres volt dato-

lyájáról és az „áfárszemon” gyümölcsből nyert olajáról is. A római birodalom korában, mint arról Josephus Flavius is megemlékezik, Ejn-Gediben volt a császár nyaralója. A makkabeusok támadásakor romboltak le a rómaiak a lakóházakat, koncolták fel, vagy nurcolták rabszolgaságba, lakóit. Innen indultak a rómaiak a végső támadásra Mácáai erődje ellen...

A mai Ejn-Gedi lakosai — 120 kibuc-cháver — az ősök nyomdokain haladva — ugyancsak földműveléssel foglalkoznak. De a szőlőtermelés és az illó olajak gyártását már nem vették át tőlük. Fő jövedelmi forrásukat a 150 dunám datolya-pálmás és a 350 dunám

A Dávid-vizesés és az Ejn-Dávid tó

Ki a „vallásos” és ki a „nem vallásos”?

Irta: Dr. Herskovits Fábán

A választások vihara elült és kisebb a veszélye annak, hogy eredeti céljuktól eltérően értelmezések a szavakat. Tanulni vagyunk egy folyamatnak, amely mind szélesedik az izraeli életben és amely sérti a zsidó világnézet alapvető elveit.

Ez a zsidó világnézet belső tényező, egyéni értékek alapján határozza meg az ember vallási és erkölcsi helyét függetlenül attól, hogy az illető milyen szervezethez, kerethez, vagy akár néphez tartozik. Ennek megfelelően a zsidóság nem hirdeti erkölcsi, vagy vallási kizárólagosságot a maga javára. Elismeri a „világ népei jámborainak” létezését. A Biblia a legmagasabb erkölcsi típus megformálásánál a nem-zsidó Jóbót állítja példaként. Széles skálájú tolerancia és egyetemesen emberi magartartás jellemzi a zsidó világnézetet, a kezdetektől napjainkig. Ez a világnézet abszolút biztonosságát sugározza az igazság és a Jó erejébe vetett hitnek, amely nem fél semmiféle külső „konkurrenciától”. Ellenkezőleg, abban látja az élet küldetését, hogy minél több ember, minden ember, minden nép jusson el az erkölcsi fejlődés legmagasabb fokára.

Ezzel szemben például a keresztény vallás a teljes kizárólagosság tételén alapszik erkölcsi és vallási tekintetben. Elve: „Vélünk, vagy el-lenünk”. Vagyis, aki nem hisz a keresztény hitben, aki nem tartozik egy bizonyos kerethez, jelen esetben a keresztény egyház keretéhez, az menthetetlenül „bűnös” földi életben és a tudvilágban, függetlenül attól, hogy a valóságban az illető az általános elfogadott elvek szerint erkölcsös és hívő ember. A „megváltás” egyetlen lehetősége „lecsatlakozni a kerethez”. Abban a pillanatban a „bűnös” tökéletes lényre változik erkölcsi és vallási szempontból — még akkor is, ha az általános emberi etika szerint silány, bűnös típusról van szó. Az egyháznak ez az álláspontja érthető volt lélektani szempontból.

Ha ugyanis a „vallási és hitbeli szabadság elvét” hirdette volna, nehezen igazolható volna létjogosultságát a népek szemében, miután tanításait és ünnepeit túlnyomó többségben a zsidóságtól vette át. (Hogy kétezer év után a „vallások szabad gyakorlatának elvét” megiszta az ekumenikus zsinat, nem változtatott a tényen és több mint kétszáz év, hogy ez a határozat át is megy majd a gyakorlatba). Tehát a keresztény egyház egész története folyamán úgy érezte, hogy félnie kell a „külső konkurrenciától”.

A keresztény egyháznak ez a vallási és erkölcsi értelemben hirdett kizárólagossági elve furcsa jelenségeket idézett fel. Az első világháborút követő „keresztény kurzus” dején történt Magyarországon, hogy egy keresztény fiatalember egy zsidó meggyilkolása vádjával bíróság elé került. A gyilkos avval védekezett, hogy tette elkövetése előtt „meggyönt” a papnál a templomban és miután az „egyházi felmentést” megkapta elkövetendő tetteire, nyugodt lelkiismerettel hajtotta végre a gyilkosságot.

Ugyanebbe a fogalmi körbe tartozik Eichmann gyónatópapjának nemrég közölt nyilatkozata. Eszerint: ha Eichmann kivégzése előtt azt a vallomást tette volna, hogy hisz a keresztény vallás alapjában, vagyis a keresztény egyház keretéhez tartozik, abban a pillanatban ártatlan, büntelen emberré változott volna, akinek feltétlen része a tulvilági üdvösség, sokkal inkább, mint az általa legyilkolt, vagy legyilkoltatott zsidó mártírok milliói, akik „bűnösök” csupán azért, mert nem tartoznak a „keret”-hez.

Ez a keresztény erkölcsi-vallási álláspont alapvető elvételben van a zsidó világnézetrel. A zsidó etika élesen és hiánytalanul utasítja el és

tagadja a keresztény egyháznak ezt az elvét.

Éppen ezért bizonyos aggodással kísérik azt a tünetet, hogy a vallásos pártokban erősödik olyan hajlandóság, amely szerint vallásos zsidó ember az, aki a vallásos pártok egyikéhez tartozik. Ennek a párt-keretnek tagsági igazolványa immunitást biztosít vallási-erkölcsi szempontból. Ezt az immunitást nem sértheti és nem oldhatja fel még az sem, hogy a tagsági igazolvány tulajdonosának tettei kisebb, vagy nagyobb mértékben távol vannak, vagy eltávolodtak a zsidóság alapvető erkölcsi és vallási törvényeitől. Ugyanakkor nem tekinthető vallásos hívő zsidónak, aki nem tagja a vallásos pártnak, illetve nem tartozik a „keret”-hez. Mivel akkor sem, ha az illető egyébként életmódjában, magartartásában ösztönösen hívő, vallásos zsidó életet él. Ez a lépten-nyomon kiütköző álláspont alapjában sérti a zsidó világnézetet és szolgálja másolva a keresztény egyház károsatos álláspontját.

A vallásos pártok körében ez a jelenség szintén az erkölcsi és vallási biztonság hiányának a tünete, amely fél a külső „konkurrenciától” és idegen szellemet visz be a zsidó világba a keresztény „vallási és erkölcsi kizárólagosság” elvével.

Kétségtelen, hogy Szináj hegyén a Tóra az egész zsidó népnek adatott és nem egy bizonyos csoportnak, vagy pártnak. Mégsem tagadható bizonyos szempontból a vallásos pártok létjogosultsága Izraelben. A vallásos pártok által gondozott iskola-hálózat például az ideálok és a zsidóság szellemében neveli az ifjúságot. Ez az ifjúság szinte teljes mértékben mentes az „ifjúkori bűnözés” Izraelben is tragi-

kus méreteket öltő ragályától. Ez a tény a legnagyobb elismerésre méltó. Ilyen értelemben lehet megokolt a vallásos pártok létezése a felnöttek körében. Ha minden tagja a vallásos pártoknak mintaképül szolgálhatna — mint a vallásos iskolák neveltjeinek tömegei — egyenlőségben és a magartartás erkölcsi és vallási tettei alapján „Isten és ember társai felé” egyaránt, akkor nagyon sokan lennének Izraelben és az egész zsidó nép körében is, akik azért imádkoznának, hogy az ilyen párt legyen minél nagyobb és hatása minél erősebb.

Nem ezt a lehetőséget szolgálta az a szerencsétlenül megszervezett „szimpátia-tüntetés”, amelyet a vallásos párt rendezett egyik vezető tagja „tisztelőre” — a választások előtt.

Ebből a tüntetésből nem vált világossá, vajon a vallásos pártok nézete szerint az az ember-e a „vallásos és hívő”, akit „bizonyítékok hiányában” felmentenek a vád alól, vagy pedig az a hívő, a vallásos és hívő, akit bizonyítékok hiányában felmenti a vádlottat? Az sem tisztázódott ebből a „szimpátia-tüntetésből”, hogy a vallásos pártok véleménye szerint is igazán „vallásos hívő” zsidó ember a dolog természeténél fogva nem kerülhet bíróság elé. Viszont az a „vallásos hívő”, aki büntetést elvonn, vajon milyen jogon követelheti, hogy ne kerüljön Izrael független bírósága elé, pontosan úgy, mint az ország bármelyik más bűnözője, aki történetesen nem tartozik a „keret”-hez?

Izrael társadalmának, de elsősorban a vallásos pártoknak kötelessége, hogy ezeket a kérdéseket fenntartás nélkül tisztázzák és ezzel utat adjanak a keresztény jellegű idegen szellem behatolásának a zsidó világnézet eredetisége és magasrendű tisztasága sulyos kárára.

Charley-t, társai úgy nevezték: „A kigyóvadász”. Nem ok nélkül. Az évek folyamán — mint meséli — több tucat ártalmatlan kigyót és mérges viperát elpusztított a földeken és a lakóházak között. Nem kell hozzá más, mint egy egyszerű szerszám, a kétágu, villás bot és — nagy adag bátorság. Charley mindkettőtvel rendelkezik. Azonkívül — ha már a kigyó a „specialitása” — kigyómarás elleni szerszám is hord állandóan magánál. Nem egy megmárt ember életét mentette meg gyors beavatkozásával...

Tíz évvel ezelőtt is ez volt a nagy problémánk és ma is: a lakásvizonyor. Nincs elegendő lakás... — folytatja Jorám-Charley. — Jönnek újak, lelkes fiatalok, akik le akarnak telepedni nálunk. Aztán 6-8 hét múlva családostan visszamennek kibucukba, mosávkba. Csak erifekben, vagy sátrakban tudjuk elhelyezni őket. És éppen olyan zsúfoltságban, mint amikor mi kzdük, tíz évvel ezelőtt. Pedig alandóan építkezünk — költségvetésüket biztosította a Szochnut — de a munka tempója nagyon lassu. Miért? Mert a Szolei Bone építómunkásai a rossz elszállásolási lehetőségek miatt, nem maradnak meg egy hétnél tovább. A vatikok, az elsők, már azért assan átköltöztek kőházakba, de az új chávérok, még mindig sátrakokban laknak a régi telepen, amely inkább rozszant mábárára hasonlít és nem egy lakótelepre. Már régen lebontásra van itélve. A mezőgazdaságon kívül Ejn-Gedi másik jövedelmező forrása: a turisztika

Nyolcezer kiránduló fordul meg évente Ejn-Gediben, ebből ezer vendég a kibuc üdülőjét keresi fel — mondja Micháel, a kibuc-titkár. — Pedig a szolgáltatások nálunk nem érik el a többi üdülőkété. De ezt mi nem titkoljuk el: előre kijelöljük vendégeinket. Velünk együtt étkeznek a közös étteremben, csak ételjük gazdagabb a kibuc-tagokénál. A vendégeknek meguknak kell takarítaniuk szobájukat is és nincs minden szoba mellett tusoló és medencehelyiség sem. Mégis, évről-évre visszatérnek vendégeink. Már tévézárkor lefozták szobájukat a jövő szezonra...

Mi a titka Ejn-Gedi népszerűségének?

Ez volt fő vonzóereje. „Atrakciója” kétséget kizáróan a Dávid-vizesés szépsége. A harminc méter magas sziklafalról lezuduló vízhatár, amely a sziklákkal körülvett tóba ömlik. Az Ejn-Dávid-tengerszem kristálytisza, áttetsző víz vonzza a fürdőzőket — annak ellenére, hogy télen-nyáron, a legnagyobb kánikulában is jéghideg... A kirándulók sorban állnak a tóhoz vezető keskeny ösvényen: „Rák betor, cháver...”

Egyébektől a vizesésnél eredeti szokást honosítottak meg Ejn-Gedi telepesei: itt rendezik meg az esküvői szertartásokat. Ez már tradícióvá vált náluk. Amikor megérkezik a rabbi Beér-Sévárol — rendszerint a magyaraiuk Jicchák Fruchter rabbi — a menyasszonyt s a völgyényt felvirágozott kocsin viszik ki a vizeséhez. Előttük halad, násznagy minőségű a kibuc legidősebb és legmegőrzöttebb” agglógenve számarháton — utánuk vonul énekelve, táncolva a nász-nép.

A „chupát” a festői „diszlet” előtt állítják fel a szik lapadon, a finom permentként hulló vízpárában. És a zuhatag hangjai aqják az aláfestő, kísérőzenét a chupa szertartásához.

És így nem meglepő, hogy a kibucból még egyetlenegy ifjú pár sem utazott nászútra a Niagarához Ejn-Gedi saját kis „Niagarával” rendelkezik...

Az u

Osszeült a legfőbb tisztasítottak voltak meg és Rut H. Návon, A

A héten ismét kezett Marc C. ciorszagban zsidó festőmű nagy barátja nagy eseményünkben. Ezú

Képünk

Egy illusztrációba érkezett pokban. Képi Trosz-iniszly ötgymekes ábrázol. Egyik betegségkor mat tette, ho csésen felépül elzárándokol Szentföldre. megartotta.

Képünk Názár

Az utóbbi napok eseményei ÜGYELJÜNK A NAPTÁRRA!

képekben

Dátum-elírások következményei

Írta: Dr. Sugár Gyula

Összeült a VI. Kneszet. Képünk az izraeli törvényhozás házában elnökségét és legfőbb tisztségviselőit ábrázolja. Középen ül Kádís Luz, akit ismét házelnökké választottak. Nyolc alelnöke van a Kneszetnek, közöttük ezúttal négy asszonyt választottak meg ebbe a magas tisztségbe. Emma Talmi, Dvora Necer, Tova Szanhedrai és Rut Hektin a házelnök mellett foglalnak helyet. A férfi-alelnökök, Jicchák Návon, Arje Ben Eliézer, Jozsef Szerlin és Jiszráél Jesájáhu a parlament legfőbb tisztségviselőivel a csoportkép álló sorában láthatók.

A héten ismét Izraelbe érkezett Marc Chagall, a Franciaországban élő világhírű zsidó festőművész, országunk nagy barátja. Látogatása nagy esemény kulturális életünkben. Ezúttal azért jött,

hogyan megbeszélje az új Kneszet-épület freskóival összefüggő problémákat. Mint ismeretes, a művész vállalta az új izraeli törvényhozás háza falfestményeinek elkészítését.

A Londonban megrendezett világ-szépségkirálynő-választás hetekig foglalkoztatta a legnagyobb magazínokat és televíziós-adókat. Izrael színeit Slomit Gát képviselte. Mint ismeretes, tavasszal koronázták meg Jeruzsálemben Izrael szépségkirálynőjévé.

Képünkön: Slomit Gát rádió-interjút ad a választás egyik „viharszünetében” az angol rádió, a BEC munkatársának.

Egy illusztris francia turista érkezett Izraelbe a napokban. Képünk Geneviève Troszezinszky asszonyt, egy ötgyermekes francia anyát ábrázol. Egyik fiának súlyos betegségekor azt a fogadalmat tette, hogy ha szerencsésen felépül a gyermek, — elzarándokol samárháton a Szentföldre. A fogadalmát megtartotta.

Képünk Názáréteben készült. Troszezinszky asszony — samarával együtt — a városi turistahivatal előtt látható.

Az izraeli naptárak jórésze — havi és heti beosztásukban — követik a Gergely naptár rendszerét, azonban a naptári év nálunk nem Szilveszterrel, december 31-ével, hanem ros-hásáná ünnepét megelőző nappal végződik, bármily naptári napra is esik az.

Idén, szeptember 27-ikére esett ros-hásáná első napja, ám az előző év egyik naptár készítője nem állt meg a napok nyomtatásával szeptember 26-án — amint ez a kezünkbe került Ben-Gal rekám naptárából kiténik —, hanem kinyomtatta végig az egésze hónapot, sőt, túlbuzgóságában megtoldotta még egy nappal, szeptember hó 31-ikével is!

Ez a nemlétező nap, bizonyára sok bonyodalmat okozott mindazoknak, akik a naptárban híven megbíznak. Az erre a napra kiállított váltók nem jártak le, azokat pedig, akik — felületesen — ezt a napot is bekalakulták napi jövedelmükbe, vagy szabadságukba, komoly csalódás érhet...

A dátum elírása következtében igen kellemetlen helyzetbe került az a kibuc-chávérunk, az egyik európai országban lakó, hosszú éveket óta nem látott édesanyja látogatására nyolcnapos vizumot kapott, az illető állam izraeli konzulátusán.

Megérkezése után, az előírásoknak megfelelően, azonnal jelentkezett a rendőrség, ám legnagyobb meglepetésére, a hatodik napon beidéztek és felszólították, azonnal hagyja el az országot, lejárt tartózkodási engedélye.

Chávérunk magabiztosan vette elő útlevelét, — neki nyolcnapos vizuma van, miért zaklatják idő előtt —, de megdöbbenve látta, hogy a konzulátuson nem tüntették fel külön a nyolc napot, hanem dátum szerint, éspedig február 23-tól 31-ig terjedően jegyezték be látogatási engedélyét útlevelébe, a rendőrség pedig automatikusan a következő napra, vagyis március 1-ére jegyezte elő kiutazását.

Nyilvánvaló tévedés történt, próbálta magyarázni, hiszen nincs szökőév, február 30. és 31. pedig egyáltalán nem létező napok... de mindhiába. Lehet, hogy igaz van, érvelték a rendőrségen, de ők csak azt látják, engedélye február végéig szól, miért nem nézte meg előbb, és igazítottatta volna ki vizumát, mielőtt útnak indult!

Semmi nem használt, hat nap után távoznia kellett. Régi cionista ismerősünknek pedig, fiatalon tervezett aliijázása elmaradását és csaknem vesztét is okozta, születése napja dátumának elírása.

A harmincas évek végén, amikor még zsidóknak is adtak Magyarországon kívándorló-útlevelet, ő is beadta összes kellékekkel felszerelt kérvényét.

Néhány hét elteltével beidéztek az útlevél-osztályra és közölték: „Egy kis hiba van a születési bizonyítványában!”

Persze nyomban arra a „kis hibára” gondolt, ami a „vallása” rovatban van bejegyezve, de csakhamar kiderült, születésnapja körül van a hiba, mert ez április 31-ével, egy nem létező nappal szerepelt. Valószínűleg a jegyzői hivatalban tévedtek a másolásnál, oda kell utaznia, nyomban kijavítják, biztatták jóindulatúan az útlevél-osztályon.

Sajnos, szülei egy határmenti kis falut, Kovácsvágást, választották születése helyéül, ahová, másfél napi vonatkozás és gyaloglás árán lehetett csak eljutni.

A falusi jegyző egyre zordabb ábrázattal hallgatta, hogy az általa kiállított

anyakönyvi kivonatban valami hiba volna, előkereste nyomban az öreg anyakönyvet és amikor megtaálta az eredeti bejegyzést, diadalmasan harsogta: „En nem szoktam tévedni, a kivonat szóról-szóra egyezik az eredetivel, nincs semmi javítani való!”

Nehezen lehetett meggytetni vele, hogy mégis csak van valami kiigazításra szükség, mert április 31-én nem lehet születni, legfeljebb április 30-án, vagy május 1-én.

Akkor pedig igen nagy a baj! — így a jegyző —, az eredeti anyakönyvi bejegyzést csak hosszadalmas eljárással, külön beügyminiszteri rendelettel lehet kijavítani...

Megindult a hosszadalmasnak ígérkező eljárás...

De vajon, kinek is lett volna fontos, a zsidó törvények szülése és dúlása idején — de máskor sem nagyon —, egy zsidó fiatalember születési dátumának kijavítása.

Eleinte még biztatták, aztán már azt sem, csak a vállukat vonogatták. Közben behívták munkaszolgálatra, mit sem törődtek azzal, hogy egy nemlétező napon született... és aztán végigjárt, ezer életveszély között, mind annyiumk kálváriáját... csak a háború után sikerült aliijázni. S mindezt azért, mert egy falusi anyakönyvvezető elfelejtette, hogy április hónapnak csak 30 napja van.

Ahol a jótettért börtön jár

(Folytatás a 3-ik oldalról)

Azóta — többek között — a gyermek zsidó nevelésével is törődnek.

Héberre nem tanítják, mert ők maguk sem tudnak...

Bukarestben, a búcsú alkalmával, dr. Rosen főrabbi megajándékozott egy kis zsebnaptárral, amely az ünnepek, kiemelkedő napok, imarendek, templomi szokások és tündinivalók mellett egy kis szótárt is felölel. A szerkesztő a közhasználatban lévő zsidó fogalmakat magyarázza meg benne tiszta s mindenki számára érthető román nyelven.

Mindjárt az elején elárulja nekünk azt, hogy mi az, hogy „alijja”.
Ime:
„Alijjának nevezzük azt az aktust, amikor a hitsorsos a Tórához járul és elmondja a szokásos áldást”.
Milyen jó, hogy a tudós szerkesztő megmagyarázta a dolgot.
A romániai zsidók még képesek lettek volna egyébre gondolni...

Ez a fiú háborúkról is hallott, egyrészt a régiekről, amelyeket a zsidók vívtak a görögök és a rómaiak ellen, másrészt az utóbbiról, amely Izrael nevéhez fűződik. Minderről az elmúlt 1-2 évben értesült, amióta szülei nem tevékenykednek a pártban és így van ráérő idejük...

Az ország nagy eseménye volt a nagy őszi, negevi hadgyakorlat, amely kedden ért véget. A miniszterelnök is megjelent a gyakorlatot záró díszszemlén, amelyet a Negev egyik tisztásán rendeztek meg, és beszédet intézett a hareosokhoz. —

Képünk a hadgyakorlat első napján készült: két katonalány — a pihenő végeztével — feicszki a hátizsákot, elrendezi a személyi felszerelést és indul a parancsban megjelölt cél felé.

ZENEÉLET

Boskovics Uri-Sándor emlékest a Milo-klubban

Egy alkotóművésznek, akit időnek előtte fosztott meg a sors munkája folytatásáról, a legszebb, a legméltóbb emléket műveinek előadása útján emelhet az utókor, éppen ezáltal demonstrálta, hogy kortársának érzi, aki csak fizikailag távozott köréből.

Boskovics Uri-Sándor sokkal erősebben írta be nevét az izraeli zenetörténetbe, semhogy ne éreznék jelenlétét akkor is, ha eltávozott közülünk, s egy esztendőre már csak szellemi képviselő fáklyavivő, úttörő, mindig új utakat kereső harcos egyéniségét.

Erdélyi működése alatt nagy figyelmet szentelt a zsidó folklórnak és a máramarosi chaszidok népzenei hagyományait lelkes érdeklődéssel gyűjtötte. Ez a tevékenysége sorsdöntővé vált számára: első zenekari művét, „Szvit zsidó témára”, melyben ezekből az erdélyi zsidó dallamokból dolgozott fel, Isáj Dobroven elfogadta az újonnan alapított Palestine Orchestra előadására és meghívta a szerzőt, költözőn Erec Izraelbe. Boskovics, elegyet téve ennek a meghívásnak, 1938 tavaszán alijázott s az első időkben a zenekar lektoraként működött, miután műve igen nagy sikerrel került bemutatásra.

Új hazájában is azonnal a zsidó zene szolgálatába állította tehetségét és hatalmas tudását, amikor a világhírűvé vált „Sémita szvit”-ben a legmélyebb gyökeréig hatolt a keleti zsidó népi szellemnek, felkarolva a köztűnket, körünkben élő különböző törzsek zenéjét, egy új, „földközi-tengeri” stílust követve. Már teljesen az új hazai zenei tőről merít, a galúti hagyományok helyett egy újjáéledő nemzetnek új életet szövelő, bizakodó, derűlátó hangját szólaltatva meg. Ebben a szellemben keletkezett oboára és zenekarra írott versenyműve is, melynek megkapóan közvetlen témái és a környezet mély felismeréséből fakadó könnyed stílusa az új világ nyelvét hirdették. Hegedűverseny zárkózottabb, tömörebb kifejezésével is ennek az iránynak a szószólója.

BACH-EST A MUZEUMBAN

Frank Pelleg évtizedek óta lelkes terjesztője nálunk Bach műveinek s a tel-avivi Múzeumban ezidén is sorozatosan mutatja be csemmalőr írt szóló- és kamaraműveit. Az elmúlt szombat Robert Michelucci firenzei hegedűművésszel három szonátát adott elő (B-moll, C-moll és A-dur). A megelőző héten a Collegium Musicum keretében Ejtán Lusztig adott elő Bach-kantátákat s így legalább némileg érezzük pótolva azt a súlyos mulasztást, melyet hatalmas műveinek mellőzése jelent. A nagy misék és passiók, a nálunk fennálló különleges okokból nem kerülnek előadásra, kantátáinak csupán egy töredéke ismeretes, orgonaműveinek elenyésző része pedig legfeljebb csak átiratokban kerül nagyrítán előadásra. Így Frank Pelleg felbecsülhetetlen úttörő munkát végez a Bach-kultusz terén.

Csemmalőhangja teltebb, zengőbb, színesebb lett és, már annymire ennek a régi hangzsernek csökkenés ellenállása megtörhető, úgy Pelleg a lehetőség szerint letempította a zörgő, ércesen pengő, szárazon pattogó hangzásokat. Erett művészet a kitűnő olasz hegedűs mellett teljes mértékben érvényesült, és bár a csemmalő egyetlen más hangszerrel sem hajlandó szerelmi viszonyt folytatni, a hegedű

Dalait, kórusait hamarosan annyira magévá tette a jisuv, hogy egyesek közülük már szinte népdalként mentek át a köztudatba. Fanatikusa volt a T'náchnak és a héber nyelvnek, s életcéljává tűzte ki magának, hogy ezeket a zenében is, bármilyen stíluson, bármilyen harmonikus rendszeren írjon is, híven kövesse. 1942-ben írott hegedűversenyéhez azt írja, hogy „kifejezi országunknak és lelkünknek, a T'náchnak élményét”.

Ehhez a fanatikusan követt elvhez mindkét alkotóperiódusában hű maradt: a Milo művészklubban tartott gyászünnepeken két tehetséges akadémista lány által négykezes zongorán előadott híres „Sémita szvit”-jében épp úgy megnyilvánul ez a törekvés, mint három évvel 1964 november 5-én bekövetkezett halála előtt írott, s a Henriette Szold nemzetközi díjjal kitüntetett „Bát Jisráél” c. művében tenorszólo, ének- és zenekarra, melynek felvételét a Filharmonikusok előadásában ezúttal hangszalagról hallottuk. A T'náchnól merített szöveg zenei deklamációja bámulatos hűséggel simul magának a nyelvnek belső zenéjéhez.

A Milo-klubban tartott emlékkoncerten Menáchem Avidom zeneszerző emlékezett meg egykori kiváló kollégájáról, Pártos Odón professzor pedig emberi és művészi érdemeit méltatta. Fenyves Alice nagy elmélyüléssel adta elő E. Neumark zongorakísérettel a fivére által ösbemutatót hegedűverseny „Andante”-tételét.

hangjával ezúttal feltűnő odaadásban olvadt össze. A valóban kitűnő Michelucci izig-vérig olasz Bachot prezentált nekünk, sőt a C-moll szonátában a Sicilliana olasz táncban a markáns táncritmust még édes ariózóval is helyettesítette. Ez a délvidéki Bach is élvezetét szerzett azonban, amint kissé aklimatizálódtunk stílusához. Pelleg szólószámmokként a Chromaticus Fantáziát és Fugát, majd az Olasz Konkertet játszotta fölényes művészi megértéssel. A tel-avivi közönség dicsőretére legyen mondva, a Múzeum terme túlszűfolt volt. A két művész vasárnap este új műsorral adta második hangversenyét.

ZONGORA-EST

A külföldről a múlt évben hazatért izraeli zongorista, Ilan Rogoff az Ohel Sém rendkívül jól látogatott termében önálló koncertet adott. Rossz zongorája ellenére is örvendünk, hogy régi ismerősünk, az „Ohel Sém” vizsztatért eredeti rendeltetéséhez, hiszen nincs nála megfelelőbb közepmagyságú termünk erre a célra és csak a rendkívül magas terebértartja vissza a művészeket igénybevételétől. Akusztikája kifogástalan és nézőtere izléses. Így kellemes atmoszféra fogadta a fiatal művészt, aki hatalmas, bár korához

IZRAÉLI ÉJSZAKÁK

AKI MAGA TOLJA A SZEKERÉT

Az ötvenes évek erkölcsi és kasszasikere volt Kishont Ferenc „Akinek tolják a szekerét” (Smo holéich löfánv) című bűbajos társadalmi szatírja. Most, amikor egymás után kerül sor a régi és új „klasszikusnak” számító színművek rezipriére, a Závit elhatározta, hogy új szereposztásban előadja az „Akinek tolják a szekerét”, amelyet annakidején a Habima mutatott be.

Ezúttal Smuel Acmon rendezte Kishont Ferenc vigjátékát, amely egy leleményes új olé beilleszkedését és gyors karrierjét meséli el az izraeli valóság görbe tükrében. Miután az első bemutató óta gyökeres változáson ment át az izraeli valóság, elsősorban a gazdasági élet (pl. elmúlt a céna korszak), Kishont Ferenc átirta a színmű néhány ama jelenetét, amelyek az 1965 évi izraeli valóságban már nem állják meg a helyüket, mint például a jég-hordás.

Kishont, szokásához híven, nem hagyja, hogy a rendezők „szabadon garázdálkodjanak” és ezúttal Smuel Acmon mellett áll, hogy gyakorlati utasításaival elősegítse színműve ismételt sikerét.

A SZENEGALI TÁNCSEPOLI

December 6-án kezd meg három hetig tartó izraeli vendégzereplését a szenegali nemzeti táncseport. A kitűnő együttes, amely három évvel ezelőtt már járt Izraelben, 50 énekesből, táncosból és zenészből áll. A szenegaliak, akik legutóbb a Szovjetunióban és az edinburgi fesztiválon léptek fel, három tonna díszlet és kosztümöt hoznak magukkal, természetesen a tucatlány eredeti egzotikus hangszerrel. A szenegali ballet-csoport élén Maurice Szungor áll, aki unokáncse a szenegali államelnöknek.

KI LESZ HERSELE?

Rottbaum lengyel vendég-rendező a Haifai Városi Szín-

KÉRDÉS - FELELET

Kérdés: Milyenek kell lenni egy jó propagandistának?

Felelet: Még a régi világban történt, hogy Bugyola jelentekzik egy áruházban eladónak.

— Kérem — mondja neki a személyzeti főnök —, alkalmazzuk, de csak akkor, ha bezonyítja képességeit. Száz pengőért kell eladnia egy öltönyt, mely így néz ki: rikító sárga zakó, vörös hajtőka és a nadrág egyik szára sötétkék, a másik zöld.

Másnap a személyzeti főnök megkérdte az új segédet, hog eladta-e az öltönyt.

— El — mondja sugárzó arccal.

— És mit szolt a vevő? — Ó maga nem szolt semmit, csak a vakvezető kutya morgott egy kicsit.

egyáltalán nem illő, sajnálatosan konzervatív műsorral lépett fel.

Ilan Rogoff lelke mélyéig lirikus. Maradéktalanul jutott el a tisztá lra Schubert F-moll Impromptujában érvényre, melyet nagy megértéssel és igen szép kidolgozásban hallattunk. Művésziünk lírája azonban olykor erősen feminin jelleget ölt, s Schubert B-dur Impromptu-jának nagyon is férfias hangjának vontatott tempóját, érzélgősséggel határos ellágyulással — nem felelhetek meg.

Technikailag kifogástalanul adta elő Beethoven E-dur, Op. 109 szonátáját, melynek „andante espressivo”-ja valóban költői elmélyedésszerű és meleg kedélyről tanuskodott. Hasonló részletek Rogoff elő-

habán már megkezdte a Hersele Osztopoler című vigjáték próbát. Ez a darab a letűnt „zsidó kisváros” mesebeli alakjának történetét eleveníti fel. A cimszereplő-játéka miatt kemény küjltássa miatt kemény kullisa mögötti harc dúlt a haifai színházban. A vendég-rendező Jákob Ben Szirát választotta ki a főszerereplő-játéka, a haifai színház igazgatója azonban megvétózta ezt a határozatot és Hersele parádés szerepét Jákob Bodónak adta.

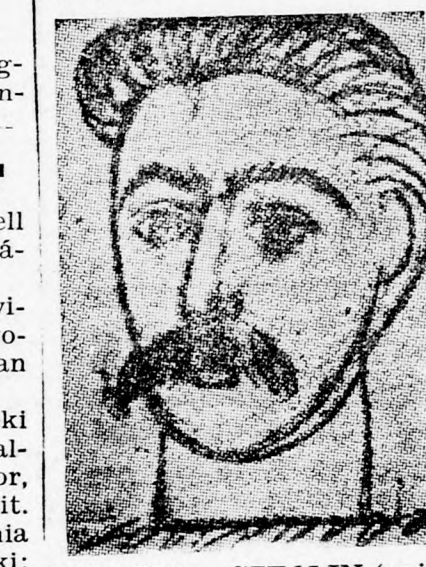
KETTŐS PREMIER ES A HARMADIK AZ OHELBAN

Két új szindarabban jelentkezett múlt héten az Ohel. Az egyik John Orton „Sloane úr” című színműve, a másik pedig Molière „A képzelt beteg” című vigjátéka volt. „A képzelt beteg” cimszerepét ezúttal Sáj Ofir játszotta Molière színművét 12 évvel ezelőt már előadta az Ohel és ezelőt már két másik színház is bemutatta. A jelenlegi előadásnál Natan Altermann fordítását használják fel, a rendező pedig a francia Roland Pietri.

„A képzelt beteg”-et 1673-ban Párisban mutatták be először. Ez volt Molière utolsó írása és a szerző, aki színezt is volt, „A képzelt beteg” negyedik előadása közben a sznpadon halt meg. Az Ohel már készül a következő premierjére, amely Labiche „Férichon úr utazásai” című színműve lesz Ávrahám Aszeo rendezésében.

PICASSO — szobafestő

Pablo Picasso egy elvesztett fogadás következtében improvizált freskókkal díszítette barátjának, egy vallűr-s-i fazekasnak a műhelyét. Miközben Picasso dolgozott, a fazekasmester ezt a feliratot helyezte műhelyének ajtajára:

PICASSO: SZTALIN (rajz)

„Szobafestési munkálatok miatt a műhely ideiglenesen zárva!”

Az esetnek persze híre ment és turisztikai szenzáció lett a vallűr-s-i fazekasmester műhelye. Egy amerikai műgyűjtő hatalmas összegű ajánlatot tett a Picasso freskókat tartalmazó fazekasműhelyre.

adásának legihletettebb mozzanatait képviselték. Viruóz technikája Debussy „Feux d'artifice”-jében bontakozott ki.

Liszt hatalmas H-moll szonátájával zárta műsorát. Ha nem is birkózatott meg ennek a nagyszabású műnek a démoniségével, már az is figyelemreméltó, hogy sok feminin „betűremlése” mellett is széles vonalban, igen intelligensen volt képes részleteit felépíteni. Valóban tehetséges zongorista, s ha majd nem hagy kétséget felőle, hogy Ilán vagy Ilana szólalt-e meg előadásában, azaz nőiesen értelmes líráját szigorúbb keretekbe képes majd foglalni, sokat várhatunk tőle.

Pataki László

RÓNAI ÚJ FILMSZEREPE

December első napjaiban kezdik meg a Geva filmgyárban a „Két Kuni Lemel” filmváltozatának forgatását Jiszráél Becker, a Habima tagjának rendezésében. A „Két Kuni Lemel” szindarab változatát sokszázas előadásban játszották néhány évvel ezelőt Izraelben. A filmben szerepet kapott Rónai András, a Habima művésze is. Itt említjük meg, hogy az idén ez lesz Rónainak a második filmszerepe. A budapesti származású művész „Robbantás éjfélkor” című izraeli-francia koprodukciós filmben játszott legutóbb jelentősebb szerepet Pascale Petit oldalán.

„KOL HÁKÁVOD”

Az északi hadtestparancsnokság színjatszós együttese a napokban mutatta be „Köl hákávod” című új műsorát, amelynek rendezője Smuel Sáj. Az első előadásokat a katonai táborokban tartják meg és a társulat csak néhány hét múlva jelentkezik a tel-avivi közönség előtt.

A „Köl hákávod”, a katonai szintársulatok „hagymányához” híven egyfelvonásosokból és strófákból áll. A szövegírók között találjuk Kishont Ferenc, Jákob Bár Nátán és Smuel Sáj nevét, míg a dalszövegeket Joszi Gámszu, Didi Manuszi, Tirca Atár és Jorám Tohá-Lév írták Alexander Argov, Árje Levanon, Rafi Ben Mose és Jákob Hollaender zenéjére. Az együttesnek hét katonája és hat katonalány tagja.

SZÍNHÁZ A BÖRTÖNBEN

A chonoi „Walter Reuther” kultúrház műkedvelő színjatszós együttese a napokban a tel-mondi ifjúsági börtőnbelen szerepelt, ahol Molière „Botcsinálta doktor” című komédiáját mutatta be nagy sikerrel. Az előadás után a műkedvelő színészek hosszasan elbeszéltek a fiatalok rabokkal.

Ez a beszélgetés a tel-mondi valóságnak megfelelően a cellákban történt. A börtőnek országos főfelügyelője és a tel-mondi börtőigazgató köszönőlevelet intéztek a műkedvelő társulathoz, amely a következő napokban a ramlei fegyház és a Máaszíjúhü börtőn „lakói”-nak fogja bemutatni a „Botcsinálta doktor”-t.

VITTORIO DE SICA IZRAELBEN

Vittorio de Sica a világhírű olasz filmrendező channuk napjaiban családtagjaival rövid magánlátogatásra Izraelbe érkeztek. De Sicát közeli barátság fűzi Artur Kohen svájci filmgyártóhoz, aki channukakor tartja esküvőjét Naomi Sapirával, Mo-

se Chájim Sapira belügyminiszter leányával.

Arra számítanak, hogy De Sicán kívül a nemzetközi színházvilág számos reprezentánsa érkezik Izraelbe, hogy jelen legyen a Jeruzsáleben megartandó esküvőn.

LYSISTRATE

Aristophanes „Lysistrate” című vigjátékát utolérte a klasszikus színművek végzetése: zenés vigjáték lesz belőle. Jákob Ágmon, a Bimot izraeli színházi vállalat igazgatója a napokban Athénben járt, ahol a Lysistrate musical változatának előadására megállapodást írt alá Theodorakusz Hadzsidakisz görög rendezővel. A rendezőn kívül görög lesz a díszlettervező és dalszövegíró is, míg az izraeli vállalkozó az izraeli színészek szerződtetésével járul hozzá a koprodukcióhoz.

A Lysistrate próbát csak a jövő évben kezdik meg és az elgondolás szerint ez a „klasszikus” zenés színmű fogja képviselni Izraelt a görögországi Delphiben, a minden évben megtartott színházi fesztiválon. A bevett szokás szerint a delphi-fesztiválra, ahol kizárólag klasszikus drámákat mutatnak be, meghívják négy külföldi színházat is.

RÖVIDEN

Néhány olvasónk kérdésére válaszolva, közöljük, hogy a „Csárdaskirálynő” librettóját Stein és Schönbach írta.

Chájim Topol már bajszot növesztett, Dália Lavi pedig Sáve Ciomban édesanyjánál pihenve várja a „Fortuna” című film forgatásának kezdetét, amelyet november elejére tűzött ki Menáchem Golán rendező.

Ebben a hónapban Izraelben rendezik meg a műkedvelők által készített filmek nemzetközi fesztiválját, amelyen a népi demokrata országok képviselőinek részvételére is számítanak.

KIM NOVAKNAK nem kell helyettes

Kim Novak legutóbbi filmjében nehézségeket okozott a rendezőnek meztelen jelenetekben való fellépéssel kapcsolatban. Erre a rendező azt ajánlotta, hogy az ilyen jeleneteket dublőz játssza. Ezt is elutasította Kim Novak és álláspontját így indokolta meg:

— A be nem avatottak úgyis azt hiszik majd, hogy a meztelen jelenetben engem látanak. A beavatottak viszont felteszik a kérdést: „Ugyan, miért van szüksége Novaknak dublőzre, talán nem szép már a teste?” Há, kérem, kell ez nekem?!

„RAMA”-terem, RAMAT-GÁN

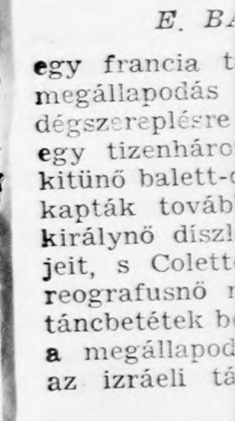
CSARDASKIRALYNO

Kálmán Imre 3 felvonásos operettje * A párisi „Chatelet” színház balettje és kosztümjei. * Koreográfja: Colette Salomon. * Fordította: Ávrahám Slonszki

70 SZEREPLŐ

Jegyek az összes jegyirodáknban Szombat, dec. 4., 2 előadás 6.30 — 9.15

Kedden 2 előadás, 4.30 - 8.30 Naponta 8.30. Külön autóbussz-szolgálat a „Rámá”-ig, R.-G., az előadások előtt és után, a Kikár Dizengoffról, a Chén-mozi mellől, Jaffáról az Alhambra elől, Sd. Jeruzsáljim

E. B.

egy francia t megállapodás degszereplésre egy tizenháro kitűnő balett-apták továb királyno dísz jett, s Colett reografusno t táncbetétek be a megállapodás az izraeli tá

ANNA-BE

franciaország léséről a r Kálmán nagyoperett hozza a síl Amerika nan landon mus A Rámá- izraeli előad nyos: ragyo dag, változ hatásos, töl tek. De az ereje tagad bemászó, K Kálmán Im Előadás a nézőkőn, akik átszell gal megbab a játékot, r lélek felid alatt — fo kéntelenül magukban diákat. Más bocsatón m kifakult m alapja ninc Ez főleg véleménye. nó nem az az orfeum szeret egy a szerelm keresztül, amor”-alap másé lesz De a köz nézőknl n operettnek

... S. Z. I. N. H. Á. Z ...

Operett Színház (Teátron Hámacházemer)

Csárdáskirálynő

Kálmán Imre operettje, szövegét írta L. Stein és B. Scheinbach, héber fordította Avrahám Slonszky rendezte Bitus Davidov, karmester Róth László, koreográfia: Colette Salamon.

Ismét új színházzal gyarapodott Tel-Aviv. Az operett-színház alapítói, Natan Gilboa és P. Gornstein, azt remélik, hogy sikerülni fog nekik a nagy külföldi operett-színházakkal együttműködni és részben izraeli darabokat együtt színrehozni, részben pedig ismert külföldi operetteket Izraelben bemutatni.

Mindenestre az első próbálkozást siker koronázta:

mese végett, hanem Kálmán Imre halhatatlan dalai miatt, amelyek 30-40 éve fülükben zsonganak, s felelevenítésük ifjuságukba viszi vissza őket...

A zenei részről lapunk külön emlékezik meg zenei rovatunkban, itt csak annyit az előadásról, hogy a színpadon ez alkalommal — ami ritka eset — a női főszereplők sokkal jobban megállták helyüket, mint a férfiak.

A SZERELMESEK
E. BAUMWELL és FREDDY LEVI

Egy francia társulattal való megállapodás alapján vendégszereplésre költöttek le egy tizenhárom tagból álló kitérő balett-csoportot. Megkapták továbbá a Csárdáskirálynő díszleteit, kosztümjeit, s Colette Salamon koreográfusnő maga jött el a táncbetétek betanítására. Sőt a megállapodásban szó van az izraeli társulatnak egy

Eszter Baumwell (Sylvia) nemcsak jó énekesnő, de kitűnően táncol is, megjelenése elegáns, szimpatikus. A szubrett, Tassy szerepében, új színésznő mutatkozott be, Anna Bella, csinos, fiatal, jóhangú és jó mozgású színésznő. Még fogunk róla hallani. Gizella Anszka, az anya hercegnő szerepében remek, komikus figura.

Freddy Lévi mintha már kinőtte volna azt a kort, amikor a fiatal, lángoló szerelmű Edvin herceget alakíthatja. Barátai, Bony és Feri (Radu Lucian és Bitus Davidov) egészítik ki a szerelmi triumvirátust.

ANNA-BELLA (TASSY)

franciaországi vendégszerepléséről is a nyár folyamán.

Kálmán Imre világhírű nagyoperettje mindent meg hozza a sikert. Európa és Amerika nagyvárosaiban állandóan műsoron van.

A Rámá-teremben tartott izraeli előadás igen látványos: ragyogó díszletek, gazdag, változatos kosztümök, határos, tökéletes táncbetétek. De az operett fő vonzereje tagadhatatlanul a főbémászó, kedves és ismert Kálmán Imre muzsika.

Előadás közben figyeltem a nézőkön a hatást: voltak, akik átszellemülten, valóságosan megbabonázták magukat a játékot, ragyogtak az emlékek felidézésének hatása alatt — főleg nők — s önkéntlenül is zümmögtek magukban az ismert melódiákat. Mások szeliden, megbocsátón mosolyogtak: naiv, kifakult mese, semmi reális alapja nincs.

Ez főleg a fiatal generáció véleménye. A Csárdáskirálynő nem az ő világuk, amikor az orfeum-énekesnőbe bele szeret egy valódi herceg és a szerelmesek tűzön-vízen keresztül, „omnia vincit amor”-alapon, a végén egymásé lesznek.

De a középkori és idősebb nézőknél nagy sikere lesz az operettnek. Náluk sem a

OEHEL SZÍNHÁZ:

SLOANE UR

Joe Orton darabja, fordította Tira Atar, rendezte C. Dromgoole, díszletek: Joe Karl.

A „fekete vigáték” — milyen kitűnő elnevezés — állítólag dívik Angliában és

TOVA PARDO

számos más országban. Ezt bizonyítja a tény, hogy Orton darabját, amely egy évvel ezelőtt került színre Londonban, már számos, állítólag 16 színházban játsszák ebben az évadban.

A fiatal — 33 éves — szerzőnek ez az első darabja (elnyerte vele az angol kritikások 1964 évi díját). Erőszak, kegyetlenség, gyilkosságok jellemzik a vigjátékot.

Igen jó megjelenésű, kellemes fiatalember a darab hőse, aki szobát bérel egy családnál. Abnormális emberek kezébe kerül, ime, a család tagjai: nimfomániás, infanilis, mániákus vénlány, homoszexuális fiú, aki különben sikeres üzletember, és aki „elszippantja” Sloanet húga kezéről; szenilis, csaknem vak, érlelmeszedéstől megmerevedett idős apa. Ő az, aki a kedves, jómodorú, szórakoztató fiatalember sötét múltját felfedi: ráismer benne volt főnöke gyilkosára.

Megtudjuk, hogy a fiú menhelyen nevelkedett, sohasem ismerte szüleit, a menhelyről

megszökött, s egyedül ténfereg a világban minden segítség nélkül, itt-ott alkalmi munkát vállalva, hogy betevő falatját megkeresse. A társadalom magára hagyta, erkölcsi korlátok nélkül üzi rossz cselekedeteit, mert nem tudja, mi a nevelés, az erkölcsi tartás. Az öreg háziurat is dühében, anélkül, hogy tudná, mit cselekszik, egy vita során agyonrúgja. Ugyanígy majdnem megfojtja a vénleányt, aki időközben barátja lett.

Valóban „fekete” a vigjáték, s nézése csaknem szenvedést okoz. Kritikusok díja? Hogyan? Miért? Kétségtelen, a szerző jól fűzi gondolatait és mondatait, érzelme is van a humor iránt. De mi

ODED TEOMI

a mondanivalója? Üres bűnügyi regénytema, egyfajta Tennessee Williams utánérzés, akinek hősei kizárólag abnormális, idegbeteg lények. De a nagy amerikai irónál sokkal kevésbé tehetségesen megírva.

Dromgoole angol rendező igen előnyösen mutatkozik be (milyen kár, hogy éppen ebben a darabban). Tova Pardo, Oded Teomi, Amosz Modady, Izrael Szegál remek összájtékot nyújtanak.

Dr. Marton Gizella

INNEN — ONNAN

24 millió csőd

Az „Europe” című híres olasz magazinban riportot olvastunk a new-yorki világkiállítás anyagi kudarcáról: állítólag 24 millió dollárral „úszik” a rendező vállalat, mert a látogatottság jóval alatta maradt a várakozásnak.

A magazin jólinformált riportere úgy tudja, hogy New York állama a hitelező, a városi tanácsnak tartoznak a rendezők.

Az olasz közönségnek stílusos problémával illusztrálja az „Europe” riportere a világkiállítás rendezőinek bal fogását. Megírja, hogy a Vatikán pavillonjának közelében night-klubot, zajos lokált rendeztek be. Candy Johnson twist-bajnoknő székelye volt ez, s műsorával nem-kegyes magaviseletre sarkallta a turistákat.

A bank, amelynek kizárólagos ügykörébe tartozott a világkiállítással összefüggő pénzügyi műveletek vitele — szintén a csőd szélén tántorg. Már ott igazgató nyújtotta be lemondását.

A világ első tudományos újságja

francia tudósok és az egész tudományos világ megünnepeli az idén az első tudományos jellegű folyóirat megjelenésének 300-ik évfordulóját. A „Le Journal des Savants” 1665-ben jelent meg és Denis de Salle alapította. J. B. Colgert, XIV. Lajos mi-

nisztere volt a kezdeményezője a folyóiratnak, amint hogy egy évvel később ő javasolta a Francia Tudományos Akadémia megalapítását is.

Mesterséges sziklamászás

Tokióban nagyon sok híve van az alpinizmusnak, de a nagyváros szorító öleléséből nem minden hegymászó tudja kiszabadítani magát. Ezen a helyzeten próbál most változtatni egy élelmes japán vállalkozó.

Partársult egy most épülő felhőkarcolóba, amelynek egyik oldalát mesterséges

hegyoldálnak képezték ki, különféle veszélyes, illetve kevésbé veszélyes szakaszokkal. A bérhegymászás nem is drága. Ha a jent izraeli pénzre szarjuk át — óránként 5 fontba kerül a mulatság.

Kutyakomédia?

Az egyik amerikai utazási iroda különleges prospektust adott ki a világ ama 2500 hotelféről, ahol az igazgatóság kutyabőrrel, s szívesen látja a kutyájukkal érkező turistákat.

Persze, nagy sikere van a kiadványnak.

Forradalmi újítás

Cambridge-ben, a 800 évvel ezelőtti alapított világhírű angol egyetemi városban forradalmi újításnak számít, hogy az egyik kollégium a jövőben lányokat és fiúkat egyaránt felvesz. Természetesen külön hálószobákban nyernek elhelyezést a diákok, nemük szerint, de összeházassodás esetén — hirdeti a merész kollégiumi tanács — közös szobától sem riadnak vissza.

Angol egyetemi körökben élénken kommentálják a nyolc évszázad óta kialakult hagyományok módosítását. Eddig ugyanis csak az előadásokon találkoztak a diákok és a diáklányok — a kollégiumokban a teljes elkülönítés elve uralkodott. Állítólag a jövő szemesztéjében más kollégiumok is az útra térnek.

Legközelebb 12 ezer év múlva

Franciaországban három hónapon belül kétszer húzták ki főnyereményként azonos számú sorsjegyet. Amellett mindkét esetben a sorsjegyet Adile Moreau adta el Párizsban, persze nem ugyanazon vendéknél. Azonnal munkához láttak a matematikusok. Számításba vették, hogy Franciaországban évente ötven-szer van sorsjegy-húzás és minden alkalommal 600 ezer sorsjegy közül húzzák ki a főnyereményt. A valószínűség számítás eredményeként tehát kimutatták, hogy ilyen eset legközelebb 12 ezer év múlva következhet be, vagyis a 13.965-ik évben.

Feltéve, ha akkor még földön lesznek a sorsjegyek.

HETI FILMLEVEL. BOLONDOK HAJÓJA — Chen mczi

Stanley Kramer, a legtehetségesebb rendezők egyike kerek e világon. Mindig a problématis feladatok megoldása izgatja, minden filme műfajban, jellegben különbözik egymástól, de valamennyit magas színvonal, avatottság, sommás mondanivaló jellemez. A legbiztosabb márka Stanley Kramer neve, aki soha nem csapta be a nézőt, mindig magasan tartotta az önmarc mércéjét.

Most egy nagy sikertől könyv megfilmesítésére vállalkozott. A könyvet C. Ann Porter írta, ez élete egyetlen műve az ismert írónőnek, aki több, mint negyven éven át novelláival vált ismeretűvé. A ma hetvenegy éves írónő, húsz évig írta ezt a könyvet, amely három évvel ezelőtt jelent meg és azóta a világ minden minden nyelv-re lefordították. A forgatókönyvírásával Stanley Kramer Abbie Mant, a „Nürnbergi ítélet” című szenilis film szcenáriumíróját bízta meg.

A nagyszerű forgatókönyv elkészült tehát és Kramer, aki nemcsak rendezője, de producere is filmjeinek, kitűnő gárdát verbuvált egybe. Kell is a válogatott színészi együttes, hiszen igen sok a szerep, a történet egy hajón játszódik le, egyetlen hajót során és minden hőse jellegzetes, sajátos problémákkal küzdő ember, hordozója a zord idők nyomasztó körülményeinek, vágyainak, szenvedéseinek. A harmincas évek elején játszódik a történet, a világválság éveiben, a hitleri hatalomvétele előestéjén. A másodosztályú német személyszállítóhajó délamerikai útjáról tér haza Németországba. Nincs kerek története a filmnek, csak a szereplők lelki konfliktusain, emlékeidésin, tettein formálódik bontakozik ki a dráma. Sok a hőse e filmnek. Az öregedő elvált asszony, aki még szerelemre vágyik, de izlése visszariasztja az olcsó kalandtól, a grófnő, aki fegyverrel segítette szigetországában a felkelőket és ezért száműzik, a hitbuzgó hitlerista, a teltidőmu, német szökecsék, az elhibázott életű hajóorvos, a folytonos hajózássá beleunt, üres életet élő nájskapitány, a tehetséges, de még ismeretlen festő, aki még hisz az emberben, a zsidó üzletember, aki töretlen optimizmussal, nagy alkalmazkodóképességgel éli életét és nem hisz abban, hogy az ő Németországában kiűrt-hatnak egymillió zsidót, a durvalelkű amerikai baseball játékos, aki szorongásait cipeli magával, a mexikói táncos, aki valóságos háremmel utazik, és prostituícóra kényszeríti a lányokat, a házaspár az imádott kutyával, melyet többre értékelt az embernél és végül a törpe, aki a kor szimbóluma és az író gondolatnata tolmácsolója.

Stanley Kramer bonyolult feladatra vállalkozott. A világhírű könyv ugyanis ellenérzéseket vált ki az olvasóból, illetve annak eseményei és emberbrázolása taszítják az olvasót. Porter asszony ugyanis embergyűlölő, kiméletlenül leplezi le a hőseit, senkinek nem kegyelmez. Felbontott melikasu emberek, merednek a nézőre, beléjük láthatunk,

VIVIEN LEIGH

legrejtettebb vágyait, szénvedélyeket ismerhetjük meg és arra sincs okunk, hogy együttérzésünket adjuk nekik. Így akarja az író és így kénytelen ábrázolni őket a film alkotó-gárdája is.

Nehéz feladatot vállalt magára Stanley Kramer azért is, mert a cselekmény nem viheti ki a najéről és le kell küzdeni a környezett egyhangúságát. E sötét, el-embertelenedett világ jelképeit kell adnia. Nem bolondok ezek az emberek, a világ bolond. Ilyen a keresztmetszet, így látja a szerző, ilyen kiméletlen képet fest róla. Nem vitatkozhatsz az íróval, el kell fogadnunk sötét tónusu emberbrázolását.

A film szinte elviselhetetlen volna, ha nem avatott művész kezébe kerül, aki ismeri a kisebbfajta oldások játékát, aki az árnyékot-meghez egy kis fényt is odavarázol, hogy plasztikussá tegye a képet. Programregényt kellett megfilmesítenie Kramernek olyan írást, mely minden sorával egy hipotézis, egy világszemlélet igazolását szolgálja és törvényszerűen hajszolja keresztül érveit. Ezt a zord argumentációt kellett emberi megértéssel felhigítani és úgy csoportosítani a jeleneteket, hogy egységsúlya legyen, hogy a néző elviselhesse a nyomasztó történetet.

Aligha taláshatunk szavakat arra, hogy milyen kitűnő teljesítményeket nyújtanak a színészek. Valamennyi szereplő már beigazolta színészi képességeit. Ezáltal pedig olyan rendező kezé alá dolgozott, aki nem tűr semmilyen kiskiklást, aki rendíthetetlen abban, hogy a legkerekesebb, legtehetségesebb színészi alakítások: csiholja ki a művész-köböl. A nagyszerű gárda élén Vivien Leigh és Simone Signoret áll, de megható alakítást nyújt Heinz Rühmann, a zsidó szerepében, ragyogó Oscar Wagner a hajóorvos szerepében, Jose Ferrer a hitlerista ellenszenves figurájának megformálásában, Korvin Géza a hajóskapitány szerepében és utójára, de nem utolsósorban Michael Dunn, a törpe szerepében.

Mindent egybevéve: Nem mindennapi filmet lát a néző, elgondolkodtató, mondanivalóval sűrített alkotást és olyan színészi teljesítményeket, amelyekhez hasonlót már régen volt alkalma élvezni.

Zoltán Dezső

A MINTAFÉRJ

— Csak römizzel tovább, drágám, én addig kitakarítok.

A MEGBÉLYEGZETT

Az orvos vizsgálja a tisztviselő betegét. Mondja neki: — Nyujtsa ki a nyelvét. A tisztviselő kinyújtja. Kérdi az orvos: — Miért ragasztott a száj padlására bélyeget? — Ó, köszönöm — áradoznak a beteg — két napja keresem...

A TAKARÉKOSSÁG

A fukarságáról közismert Gelb megjelenik a kávéházban és barátai meglepetéssel kérdik tőle, hogy miért borotváltatta le a haját. Még mielőtt megválaszolhatná a kérdést, Schlesinger adja meg a felvilágosítást: — Ez csak úgy történt, hogy Gelb bement a borbélyhoz, megérkezett mibe kerül egy hajvágás és mondotta neki a borbély, hogy 2 font. Azután megkérdezte, hogy mennyi a borotválkozás és megtudta, hogy 1 font. Hát leborotváltatta a fejét.

DEFINICIO

Az ápolónővér tanfolyam vizsgáján kérdezi a vizsgázató az egyik növendékét: — Meg tudná nekem mondani, hogy mit értünk hivatalos ápolónő alatt? — Hivatásos ápolónő az a lány, aki kivárja, míg egy gazdag beteg elveszi feleségül.

AJANDEK

— Nem tudom, mit vegyek a feleségemnek születésnap ajándékul. — Miért nem kérdezed meg tőle? — Annyit nem akarok áldozni.

ME FELT

A vevő bemegy a bőrkereskedésbe és egy övet vásárol. Körülmélyesen kikeresi a neki megfelelőt. Kérdi az eladótól: — Elég erős ez a bőr? — Ez? Hógyne. Valaha egy hatalmas marhát tartott össze.

HANY ÓRA?
— Szabadna megkérdeznél, hogy hány óra van?
— Tizennyolc perc múlva három.
— És most?
*

OVATOSSÁG

— Mi a véleményed az osztályvezetőről?
— Hát neked?
— Ugyanaz.

HARC

A miniszter meglátogatja a kórházat és betér a konyhára is. Meglepetéssel látja, hogy a konyhában legyek ropódnak.
— Miért nem harcolnak ez ellen? — kérdi a szakácsot.
— A szakács így felel:
— Harcolunk, de ők győznek.

MI LESZ EBBŐL!

A szellemeskedő Grün újságolja barátjának Braunnak, hogy felesége hármaskikreket szült.
— Hármaskikreket? Teremtóm! Hát, hogy történt ez?
— Ugy, hogy olvasta a „Három testőr”-t — felel Grün.
Braun elsápad és alig bírja kimondani:
— Az én feleségem... most ol... vassa az Ali Baba és a negy... ven rablót!

A KOLDUS

A cicomás nagysága ezt kérdezi a koldustól:
— Nem szégyenli, hogy itt áll az utcán és koldul?
— Gondolja, hogy irodát kellene nyitnom?

SIRFELIÁT

Itt nyugszik az Ács Borbála, Ki a gróf urat szolgálta. Mikor a szobát takarította, Az Ur magához szólította.

Sebők Tamás

BEKÜLDÖTT VICCEK

JOGOS KÉRÉS

Egy állami hivatalban olvasható a tábla: „Kérjük a hivatal dolgozóit, hogy érkezésük előtt ne távozzanak el. Vezetőség.”
— Hányszor?
— Ezek v'án mit mondhatok?

NOTA

A cigány hat hónapot kap tolvajlásért. Mikor kijön a börtönből, így számol be az esetéről: „Hát bizony, most nekem húzták el a nótámat.”
Sávit Mihály

EGY MILLIÁRDOS PANASZAI

A texasi milliárdos panaszkodik vendégének:
— Azt mondják, hogy túl nagy személyzetet tartok a házámban. Hogyan tudjam leépíteni? Itt van például az a négy ember, aki a pipáimmal foglalkozik. Az egyiknek az a szerepe, hogy utánam hordja. A másik tisztítja, a harmadik tömi és a negyedik szívja, mert én nem vagyok dohányos.

FÖLDBIRTOKOSOK

A texasi földbirtokos európai látogatáson van. Elviszik egy angol birtokra. Mikor körüljárják a birtokot, a texasi ezt mondja:
— Ez volt az egész?
— Ez — feleli az angol.
A texasi hangosan nevet:
— Hát ez egy birtok? Ha én körül akarom járni a birtokomat, akkor három napig ki sem szállhatok az autóm-ból.
— Az angol mosolyog:
— Nekem is volt egyszer egy olyan autóm, de már kicseréltem egy jóra.

ÚJ IDŐK

Az amerikai asztronauta sikeres űrrepülése után elbúcsúzik a családjától.
— Világkörüli utazásra megyek — mondja. — A kormány küldetésében utazom körül a világot.
Négyéves kislfia megkérdezi:
— Hányszor?
— Hány alkalommal?
— Mondja utána: „Az igazat, csak az igazat valóm...”
— Az igazat, csak az igazat valóm.
— Most mondja el, mit tud az esetről.
— Ezek v'án mit mondhatok?

BIROSÁGON

— Mondja utána: „Az igazat, csak az igazat valóm...”
— Az igazat, csak az igazat valóm.
— Most mondja el, mit tud az esetről.
— Ezek v'án mit mondhatok?

AZ EMBERBARÁT

A híres emberbarát átmegegy a hídon, amikor észreveszi, hogy egy férfi felugrik a korlátra és be akarja vetni magát a habokba. Odafut hozzá és könyörögni kezd:
— Ne ölje meg magát. Az élet szép és minden megváltozhat. Különböző is, ha most beugrik ebbe a hideg folyóba, én maga után vetem magat és kihúzom magat, ki én. De megfázunk, tüdőgyulladást kapunk mindketten. Hát minek ez? Menjén szépen haza és akassza fel magát!

KRIKKA

A kőtekedő gazdag nagybácsi van unokahúgánál, a kezdő gazdasszonyánál ebben. Szorongással mondja a fiatalasszonynak:
— Tessék megmondani, ha valami hiányzik a levesből.
A nagybácsi nézi, nézi a levest és így szól:
— Megmondom. Egy kis cukor, egy kevés citrom és egy csipetnyi tea hiányzik belőle.

Miért nem szeretnek a rokonok?

Nem, engem nem szeretnek a rokonok.
A rokonok nem szeretik a rokonokat. Mindenki valakinek a rokona, ennél fogva mindenki nem szeret senkit... Ez így, azt hiszem nem elég értelmes dolog. Senki nem szeret senkit? Ezt sem lehet mondani, mert valaki csak szeret valakit! Miután azonban mindenki valakinek a rokona, maradunk csak annál, hogy általában a rokonok nem szeretik a rokonokat.

Ezzel tulajdonképpen meg is mondtam a lényegét.

A dolog nem újkeletű.

Ósregi közmondás jár szájról szájra: „A barátokat megválaszthatjuk, a rokonokat nem...” Ezt úgy szokás mondani, hogy közben sokatmondóan felhúzzuk a vállunkat, jelentős mosollyal biggyesztjük le ajkunkat, szét-tárjuk karjainkat és jó, ha közben sóhajtok is...

Ez már hagyomány. Sőt annak a bizonyítéka is, hogy nem zsráelben született meg a „rokon nem zsetsz”... Hála Istennek, nem. Itt csak pompásan továbbfejlesztjük a hagyományt. Mondhatnám, tökélyre visszük. Hja, mi zsidók... Kis nemzet vagyunk, de hm...

Persze, ha oknyomozó történelmet akarunk írni a „rokon szeretés” vagy „nem szeretés” rejtelmeiről, akkor nem lehet csak sommásan elintézni a kérdést. Mert mi nagyon szeretjük a rokonokat...

Nem hangzik ez egy kicsit ellentmondásosként?
Igen, de csak az első, felületes olvasásra. Örizzük meg a parlamentáris formákat és próbáljuk többszöri olvasás után megérteni, hogy ez nem ellentmondás. Mert mi nagyon szeretjük a rokonokat, krokodilkönnyeket siratunk utánuk, ha:
16 Új Kelet 1965 XII 3

a) a rokon messze van, lehetleg tengerentúl, sőt lehetőleg olyan országban, ahonnan nincsen aijija...

b) a rokon messze van ugyan, de nem lakik visszafellett országban, esetleg ide is utazhat, mint turista, saját költségén, ajándékot is hozhat (nem golyóstollat, mert azzal el vagyunk látva), aki meg is hívhat bennünket vizionlátogatásra, vagy alapítványt tehet nálunk, amit mi kezelünk...

c) a rokon nem kritizálja az országot, a Szochnutot, va véletlenül végleges letelepedésre érkezik, tudomásul veszi, hogy nekünk sokkal nehezebb volt, mint neki, imádatlalt csüng rajtunk, megfogadja minden tanácsunkat, szó nélkül elfogadja a fejlesztési területek kapott sikunt, minden ünnepnapkor előzetes bejelentéssel jön látogatába, de magával hozza a maga és háromtagú családja ennivalóját...

Van még több pont is, amit esetleg fel lehetne hozni a rokonszeretés bizonyítására, de ezek a főbb tudnivalók.

Vizsont nagyon nem szeretjük a rokonat, ha:

a) megérkezik, azután, hogy sok-sok éven át az elkeseredett levelek tömegét írta címünkre, melyekben tudatta, hogy földhözragadt, szegény, egész megélhetését a tőlünk kapott terylen-szoknyákból fedezte. Televizióját is csak úgy vette, hogy előzetesen a rekamiét eladta (nem volt rá szükségük, mert úgys egész éjjel a TV-műsort nézték), üldözték és zsidó volta miatt állandóan lesütött szemmel járt az utcán. Mikor aztán lelkesedve mutogatjuk neki, hogy mi mindenünk van, mindent lekiacsi nyelv, mindenne azt mondja: az semmi, mert amikor Nápolyra keresztül jött, akkor...

b) két hónapon keresztül még elviselhető, de azután „megveszekedett baromnak” mondja magát, hogy ott-hagyta nagyszerű állását, ahol ő volt az első ember, hogy a TV ragyogó szórakozást nyújtott neki, ami a civilizáció „felső foka”, hogy itt az emberek rosszak és szivtelenek, míg ott a többségiek bámulva néztek fel rájuk és tisztelték zsidóságukat...

c) mert a következő hónapokban csendes utalattal figyelnek bennünket, „régiek” és nem mondják, de a tekintetükből kiolvasható, hogy minket okolnak „tragédiájukért”, mert idecsábítottuk őket, vacak terylen-szoknyák küldésével, félrevezettük és elkápráztattuk szegényeket. Megirtuk ugyan, hogy az elhegyezkedés nagyon nehéz és foglalkozás nélkül kevés a kilátás, de ezt ők egy percig sem v'ák komolyan, legfeljebb elkeseredetten azt hitték: a rokonok félnek attól, hogy a nyakukra jönnek. Most itt van: tényleg nem örülünk, hogy a nyakunkon vannak. Hát lehet ezt tudomásul venni, anélkül, hogy tényleg ne szeressük a rokonokat?...

d) akkor sem szeretjük, ha már közben beilleszkedtek és egyszerre jobban megy nekik, mint nekünk, felválnak, sőt szöba sem állnak legtöbb esetben velünk, „szegény” rokonnal, aki még mindig fizetjük a nekik küldött csomagok elmaradt részleteit...

Kérem, fenti cikkemet ne mutassák meg a rokonaimnak, akiket nagyon szeretek és nem szeretném, ha nem szeretnének...

Egyébként chanukára jövünk, hárman, és hozzuk magunkkal a deszertet. A főtt csirkehúst nem szeretjük, rokoni szeretettel... (bér)

MODERN VILÁG

DEFINICIOK

HÁZASSÁG: Az emlék, ami a szerelemből megmaradt.

HIVATALOS KÉRELEM ELUTASÍTÁSA: A szürke állami hivatalnok életének egyetlen öröme.

ÖSZINTESEG: Azok tulajdonsága, akik ok nélkül nem hazudnak.

Népeslap

David F. Supples lezár-mazottal megtámadták végrendeletét, amelyben 200.000 dollárt hagyományozott az egyháza. Azzal érveltek, hogy az egyházi személyek pokollal és tisztítózzel fenyegették és terrorizálták az örökgyót.
Joseph S. Huberty bíró elutasította a keresetet és a végrendeletet érvényesnek mondotta ki. Itéletét azzal indokolta, nem bizonyítható, hogy valóban nem zetik-e pokol és tisztítózz.
(The New-Yorker)

Amerikában az autóbiztosítási társaságok aapoz pszichológiai vizsgának vetik alá azokat, akik biztosítást kívánnak kötni. Az autóbiztosítók asszociális és agresszív hajlamait igyekeznek kinyomozni, mert úgy vélik, hogy az autóbalesetek jórészt az ilyen egyéni tulajdonságok nagymértékben befolyásolják.
(Science Digest)

Egy taxi-sofőr mesélte:
— Két fajta utas van. Az egyik a kocsihalépkőr ezt mondja: „Az állomáshoz!” Ezzel nem kezdke beszélgetést. Az utasok másik fajtája ezt mondja: „Az állomáshoz, kérem!” Ezekkel beszélgetni kezdke. Hát nem vicces, hogy egy kis szó elegendő, hogy különbséget tehesünk egy nagyzó krakéler és egy kedves, szimpatikus ember között.
(Reader's Digest)

Az 53 éves Phyllis Keeble nyolcfontos fiúgyermeknek adott életet a Llanharry-l (Wales) szülészeti klinikán. Ez a tizenegyedik gyermeke és amellett hét unokája is van már.
(Daily Mirror)

A londoni „Daily Telegraph” egyik olvasója levelet írt a lap kiadóhivatalának, melyben azt oanaszolta, hogy az újság nap-napi anyaga nagyon felizgatja.
„Arra kérem Önöket” — írja a levélben —, „hogy a jövőben a lap 1950-es példányait sziveskedjenek nekem küldeni Igy tudni fogom, hogy az újságban felvázolt krízisek és nehézségek már a múlté és nem kell miattuk a fejemet törönnöm”.
A levélből kiténik, hogy az olvasó a lapra nem előfizet, hanem „utófizet”.

A japánok gyakorlatias beállítottságú emberek. Most lefűjták a magas megélhetési költségek okának a kivizsgálását. Mert nagyon sokba kerül.
(Reader's Digest)

APRÓ BOLCSESSEGEK

Egy ateista megállapítása: azért van szükség sokféle vallásra, mert egyetlen valóságba nem fér bele minden tévedés.

Az örült sebességgel hajtó autóbiztosítók a bizonyítékai annak, hogy még nem találják fel a boldog-biztos gépkocsit, mert az ilyeneknél a motornak nem lenne szabad begyúlnia.

A legnehezebb megbocsátani ellenségeink jótulajdonosságait.
Van olyan ember, aki azzal sért meg másokat, hogy egyenrangúaknak tekintik őket magával.

Legszánalomraméltóbb a törpek között is az a törpe, aki azt gondolja magáról, hogy óriás.

Tel-Aviv, 11. 11. 1965

A két

Az úr a Gem

Cape hajó és be Borman és ürrepülés Cape Ken utolsó elle le és a re kitűzött felemelke része kife

Rövide már megi Titán felséges órá földnyi számitott a Gemini lenörző á vel me Borman hajszálo az előre A tervek pályának ja 100, a mérföldny Megállap leges vá pontja va magasabb földnyire

Mialatt man és I hogy jól rendben kilövő té rek siet az óriás

Spa kapcs

Madrid egyik be nagy cik spanyol- kal és h zett az két orsz csolatok megemlé Nyugat-lomáciaf Izráellel, ekuméni zatot ad ságról és kapcsola „előkész nyolcász péseket

Bol K

Lé „A N határoz figyelén a vonat a lapsz 29-iki tá kolov-há sok kér

A Nén csolatok terelnök hireszte Adenau kancellit közvetit lamok elutasit hogy n javaslat állaspor fogad n nyezést elősegít államok gyalást cellárra